

การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบ
เขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

Adaptation of the People in the Unrest Area: The Safety Zone on
"Ruammit Road", Yala Province

ชนันรัตน์ ชุตไธสง

Chananrut Chudthaisong

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Degree of Master of Arts in Human and Social Development

Price of Songkla University

2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์	การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา
ผู้เขียน	นางสาวชนันรัตน์ ชุตไธสง
สาขาวิชา	พัฒนามนุษย์และสังคม

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....

.....ประธานกรรมการ

(ดร.อุทิศ สังข์รัตน์)

(ดร.พรไทย ศิริสาธิตกิจ)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกีตถวา บุญปรากฏ)

.....กรรมการ

(ดร.อุทิศ สังข์รัตน์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคล
ที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....3

(ดร.อุทิศ สังขรัตน์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....1

(นางสาวชนันรัตน์ ชุตโธสง)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน
และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....1

(นางสาวชนันรัตน์ ชุตไธสง)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา
ผู้เขียน	นางสาวชนันรัตน์ ชุตโรสง
สาขาวิชา	พัฒนามนุษย์และสังคม
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา และเพื่อศึกษาการปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 30 คน เจ้าของกิจการร้านค้า 10 คนประชาชนทั่วไปที่มาจับจ่ายสินค้า 10 คนหน่วยงาน ความมั่นคง หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการวางแผนในการจัดพื้นที่เซฟตี้โซนจำนวน 10 คน ผู้วิจัยสรุปเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า 1.) การดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา แบ่งเป็น 3 ระยะระยะที่ 1 การดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนก่อนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ พบว่าประชาชนในพื้นที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ ระยะที่ 2 การดำรงชีวิตของประชาชนในถนนรวมมิตรเกิดเหตุการณ์ไม่สงบพ.ศ.2547-2555 พบว่าดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในพื้นที่เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และเพื่อความปลอดภัยของตนเอง เศรษฐกิจในพื้นที่ที่มีความซบเซาอัน ระยะที่ 3 การดำรงชีวิตของประชาชนในถนนรวมมิตร จังหวัดยะลาเมื่อจัดเป็นเขตพื้นที่เซฟตี้โซน พ.ศ.2555-2559 พบว่าประชาชนไม่สามารถดำรงชีวิตผ่านการกระทำต่างๆได้อย่างปกติประชาชนในพื้นที่จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม 2.) การปรับตัวของประชาชน พบว่ามีการปรับตัวใน 3 ด้าน คือ ด้านสังคม ประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนมีการปรับตัวเพื่อให้ตนเองสามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง ด้านเศรษฐกิจ เดิมประกอบอาชีพได้ตลอดเวลาก็ต้องเลือกเวลาที่ปลอดภัยมากขึ้นมีการทำงานเพิ่มโดยการเพิ่มอาชีพเสริม และด้านการรักษาความปลอดภัย คือ มีการติดกล้องวงจรปิดบริเวณหน้าร้านที่พักอาศัย คอยเฝ้าระวังว่ามีอะไรผิดปกติบริเวณที่ตนเองอาศัยอยู่บ้าง และมีการวางท่อปูนซีเมนต์บริเวณหน้าร้านเพื่อป้องกันการความรุนแรงจากเหตุการณ์ความไม่สงบ มีการวาดภาพบนท่อปูนซีเมนต์เพื่อให้ภาพลักษณ์น่ากลัวกลับมาเป็นสีสนสวยงาม

Thesis Title	Adaptation of the People in the Unrest Area: The Safety Zone on "Ruammit Road", Yala Province
Author	Miss Chananrut Chudthaisong
Major Program	Human and Social Development
Academic Year	2016

ABSTRACT

The objectives of this qualitative study on “Adaptation of people in the unrest area: The safety zone on Ruammit Road, Yala Province” were to investigate the livelihood of people living in the safety zone on Ruammit Road in Yala Province, and to explore adaptation of people in the unrest area, especially in the safety zone on Ruammit Road in Yala Province. Data were collected through interviews with 60 key informants consisting of 30 people having lived in the area for at least 20 years, 10 shop owners, 10 people coming to buy goods in the area, 10 government employees working for security organizations and organizations involved in forming planning policy of the safety zone.

The study found that 1) The livelihood of people in the safety zone on Ruammit Road, Yala Province could be divided into three phases. **Phase 1:** Before the unrest—it was found that people could live their normal lives earning money to raise themselves and their families. **Phase 2:** During the unrest (2004 – 2012)—it was found that people had to live in line with the situation for their own safety; the area was economically stagnant. **Phase 3:** During the safety zone period (2012 – 2016)—it was found that people could not live their normal lives; they had to adapt themselves to survive amidst environmental changes and to learn to live with others in society. 2) Adaptations of people were found in three aspects. **Socially**, people in the safety zone had to adapt themselves to live amidst changing environments. **Economically**, they had to choose to work during safer periods of time and to do more work in part time, **in the safety aspect**, they had to install CCTV in front of their shops and homes and keep them under surveillance. They also placed large cement pipes in front of their shops to prevent violence; they painted the pipes to turn frightening images into colorful ones.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดร.อุทิศ สังขรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษาแนะนำ รวมทั้งแนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการศึกษา ตลอดจนเป็นแรงผลักดันให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ผู้วิจัยซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.พรไทย ศิริสาธิตกิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศตวา บุญปรากฏ ที่ได้ให้แนวคิดและคำแนะนำต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์แก่งานวิจัยให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จนสามารถนำไปสู่ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

และขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย เจ้าของกิจการร้านค้า ประชาชนทั่วไป เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ที่สละเวลาให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีอันนำมาซึ่งความปลื้มใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง

สุดท้ายใคร่ขอขอบคุณครอบครัว ซึ่งเป็นกำลังใจ ผู้คอยสนับสนุนการศึกษาให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบพระคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่ช่วยเหลือให้งานวิจัยมีความราบรื่น รวมถึงกำลังใจอันมีผลต่อความสำเร็จของงานวิจัยอย่างยิ่งถือเป็นประสบการณ์ที่ดีในชีวิตที่มีโอกาสได้พบเจอมิตรที่ดีและเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

รางวัลแห่งความพยายามและอาณิสต์แห่งความมานะบากบั่น ขอมอบให้เป็นความสุขสมหวังของครอบครัวชุตไธสง มิตรสหาย รวมทั้งขอขอบพระคุณผู้ให้ความช่วยเหลือ ด้านต่างๆ ที่มีได้กล่าวนามมา ณ โอกาสนี้ และหากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอนอมนับไว้เพียงผู้เดียว

ชนันรัตน์ ชุตไธสง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	(5)
ABSTRACT	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ.....	(8)
รายงานผลงานการตีพิมพ์และนำเสนอบทความ.....	(10)
สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์	(11)
สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการตอบรับให้นำเสนอ.....	(12)

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์.....	4
ประโยชน์ของการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6

ทบทวนวรรณกรรม

บริบทของเทศบาลนครยะลา.....	7
ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้	13
พื้นที่เซฟตี้โซนกับถนนรวมมิตร	19
แนวคิดการดำรงชีวิต	22
แนวคิดการปรับตัว	25

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	38
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ผลการศึกษา

การดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา.....	41
การดำรงชีวิตของประชาชนเขตพื้นที่เซฟตี้โซนก่อนเกิดเหตุการณ์ไม่สงบ ปีพ.ศ.2538 – พ.ศ.2547.....	41
การดำรงชีวิตของประชาชนในถนนรวมมิตร เกิดเหตุการณ์ไม่สงบ ปีพ.ศ.2547-2555	50
การดำรงชีวิตของประชาชนในถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา เมื่อจัดเป็น เขตพื้นที่ เซฟตี้โซน ปีพ.ศ.2555-2559.....	60
การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา	65
การปรับตัวด้านสังคม	65
การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ	68
การปรับตัวด้านความปลอดภัย.....	72

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย.....	78
อภิปรายผล.....	80
ข้อเสนอแนะ.....	82
บรรณานุกรม.....	84
บุคลากร.....	90

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน	96
ภาคผนวก ข การนำเสนอประชุมวิชาการ	111
ประวัติผู้วิจัย.....	127

สารบัญรูปรภาพ

ภาพที่	หน้า
1	ผังเมืองยะลารูปใบแมงมุม..... 9
2	แผนที่ตัวเมืองยะลา 9
3	แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดยะลา 11
4	งานมหกรรมแข่งขันนกเขาชาวเสียมอาเซียน 12
5	งานสมโภชเจ้าพ่อหลักเมือง..... 13
6	งานประเพณีชักพระ 13
7	แสดงร้อยละแต่ละประเภทของเหตุการณ์ความไม่สงบ..... 15
8	แสดงร้อยละของจำนวนผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ความไม่สงบ..... 16
9	แสดงร้อยละของจำนวนผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ความไม่สงบ..... 17
10	แผนที่ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา..... 43
11	แผนที่แสดงเส้นทางถนนรวมมิตร จังหวัดยะลากับสถานที่สำคัญ 44
12	สภาพความเสียหายจากเหตุการณ์ระเบิด 52
13	สภาพความเสียหายจากเหตุการณ์ระเบิด เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2553 52
14	แสดงบรรยากาศภายในพื้นที่ถนนรวมมิตร 53
15	แสดงบรรยากาศภายในพื้นที่ถนนรวมมิตรที่ได้รับความเสียหาย..... 54
16	แสดงเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา 56
17	ความเสียหายจากเหตุการณ์ วันที่ 31 มีนาคม 2559..... 57
18	แสดงเส้นทางเข้าออกพื้นที่ถนนรวมมิตรจังหวัดยะลา..... 61
19	จุดตรวจทางเข้าพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา 61

สารบัญรูปรภาพ

ภาพที่	หน้า
20	บรรยากาศในถนนรวมมิตร.....67
21	แท่งปูซีเมนต์หน้าร้านค้าในพื้นที่เซฟตี้โซน.....72
22	การติดตั้งกล่องวงจรปิดหน้าร้านค้าในพื้นที่เซฟตี้โซน.....73
23	แท่งปูซีเมนต์หน้าร้านค้าในพื้นที่เซฟตี้โซน.....74
24	แท่งปูซีเมนต์หน้าร้านค้าในพื้นที่เซฟตี้โซน.....75
25	แท่งปูซีเมนต์หน้าร้านค้าในพื้นที่เซฟตี้โซน.....76
26	แท่งปูซีเมนต์หน้าร้านค้าในพื้นที่เซฟตี้โซน.....76

รายงานผลงานการตีพิมพ์และนำเสนอบทความ

ชนันรัตน์ ชุตไธสง และอุทิศ สังขรัตน์. (2559). การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในเขต
“พื้นที่เซฟตี้โซน” ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา. *วารสาร HR intelligence - TU-OSS*.
(อยู่ระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ)

ชนันรัตน์ ชุตไธสง และอุทิศ สังขรัตน์. (2559). การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบ
เขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา. ในการประชุมวิชาการด้านการระดับชาติ
“วลัยลักษณ์วิจัยทางการจัดการครั้งที่ 5”. วันที่ 27 พฤษภาคม 2559. ณ โรงแรมทวินโลตัส
จังหวัดนครศรีธรรมราช. (หน้า 317-326). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์

ชนันรัตน์ ชุตโรสง และอุทิศ สังข์รัตน์. (2559). การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในเขต “พื้นที่เซฟตี้โซน” ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา. *วารสาร HR intelligence - TU-OSS*. (อยู่ระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ)

ขอขอบคุณที่ส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ผ่านระบบ TU-OSS สำหรับวารสาร (วารสาร HR intelligence)

hri.tu.journal

เพิ่มในเครื่อง

แสดงรายละเอียด

hri.tu.journal@gmail.com 12:00 (11 นาทีที่ผ่านมา) ☆

เรียน นางสาวชนันรัตน์ ชุตโรสง

ขอขอบคุณที่ส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ผ่านระบบ TU-OSS สำหรับวารสาร (วารสาร HR intelligence) รหัสติดตามของท่านคือ tp11hjmcm ท่านสามารถตรวจสอบสถานะได้ตลอดเวลาที่ http://164.115.25.152/run_service/check_job_status/tp11hjmcm

ด้วยความนับถือ

ดร.อุบลวรรณ ภาวกานันท์
บรรณาธิการวารสารวารสาร HR intelligence

คลิกที่นี่เพื่อ [ตอบ](#) หรือ [ส่งต่อ](#)

ใช้ไป 0.49 GB (3% จาก 15 GB) จัดการหน่วย - ความเต็มบางส่วน

ชินกฤต คงเจริญพร <hritu.journal@gmail.com> 18/10/59 ☆

คุณ (2)

เพิ่มในเครื่อง

แสดงรายละเอียด

เรียน คุณชนันรัตน์ ชุตโรสง

ตามที่ท่าน ได้ส่งบทความวิจัย เรื่อง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในเขต “พื้นที่เซฟตี้โซน” ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

กองบรรณาธิการได้รับบทความของท่านไว้เรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างการส่งผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความเรื่องดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ
กองบรรณาธิการวารสารฯ

เมื่อ 12 ตุลาคม 2559 12:13, ชนันรัตน์ ชุตโรสง <chananrut.ac@gmail.com> เขียนว่า:
เรียน ดร.อุบลวรรณ ภาวกานันท์

คลิกที่นี่เพื่อ [ตอบกลับ](#) หรือ [ส่งต่อ](#)

ใช้ไป 0.79 GB (5%) จาก 15 GB จัดการหน่วย - ความเต็มบางส่วน

กิจกรรมล่าสุดของบัญชี: 18 นาทีที่ผ่านมา [รายละเอียด](#)

สำเนาต้นฉบับที่ได้รับการตอบรับให้นำเสนอ

ชนันรัตน์ ชุตโรสง และอุทิศ สังขรัตน์. (2559). การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบ
เขตพื้นที่เขตใต้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา. ในการประชุมวิชาการด้านการระดับชาติ
“วลัยลักษณ์วิจัยทางการจัดการครั้งที่ 5”. วันที่ 27 พฤษภาคม 2559. ณ โรงแรมทวินโลตัส
จังหวัดนครศรีธรรมราช. (หน้า 317-326). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มประทุความรุนแรงขึ้นตั้งแต่เดือนมกราคมพ.ศ.2547 เป็นต้นมาจวบจนปัจจุบันกว่าหนึ่งทศวรรษกับเหตุการณ์ความไม่สงบ นับตั้งแต่เหตุการณ์ปล้นปืนกว่า 300 กระบอก เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2547 ณ ค่ายทหารกองพันพัฒนาที่ 4 อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส นำไปสู่เหตุการณ์บานปลายจนกลายเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้นทั่วสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปัจจุบันยังคงเกิดภาวะความรุนแรงในลักษณะ “ยึดเชื้อเรื้อรัง” ไม่จบสิ้น (เสาวรส ปลื้มใจ และอุทิศ สังขรัตน์, 2558)

ทั้งนี้ในรอบทศวรรษที่ผ่านมาได้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบกว่า 15,500 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บรวมกันประมาณ 18,654 คน เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่ เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดความรุนแรงขยายวงกว้างคือ เหตุระเบิดที่เรียกว่า “คาร์บอมบ์” ซึ่งเป็นวิธีการที่คนร้ายนำวัตถุระเบิดแสวงเครื่องซุกซ่อน ไว้ในรถยนต์ รถเก๋งหรือรถกระบะ แล้วนำไปจอดในบริเวณที่เป็นเป้าหมายก่อนจุดระเบิดจากการรวบรวมสถิติเหตุการณ์คาร์บอมบ์ของศูนย์ข่าวอิศราพบว่าเกิดเหตุการณ์ทั้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และนอกพื้นที่ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์และกลุ่มคนร้ายจากชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปีพ.ศ.2547 – มิถุนายน พ.ศ. 2559 รวมทั้งสิ้น 48 ครั้ง และเกิดเหตุการณ์คาร์บอมบ์ในจังหวัดยะลารวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง เมื่อแยกตามสถิติเหตุคาร์บอมบ์ พบว่าในปี พ.ศ.2555 ได้เกิดเหตุการณ์คาร์บอมบ์สูงสุดคือ 13 ครั้ง รองลงมาคือปีพ.ศ. 2554 เกิดเหตุการณ์คาร์บอมบ์ 7 ครั้ง และปีพ.ศ.2552 เกิดเหตุการณ์คาร์บอมบ์ 6 ครั้ง (สำนักข่าวอิศรา, 2559)

ในปีพ.ศ. 2555 เป็นปีที่มีสถิติการเกิดเหตุการณ์คาร์บอมบ์สูงสุดในจังหวัดยะลา ได้เกิดเหตุการณ์คาร์บอมบ์ที่บริเวณถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2555 เวลา 12.15 น. จุดแรกที่เกิดเหตุคาร์บอมบ์บริเวณหน้าร้านขายข้าวมันไก่ ถนนรวมมิตรตัดกับถนนจงรักภักดี ในเขตเทศบาลนครยะลาพบว่าเหตุการณ์ระเบิดครั้งนั้นคนร้ายนำระเบิดแสวงเครื่องบรรจุถังแก๊สน้ำหนักประมาณ 30 กิโลกรัม ซุกซ่อนในรถอีซูซุ ดีแมกส์บรอนซ์ โดยคนร้ายได้นำมาจอดในที่เกิดเหตุ และจุดชนวนด้วยวิทยุสื่อสารส่งผลทำให้อาคารร้านค้าอาคารพาณิชย์ 2 ชั้น ชื่อตึกจงรักภักดีแคว ทั้งสองข้างถนนได้รับความเสียหายโดยชั้นล่างเสียหายทั้งหมด และบางส่วนของชั้น 2 ทรวดตัวลงมาจุดที่ 2 ระยะเวลาห่างกัน 15 นาที ได้เกิดเหตุระเบิดอีกหนึ่งลูกบริเวณหน้าร้านสะดวกซื้อใกล้ๆกับจุดแรก โดยคนร้ายนำระเบิดบรรจุถังแก๊สน้ำหนักประมาณ 30 กิโลกรัม ซุกซ่อนในรถยนต์โตโยต้าไฮลักส์ขาว จุดชนวนด้วยวิทยุสื่อสารทำให้อาคารพาณิชย์สองข้างทาง รถยนต์ รถจักรยานยนต์ได้รับความ

เสียหาย และผู้ได้รับบาดเจ็บมากกว่าจุดแรก เนื่องจากชาวบ้านและเจ้าหน้าที่เข้ามาเพื่อช่วยเหลือผู้ได้รับบาดเจ็บจากจุดแรก เหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลทำให้มีผู้เสียชีวิต 10 ศพ และผู้ได้รับบาดเจ็บกว่า 50 คน (อะหมัด รามันห์สิริงค์,2555)

ถนนรวมมิตรย่านธุรกิจการค้าที่สำคัญแห่งหนึ่งกลางเมืองยะลาตั้งอยู่ในเขตเทศบาลนครยะลาอยู่ระหว่างถนนสิโรธรสและถนนพิพิธภักดีที่เป็นถนนเส้นหลักเชื่อมส่วนราชการถึงสถานีรถไฟยะลาประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ถนนรวมมิตรแบ่งได้ 3 กลุ่มชาติพันธุ์ คือกลุ่มชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ กลุ่มชาวมลายูนับถือศาสนาอิสลาม และกลุ่มชาวจีนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่กันเป็นย่านโดยกลุ่มชาวมลายูนับถือศาสนาอิสลาม อาศัยอยู่สองฝากถนนกาญจนา 1 และถนนกาญจนา 2 ส่วนกลุ่มชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ กลุ่มชาวจีน อาศัยอยู่สองฝากถนนรัฐคำนึ่ง ถนนรัฐปิติ ถนนปิติ ถนนสองพี่น้อง ถนนวิภากุล ถนนโป้ห้วยอุทิศ ถนนจงรักษ์ ถนนคชเสนีย์ ถนนทุกสายที่กล่าวมานั้นเป็นจุดเชื่อมถนนสิโรธรสและถนนพิพิธภักดีซึ่งตัดผ่านถนนรวมมิตร

ย่านกลุ่มชาวมลายูนับถือศาสนาอิสลามที่อาศัยในพื้นที่ถนนรวมมิตรประกอบอาชีพเปิดร้านขายอาหารเช่น ร้านข้าวหมกไก่ ร้านขายซูปเนื้อวัว ร้านข้าวแกง ร้านน้ำชา ที่เปิดให้บริการในช่วงเช้าตรู่และกลางวันใช้เป็นพื้นที่พบปะกันอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยอาศัยโอกาสในการมาจับจ่ายซื้อของได้พูดคุยถ่ายทอดครวคร่าวซึ่งกันและกันทั้งเรื่องของคนในชุมชนและนอกชุมชนในพื้นที่ส่วนนี้ไม่เคยเกิดเหตุการณ์คาร์บอมบ์ย่านกลุ่มชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ กลุ่มชาวจีนนั้นมีกิจการทั้งหลายหลายเช่น ร้านขายของชำ ร้านขายยา ร้านขายอาหาร ร้านถ่ายรูป ร้านตัดผม ร้านขายเสื้อผ้า บริษัทขายรถยนต์รถจักรยานยนต์ และกิจการสถานบันเทิงที่เปิดให้บริการในตอนกลางคืนสำหรับการจัดงานเลี้ยงและเป็นสถานที่ของนักท่องเที่ยวยามค่ำคืนในพื้นที่นี้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้งรวมทั้งเหตุการณ์คาร์บอมบ์เนื่องจากพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ละเอียดอ่อนประชาชนในพื้นที่ มีความแตกต่างกันในทุกด้านทั้งด้านชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งประเด็นทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมมักถูกใช้เป็นข้ออ้าง เงื่อนไขและเหตุผลสำคัญทำให้เกิดความขัดแย้งที่บ้านปลาย (โชคชัย วงษ์ธานี,2555)

เหตุการณ์ครั้งที่รุนแรงที่สุดตั้งเหตุการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นคือเหตุคาร์บอมบ์เมื่อ 31 มีนาคม พ.ศ.2555ซึ่งได้สร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินอย่างมาก อาคารพาณิชย์ร้านค้าบริเวณที่เกิดเหตุและใกล้เคียงถูกเพลิงไหม้หลายคูหาหลังเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบได้มีมาตรการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือประชาชนและผู้ประกอบการบนถนนรวมมิตร ทั้งเรื่องของการปกป้องดูแลรักษาชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งมีการกระตุ้นเศรษฐกิจย่านถนนรวมมิตรโดยเร็ว ในส่วนของมาตรการรักษาความปลอดภัย ทางหน่วยงานความมั่นคงของรัฐได้กำหนดให้พื้นที่ในบริเวณถนนรวมมิตรเริ่มจากถนนรัฐคำนึ่ง ถนนรัฐปิติ ถนนปิติ ถนนสองพี่น้อง ถนนวิภากุล ถนนโป้ห้วยอุทิศ ถนนจงรักษ์ ถนนคชเสนีย์ เป็น “เขตพื้นที่เซฟตี้โซน” กล่าวคือมีการกำหนดให้เดินรถทางเดียวหรือ one

way โดยกำหนดทางเข้าออกชัดเจนมีจุดตรวจบริเวณทางเข้าและทางออก โดยมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำจุดตรวจตลอด 24 ชั่วโมง(นุรยา เก็บบุญเกิด และอัสซันโตะดง,2555)

มาตรการต่างๆ ที่ฝ่ายความมั่นคงนำมาใช้ในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนมีความเข้มข้นมากกว่าพื้นที่อื่นๆ ที่ไม่ได้จัดเป็นเขตเซฟตี้โซน เช่น การกวดขันการเข้าออกในพื้นที่ การตั้งด่านทั้งขาเข้า-ขาออก การแสดงบัตรประจำตัวประชาชน การแสดงคู่มือการจดทะเบียนรถยนต์และจักรยานยนต์การถอดหมวกนิรภัยหรือหมวกแก๊ป การจัดให้เดินรถทางเดียว การเข้มงวดดังกล่าวในพื้นที่จึงส่งผลต่อการทำธุรกิจโดยตรง เพราะทำให้ผู้คนที่จะไปจับจ่ายในย่านธุรกิจมีความยุ่งยากที่จะเข้าออก อันเนื่องมาจากการกวดขันที่เข้มงวด ซึ่งไม่มีความสะดวกเช่นเดียวกับในพื้นที่อื่นๆ การค้าในพื้นที่บนถนนรวมมิตรชบเซา ผู้ประกอบการค้าขายได้น้อยลงประชาชนในย่านธุรกิจดังกล่าวมีปัญหาในการประกอบการ จนกระทั่งในบางพื้นที่มีการออกมาต่อต้านการจัดเขตเซฟตี้โซนของภาครัฐและฝ่ายความมั่นคง จนฝ่ายความมั่นคงต้องยกเลิกเขตพื้นที่เซฟตี้โซนบนถนนรวมมิตรในปี.ศ.2554 และต่อมาเมื่อเกิดเหตุระเบิดคาร์บอมบ์ในปี 2555 ขึ้นในเขตพื้นที่ดังกล่าวอีก ประชาชนที่อาศัยอยู่ย่านถนนรวมมิตรจึงเรียกร้องให้หน่วยงานความมั่นคงจัดพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นเขตพื้นที่เซฟตี้โซนอีกครั้งหนึ่งเพราะแม้ว่าจะค้าขายได้น้อยลงแต่ก็ดีกว่าการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น(อุทิศ สังขรัตน์,2557)

จากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นบริเวณถนนรวมมิตรหลายครั้งได้เปลี่ยนสภาพเมืองยะลาจากที่เคยเป็นเมืองน่าอยู่อาศัย ประชาชนอยู่ร่วมกันด้วยความรักสามัคคีและสันติสุข บนพื้นฐานของความหลากหลายทางวัฒนธรรม กลายเป็นเมืองที่ประชาชนต้องดำรงชีวิตด้วยความหวาดระแวงและมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการดำรงชีวิต เช่นการหลีกเลี่ยงที่จะออกนอกบ้านหากไม่มีความจำเป็น ปิดบ้านเร็วขึ้น ร้านค้าเปิดร้านช้าและปิดร้านเร็วขึ้น เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นนั้นนอกจากส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนของประชาชนในพื้นที่แล้ว ประชาชนภายนอกยังหลีกเลี่ยงที่จะเข้าพื้นที่ถนนรวมมิตร ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในพื้นที่ที่มีความชบเซา(ชฎาวรรณ หนูรัตน์,2553)

อย่างไรก็ตามในชีวิตประจำวันของมนุษย์นั้นเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ความไม่สงบย่อมจำเป็นต้องมีการดิ้นรนต่อสู้และเผชิญกับปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก เช่นสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว สภาพสังคมและเศรษฐกิจ หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในตัวเอง สิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของมนุษย์ทำให้เกิดความคับข้องใจ ความขัดแย้ง ความวิตกกังวล ดังนั้นหากมนุษย์ต้องการที่จะดำเนินชีวิตต่อไปได้ท่ามกลางสภาวะการณ์ที่ไม่ปกติต่างๆ มนุษย์จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการปรับแบบแผน และพฤติกรรมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเรียกกันว่า “การปรับตัว” จากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นบนย่านถนนรวมมิตร อำเภอเมืองจังหวัดยะลา ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการดำรงชีวิตและการปรับตัวของประชาชนในเขตพื้นที่ดังกล่าวซึ่งเป็นเขตพื้นที่ “เซฟตี้โซน” ว่าเป็นอย่างไร

คำถามของการวิจัย

1. การดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลาเป็นอย่างไร
2. การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลาเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาการปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ใช้เป็นข้อมูลให้ประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนอื่นๆ ในสามจังหวัดชายแดนภาคได้นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และทำธุรกิจ การปรับตัวในสถานการณ์ความไม่สงบ
2. ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานหรือผู้เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้ในการวางแผนเพื่อปกป้องธุรกิจ ป้องกันสถานการณ์ความไม่สงบในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนอื่นๆ ในสามจังหวัดชายแดนภาคได้
3. เป็นแนวทางสำหรับประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนอื่นๆ ในการนำไปวางแผนการดำรงชีวิตและการปรับตัวเพื่อการประกอบอาชีพได้อย่างปลอดภัย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาพื้นที่ถนนรวมมิตรซึ่งได้มีการจัดเป็นพื้นที่เซฟตี้โซน ซึ่งบริเวณถนนดังกล่าวเป็นย่านธุรกิจของจังหวัดยะลา ที่มีความคึกคักตลอดทั้งเวลากลางวันและกลางคืน หลังจากเกิดความไม่สงบในพื้นที่แล้ว ได้ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ ประชาชนทั่วไป ทำให้ผู้คนในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวต้องมีการปรับตัว และดำเนินชีวิตอย่างระมัดระวัง ทั้งส่งผลกระทบต่อการค้าในชีวิตในหลายๆ ด้าน พื้นที่ดังกล่าวจึงมีความน่าสนใจศึกษาอย่างยิ่ง

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

การปรับตัวของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบ
ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา ครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) ได้แก่

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนรวมมิตรตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ
ในพื้นที่จนมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ถนนรวมมิตรเป็นเขตพื้นที่เซฟตี้โซนเพื่อศึกษาการดำรงชีวิตและ
การปรับตัวของประชาชน จำนวน 32คน

เจ้าของกิจการร้านค้าที่ประกอบกิจการในถนนรวมมิตรตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์
ความไม่สงบในพื้นที่จนมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ถนนรวมมิตรเป็นเขตพื้นที่เซฟตี้โซนเพื่อศึกษาการ
ปรับตัวของเจ้าของกิจการจำนวน 31คน

ประชาชนที่เข้ามาจับจ่ายใช้สอยในพื้นที่ถนนรวมมิตร จำนวน 5 คน

หน่วยงานความมั่นคง ซึ่งทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน
ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา จำนวน 5คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการดำรงชีวิตและการปรับตัวของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนท่ามกลาง
เหตุการณ์ความไม่สงบ แบ่งการศึกษาหลักๆ ออกเป็น 3 ด้าน คือ

1.ด้านสังคม ศึกษาการดำรงชีวิตและความสัมพันธ์ของประชาชนในพื้นที่เซฟตี้โซน
ถนนรวมมิตรจังหวัดยะลา

2.ด้านเศรษฐกิจ ศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของประชาชน รวมถึงการ
ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตรจังหวัดยะลา

3.ด้านการรักษาความปลอดภัย ศึกษาการรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่และ
ประชาชนในการดูแลรักษาความปลอดภัยเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตรจังหวัดยะลา

ขอบเขตระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่
เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร และการปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซน
ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่ได้มีการยกฐานะเทศบาลเมืองยะลาเป็นเทศบาลนคร
ยะลาในปี พ.ศ.2538 ซึ่งเป็นช่วงก่อนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในปี พ.ศ.2547 จนมีการจัดให้พื้นที่
ดังกล่าวเป็นพื้นที่เซฟตี้โซน ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลในปีพ.ศ. 2557ถึงปี พ.ศ. 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

การดำรงชีวิต หมายถึง พฤติกรรมในการดำรงชีวิตประจำวัน การมีความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรม และการประกอบอาชีพเพื่อความอยู่รอดของประชาชนในพื้นที่ถนนวนมิตร

การปรับตัว หมายถึง ภาวะของความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในพื้นที่ถนนวนมิตรกับสภาพแวดล้อมของถนนวนมิตร เมื่อสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ประชาชนจึงมีความจำเป็นในการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้ ซึ่งการที่ประชาชนและสังคมนั้นจะสามารถดำรงชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อมได้ดีแค่ไหนขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัวและการแก้ปัญหาอื่นๆ

การปรับตัวทางสังคม หมายถึง การกระทำที่ประชาชนในพื้นที่ถนนวนมิตรกระทำเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในพื้นที่ถนนวนมิตร จังหวัดยะลา ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะของการไปมาหาสู่และรู้จักกัน มีการให้ความช่วยเหลือกันระหว่างบุคคลและสังคมในกลุ่มที่อาศัยอยู่

การปรับตัวทางเศรษฐกิจ หมายถึง การกระทำภายใต้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่จะทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่น สามารถประกอบอาชีพได้มีรายได้เพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว และการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ถนนวนมิตร

การปรับตัวทางด้านความปลอดภัย หมายถึง ประชาชนในพื้นที่ถนนวนมิตรจังหวัดยะลา มีการติดตั้งกล้องวงจรปิด และวางท่อปูนซีเมนต์บริเวณหน้าเพื่อป้องกันการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบและป้องกันความเสียหายของทรัพย์สินปลอดภัย

เขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนวนมิตร จังหวัดยะลา หมายถึง เขตพื้นที่หน่วยงานความมั่นคงของรัฐได้กำหนดให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยพิเศษ มีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด มีการตรวจคนเข้า-ออก ตรวจสอบรถยนต์และรถจักรยานยนต์อย่างเข้มข้นมีการจัดระเบียบในการจอดรถ มีการใช้ท่อซีเมนต์กันเป็นแนวขอบถนนและมีการจัดระเบียบให้เดินรถทางเดียวเพื่อให้พื้นที่มีความปลอดภัยสูงสุด

เหตุการณ์ความไม่สงบ หมายถึง สถานการณ์ที่เกิดจากปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันนำไปสู่ความรุนแรง เช่น การวางระเบิด เหตุการณ์คาร์บอมบ์การโจมตีและลอบทำร้ายประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งการสร้างสถานการณ์อื่นๆ ที่ทำให้เกิดความเหตุการณ์ความไม่สงบ

ทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาเรื่อง “การปรับตัวของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตรท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบ” ผู้วิจัยใช้แนวคิดความคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาตามลำดับดังนี้

1. บริบทของเทศบาลนครยะลา
2. ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. พื้นที่เซฟตี้โซนกับถนนรวมมิตร
4. แนวคิดการดำรงชีวิต
5. แนวคิดการปรับตัว

บริบทของเทศบาลนครยะลา

ในส่วนนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับเทศบาลนครยะลาเพื่อที่สามารถเข้าใจถึงสภาพพื้นที่ที่เทศบาลนครยะลา วิถีชีวิตของผู้คนที่ทำกิจกรรมภายในเทศบาลนครยะลา ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารวิชาการ ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลนครยะลา

ประวัติเทศบาลนครยะลา

จังหวัดยะลาเป็นจังหวัดชายแดนใต้สุดของประเทศไทยและเป็นจังหวัดเดียวทางภาคใต้ที่ไม่มีอาณาเขตติดต่อกับทะเล “ยะลา” เป็นคำมลายูในท้องถิ่นภาคใต้เมื่อออกเสียงแล้วจะเป็น “ยาลอ” เป็นคำมลายูยืมคำบาลีสันสกฤตมาใช้แปลว่า “แห” มีคำขวัญของจังหวัดว่า “ใต้สุดสยามเมืองงามชายแดน” (ประพนธ์ เรื่องณรงค์, 2553)

แพร ศิริศักดิ์ดำเกิง(2554) กล่าวว่าคนดั้งเดิมยะลาส่วนใหญ่เข้าใจว่าชุมชนที่น่าจะเป็นต้นกำเนิดของเทศบาลเมืองยะลาคือบ้านท่าสาปและหน้าถ้ำซึ่งตั้งอยู่บริเวณฝั่งด้านเหนือของแม่น้ำปัตตานี ต่อมาในช่วง ทศวรรษที่ 2460 ผู้คนเริ่มเคลื่อนย้ายไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ “นิบง” ซึ่งเป็นพื้นที่ฝั่งด้านซ้ายของแม่น้ำปัตตานีห่างจากแม่น้ำ 2-3 กิโลเมตร นิบงเป็นภาษามลายูแปลว่า ต้นหลาวชะโอน เดิมพื้นที่นิบงเป็นป่าต้นหลาวชะโอน คนในพื้นที่จึงเรียกบริเวณดังกล่าวว่า “นิบง”

เทศบาลนครยะลาเดิมมีฐานะเป็นเทศบาลเมืองลักษณะภูมิประเทศของเทศบาลนครยะลามีลักษณะคล้ายรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาวขนานไปกับแม่น้ำปัตตานีสภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มการตั้งถิ่นฐานของเทศบาลนครยะลาส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่รวมกันบริเวณสถานีรถไฟจังหวัดยะลาโดยปากเหนือเป็นที่พักอาศัยซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิม และเขตต่อเนื่องบริเวณสองฟากของถนนสิโรธรส ถนนพิพิธภักดี ถนนผังเมือง 3-4 และบริเวณโดยรอบสถานที่ราชการ

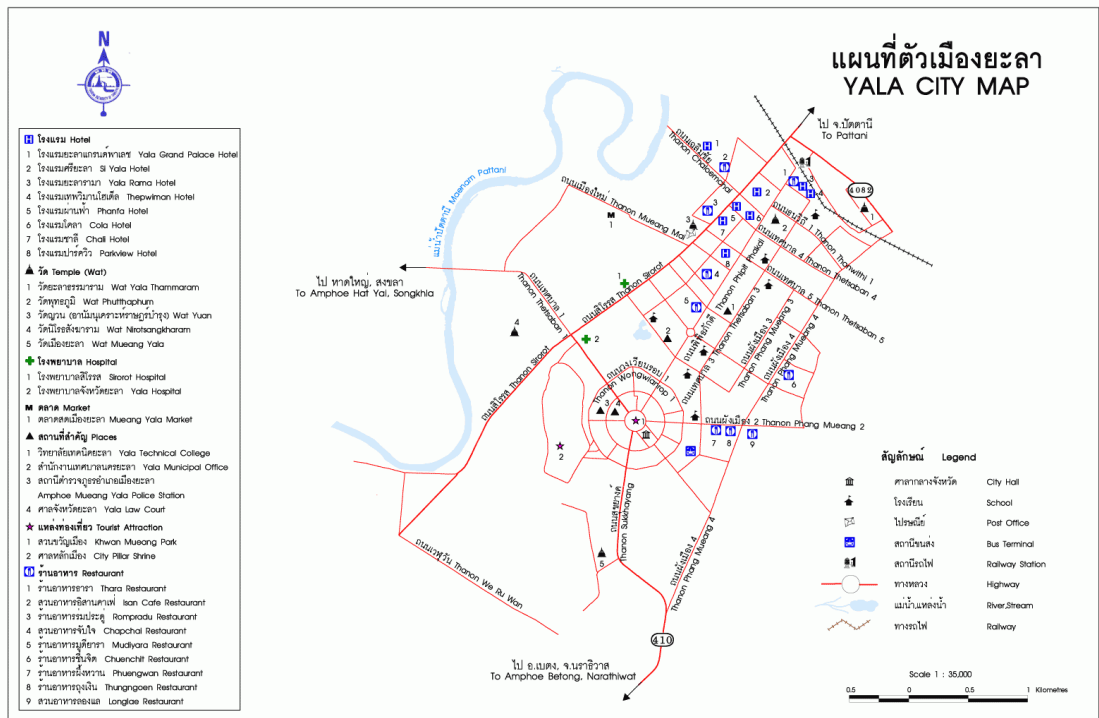
ส่วนพากทางใต้นั้นเป็นบริเวณที่ตั้งของศูนย์กลางการค้าและบริการที่สำคัญของชุมชน ประกอบไปด้วยอาคารร้านค้า ตลาดสด โรงแรม ห้างสรรพสินค้า อีกลักษณะพิเศษของเทศบาลนครยะลา คือมีการวางผังเมืองได้อย่างเป็นระเบียบสวยงามมาแต่อดีตมีการตัดถนนเชื่อมกันเป็นรูปใยแมงมุม บริเวณสถานที่ราชการถูกจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ถนนกว้างขวางทำให้การขยายตัวของชุมชนเป็นระเบียบและรวดเร็วส่งผลให้การจ้ดระบบสาธารณูปโภคทำได้ง่ายและเกิดผลดีทำให้เทศบาลนครยะลาเป็นศูนย์กลางทางสถานศึกษา หน่วยงานราชการ และเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ ชฎาวรรณ หนูรัตน์, (2553)

เทศบาลนครยะลา เดิมมีฐานะเป็นเทศบาลเมืองได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2479 ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองยะลา จังหวัดยะลา เดิมสำนักงานเทศบาลตั้งอยู่ที่หมู่บ้านสะเตงซึ่งเป็นบริเวณที่ตั้งของตัวจังหวัดยะลาเดิม ต่อมาได้ย้ายที่ทำการ ณ โรงเรียนที่เทศบาลได้ปลูกสร้างขึ้นใหม่ใกล้ถนนสุขยางค์ (ปัจจุบันเป็นอาคารศูนย์เยาวชนเทศบาล) เพื่อสะดวกต่อการเป็นศูนย์กลางการติดต่อกับประชาชนเนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ที่ทำการศาลากลางจังหวัดยะลา และใกล้ที่ทำการอำเภอเมืองยะลา เป็นบริเวณที่เรียกว่า “ตลาดนิบง” เทศบาลเมืองยะลาได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลนครยะลา ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 24 กันยายน 2538 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 กันยายน 2538 เป็นต้นไป (สำนักงานเทศบาลนครยะลา, 2557)

เทศบาลนครยะลามีนายกเทศมนตรีคนแรกคือ พระรัฐกิจวิจารณ์ (สวาสดิ์ ณ นคร) เป็นข้าหลวงจังหวัดยะลาคนที่ 10 ซึ่งหลังจากเกษียณอายุราชการได้เข้ารับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลและได้รับเลือกเป็นนายกเทศมนตรีในปี พ.ศ. 2480 – 2488 ระยะเวลา 8 ปี ในการดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีคนแรกได้ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่กองโยธาเทศบาลออกแบบร่างผังเมือง โดยมีที่ปรึกษาเป็นชาวอังกฤษกระทั่งผังเมืองยะลาขึ้นชื่อว่าเป็นผังเมืองที่ดีที่สุด แบ่งพื้นที่เป็นสองส่วนส่วนที่หนึ่งตัดถนนเป็นใยแมงมุม 3 ชั้น ชั้นในสุดเรียกว่าวงเวียนหนึ่งเป็นถนนรอบศาลหลักเมืองยะลาเป็นที่ตั้งสถานที่สำคัญของทางราชการ ถัดมาชั้นที่สองหรือวงเวียนสองเป็นที่ตั้งของบ้านพักข้าราชการ วงเวียนที่สาม เป็นสถานที่ตั้งโรงเรียน โรงพยาบาล ส่วนที่สองตัดเป็นตารางหมากรุก ด้านหนึ่งของตารางหมากรุกเป็นที่ตั้งของโรงเรียนปะปนกับที่อยู่อาศัยและอีกด้านเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของประชาชนรวมทั้งในส่วนที่ใกล้กับสถานีรถไฟซึ่งถูกจัดให้เป็นย่านธุรกิจการค้า (แพรว ศิริศักดิ์ดำเกิง, 2546)

ภาพที่ 1 แสดงผังเมืองยะลารูปไข่แมงมุม
 ที่มา : เทศบาลนครยะลา, 2557

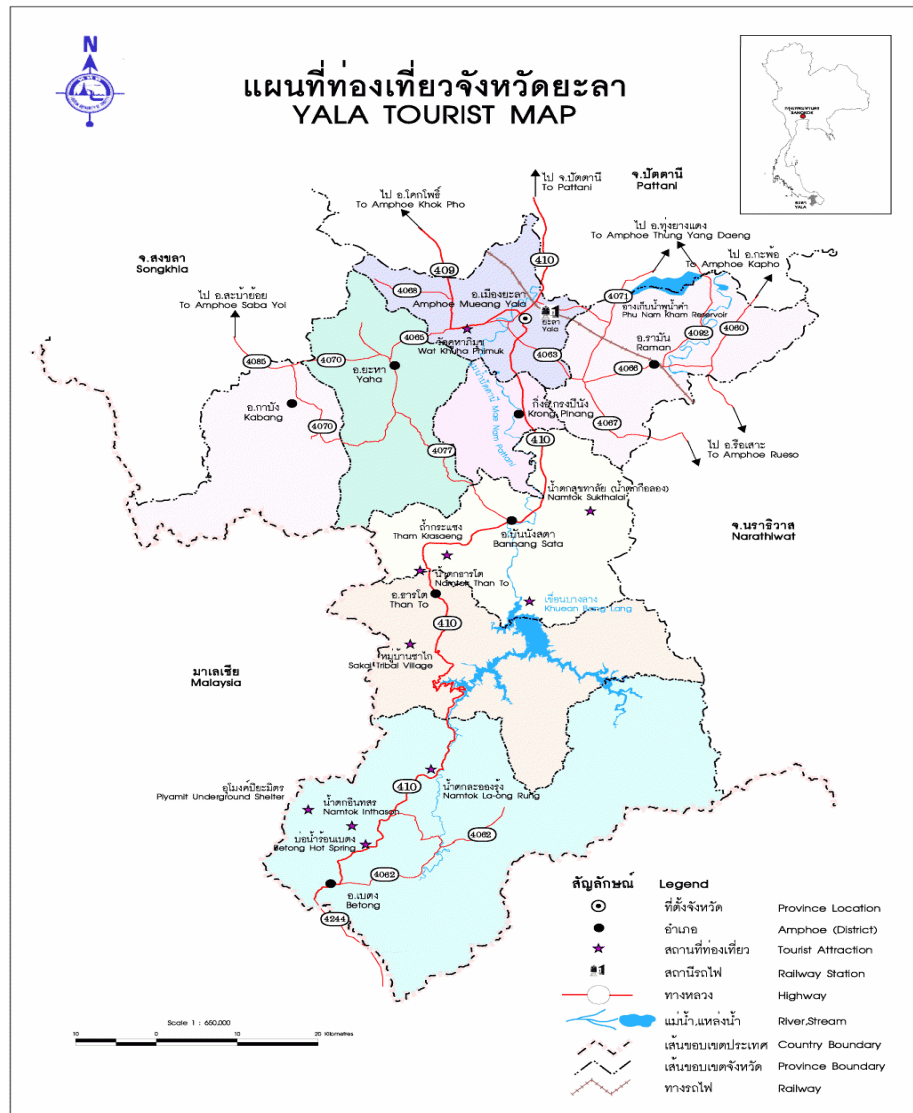
ภาพที่ 2 แสดงแผนที่ตัวเมืองยะลา
 ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.), 2558

ที่ตั้งและอาณาเขต

เทศบาลนครยะลาตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถไฟประมาณ 1,039 กิโลเมตร หรือโดยถนนเพชรเกษมสายเก่าประมาณ 1,395 กิโลเมตร หรือสายใหม่ประมาณ 1,084 กิโลเมตร มีพื้นที่ 19.4 ตารางกิโลเมตร ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ตำบลสะเตงทั้งตำบล มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง คือทิศเหนือติดต่อกับตำบลยุโป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยมีแม่น้ำปัตตานีกั้นอยู่และติดต่อกับอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานีทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลาทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลท่าสาป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา และทิศใต้ติดต่อกับตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของเทศบาลนครยะลาเป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะเด่นทางภูมิศาสตร์ของเทศบาลนครยะลามีจุดเด่นอยู่ 2 จุด คือ ประการแรก เทศบาลนครยะลาตั้งอยู่ในจุดศูนย์กลางของโครงข่ายการคมนาคมขนส่งของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้การดำเนินโครงการพัฒนาต่างๆ ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี นอกจากนี้เทศบาลนครยะลาเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญเมืองหนึ่งในโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับอนุภูมิภาค ประการที่สอง จากการพัฒนาเมืองที่เป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม มีการตัดถนนเชื่อมต่อกันเป็นรูปใยแมงมุม และถนนกว้างทำให้การขยายตัวของชุมชนเป็นระเบียบและรวดเร็วโดยผังเมืองเทศบาลนครยะลาได้ชื่อว่าเป็นเมืองที่มีการวางผังเมืองที่ดีและสวยงามแห่งหนึ่งในประเทศไทย (งานวิเคราะห์นโยบายและแผนงานกองวิชาการและแผนงาน,2557)

พื้นที่ในเขตเทศบาลนครยะลา 19 ตารางกิโลเมตร มีถนนกว่า 400 สาย ตัดเชื่อมต่อกัน ส่วนหนึ่งเป็นใยแมงมุมมีวงเวียนซ้อนกัน 3 วงคล้ายกับกรุงปารีสประเทศฝรั่งเศสซึ่งถนนทุกสายไปรวมที่วงเวียนหลักเมือง และมีการแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็นโซนนิ่งที่ชัดเจน เช่น สถานที่ศึกษา สถานราชการ ย่านธุรกิจการค้า บ้านพักอาศัย และสวนสาธารณะ อีกส่วนหนึ่งตัดกันเป็นตารางหมากรุกคล้ายกับนครลอสแอนเจลิสประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีทางเท้าควบคู่รางระบายน้ำช่วยให้แนวของอาคารเป็นแนวเดียวกัน ส่งผลให้เทศบาลนครยะลา มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นเมืองที่มีความสวยงามร่มรื่น สะดวกสำหรับ การพัฒนาในทุกด้าน (สำนักงานเทศบาลนครยะลา,2557)

ภาพที่ 3 แสดงแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดยะลา
ที่มา : จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.), 2558

สังคมและวัฒนธรรม

ด้านสังคมและวัฒนธรรมเป็นเมืองที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ศาสนสถานที่มีในเขตเทศบาลนครยะลาประกอบด้วย วัด/สำนักสงฆ์จำนวน 8 แห่ง โบสถ์จำนวน 4 แห่ง และมัสยิด จำนวน 24 แห่ง นอกจากนี้เทศบาลเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภาคใต้ ตอนล่างเทศบาลนครยะลาถือเป็นพื้นที่ที่มีการขับเคลื่อนของเศรษฐกิจได้ดีในระดับหนึ่ง ทั้งยังมีการขยายตัวของเมืองประชาชนย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ในเมืองมากขึ้น ทั้งนี้เศรษฐกิจโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตร การค้าและการท่องเที่ยว (สำนักงานเทศบาลนครยะลา,2557)

เขตเทศบาลนครยะลาเป็นศูนย์รวมของสถาบันการศึกษาในเขตภาคใต้เนื่องจากมีสถาบันการศึกษาตั้งแต่ในระดับชั้นอนุบาลไปจนถึงระดับอุดมศึกษาครอบคลุมทุกระดับการศึกษาตามนโยบายรัฐ โดยสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นซึ่งมีทั้งสถานศึกษาในระบบและนอกระบบในระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาของรัฐบาลและของเอกชนมีทั้งหมดจำนวน 17 โรงเรียน โรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาของรัฐบาลและของเอกชนจำนวน 6 โรงเรียนซึ่งได้รวมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไว้ 3 โรงเรียน สถาบันการศึกษาระดับวิทยาลัยจำนวน 13 แห่ง

ด้านสถานบริการสาธารณสุขของรัฐบาลในเขตเทศบาลนครยะลา 12 แห่งใหญ่ที่สุดคือโรงพยาบาลศูนย์ยะลา สถานบริการสาธารณสุขของเอกชนในรูปแบบของโรงพยาบาลจำนวน 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลสิโรรส คลินิก 44 ร้าน คลินิกทันตกรรม 15 ร้าน เทศบาลนครยะลา ยังเป็นศูนย์รวมหน่วยงานราชการที่สำคัญหลายๆหน่วยและนอกจากโครงสร้างดังกล่าวเทศบาลนครยะลา ยังจัดสนามกีฬาและสวนสาธารณะสำหรับการพักผ่อน

ในด้านของวัฒนธรรมและประเพณีเทศบาลยะลาได้มีการจัดงานมหกรรมแข่งขันนกเขาชวาเสียงอาเซียนซึ่งได้จัดร่วมกับชมรมผู้เลี้ยงนกเขาชวาโดยการจัดแข่งขันนกเขาชวาเสียงชิงแชมป์อาเซียนประจำปีของจังหวัดน สวนขวัญเมือง วันอาทิตย์แรกของเดือนมีนาคม ในงานจะมีขบวนแห่นกเขาชวาโดยกลุ่มผู้เลี้ยงของประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย บรูไน และชมรมผู้เลี้ยงนกเขาชวาเสียงของทุกจังหวัดในประเทศไทย

ภาพที่ 4 แสดงงานมหกรรมแข่งขันนกเขาชวาเสียงอาเซียน

ที่มา : กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดยะลา, 2558

งานสมโภชเจ้าพ่อหลักเมือง มีการจัดงานบริเวณเทศบาลนครยะลาจัดขึ้นในเดือนพฤษภาคมของทุกปีซึ่งในงานมีขบวนแห่ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองจำลอง และการออกร้านจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของส่วนราชการ การจัดนิทรรศการและมหรสพการแสดงพื้นบ้าน

ภาพที่ 5 แสดงงานสมโภชเจ้าพ่อหลักเมือง
ที่มา : สำนักข่าว ไอ.เอ็น.เอ็น. จำกัด, 2558

เทศกาลฟื้นฟูประเพณีของดีเมืองยะลา จัดบริเวณเทศบาลนครยะลาในเสาร์และอาทิตย์แรกของเดือนสิงหาคม จะมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การประกวดสตรีแต่งกายชุดบานง ประกวดศรีบุหงาศิริ ประกวดร่าร้องเง็ง ประกวดขับร้องเพลงอันนาซีต ภาษามลายูและภาษาไทย มีนันทนาการของดีเมืองยะลา

งานประเพณีชักพระ จัดบริเวณ ณ ศูนย์เยาวชนเทศบาลนครยะลาโดยรวมเรือพระจาก 4 จังหวัดภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลา) เป็นประเพณีที่พุทธศาสนิกชนจัดหลังวันออกพรรษา 1 วัน โดยการอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกที่วางเหนือรถหรือล้อเลื่อนแล้วแห่แหนชักลากไปตามลำน้ำหรือตามถนนหนทาง เป็นประเพณีที่สำคัญของพุทธศาสนิกชนชาวยะลาและจังหวัดใกล้เคียงมาร่วมงาน มีการจัดประกวดเรือพระ ประกวด แห่ขบวนเรือพระ การประกวดรำกลองยาว การแข่งขันฟิโพน การแข่งกีฬาพื้นบ้าน การแสดงมโนราห์และหนังตะลุง การแสดงดนตรีพื้นบ้าน

ภาพที่ 6 แสดงงานประเพณีชักพระ
ที่มา : เทศบาลนครยะลา, 2558

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนซับซ้อน เกิดความขัดแย้งเรื้อรังที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานและเชื่อมโยงสัมพันธ์กับบริบทต่างๆ อย่างลึกซึ้งไม่ว่าจะเป็นมิติทางประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม ความมั่นคง

กลไกการจัดการของรัฐ ซึ่งมีการเคลื่อนไหวการก่อเหตุการณความไม่สงบหลายรูปแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่อเหตุการณความรุนแรงที่ทำให้สูญเสียชีวิต และทรัพย์สิน ซึ่งยังไม่มีรูปแบบ แนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังและนำไปสู่ความสงบสันติได้อย่างเป็นรูปธรรม

พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางทั้งทางชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม ในส่วนของประเทศบาลนครยะลาแบ่งได้ 5 กลุ่มชาติพันธุ์ คือ กลุ่มชาวไทย ที่นับถือศาสนาพุทธ กลุ่มชาวมลายูนับถือศาสนาอิสลาม กลุ่มชาวจีน กลุ่มชาวไทยมุสลิม และกลุ่มชาวอินเดียผู้นับถือศาสนาซิกข์ เป็นกลุ่มคนทีในระยะแรกเริ่มตั้งแต่ตั้งบ้านเรือนและอยู่อาศัย กันเป็นย่าน ซึ่งประเด็นทางศาสนาและวัฒนธรรมมักถูกใช้เป็นข้ออ้าง เงื่อนไขและเหตุผลสำคัญ ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งที่บานปลาย โดยประวัติศาสตร์ของมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ สมัยอยุธยาจนกระทั่งปัจจุบันซึ่งแสดงให้เห็นถึงการสืบเนื่องในความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยา สยาม และไทยกับอาณาจักรปัตตานี และสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แม้รัฐสยามจะมีความพยายาม ในการที่จะบูรณาการความเป็นรัฐ นโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษรด้านการเมืองการปกครองนั้นได้ พยายามแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม แต่ในทางปฏิบัตินั้นบุคลากรของทางรัฐบาลไม่กระทำได้ตามลายลักษณ์อักษรที่ว่าไว้ซึ่งหลายครั้งได้ แสดงเจตนาที่จะเข้าไปครอบงำชุมชนมุสลิมให้อ่อนตัวลงไปและในทางกลับกันนั้นชาวมุสลิมได้สร้าง เกราะขึ้นป้องกันด้วยการสร้างหรือรื้อฟื้นอัตลักษณ์ของตนเองเพื่อดำรงความเป็นมุสลิม

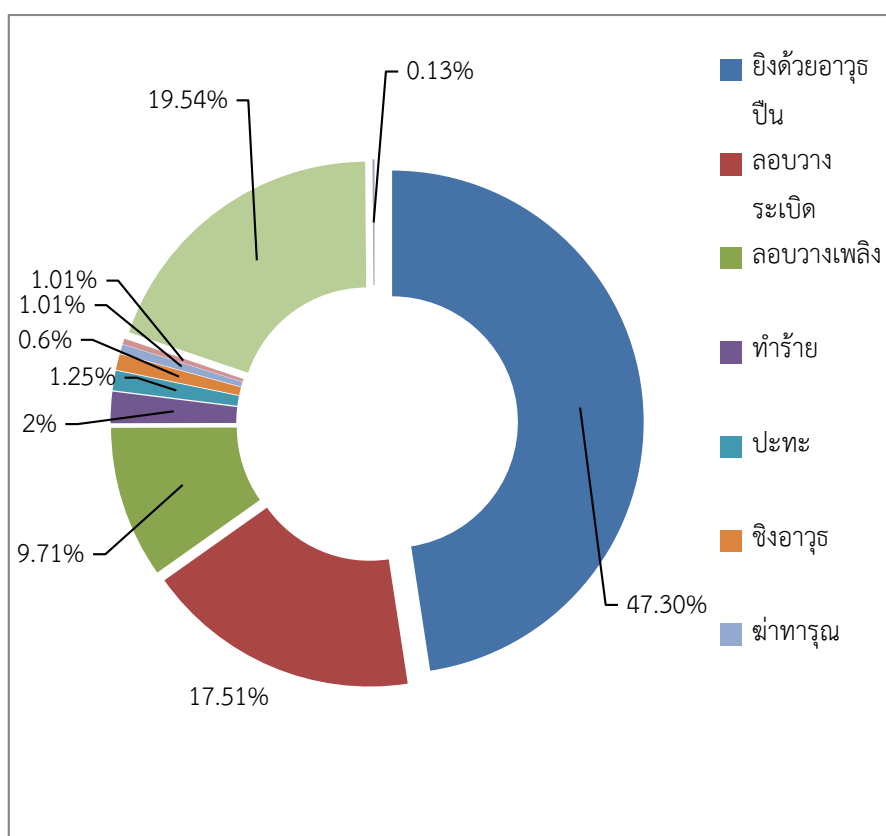
ปัญหาในทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์รัฐปัตตานีและต่อมาเป็น ประวัติศาสตร์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นเรื่องการสร้างประวัติศาสตร์เพื่ออธิบายถึงความชอบ ธรรมของอำนาจในการปกครอง และมุมมองทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันนั้น กล่าวคือเรื่องราว ประวัติศาสตร์ซึ่งเขียนจากผู้ปกครองชาวไทยมักวางบทบาทของปัตตานีในทางลบ เช่น เป็นผู้ก่อกบฏ กลุ่มแบ่งแยกดินแดน ผู้ก่อการร้าย ผู้ทำลายความมั่นคงของชาติ ซึ่งในขณะที่ประวัติศาสตร์ที่บันทึก โดยคนปัตตานีเองคือประวัติศาสตร์ของการต่อสู้เพื่อให้ได้เอกราชของปัตตานีคืนมา มีอำนาจในการ ปกครองตนเองมีอิสรภาพในการธำรงรักษาวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาวมลายูมุสลิม (แพร ศิริศักดิ์ดำเกิง, 2546)

สถิติเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานีวิทยุ ม.อ.ปัตตานี(2558) เริ่มจากเหตุการณ์คนร้ายปล้นปืน จำนวน 423 กระบอก ณ กองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ต.มะรือโบออก อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส จนถึงปี พ.ศ.2558 นับเป็นปีที่ 11 ที่ประชาชนทุกฝ่ายต่างตกภายใต้ความหวาดกลัวและกังวล และมีประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงผู้ก่อความไม่สงบเสียชีวิตและบาดเจ็บ เพิ่มขึ้นทุกวัน สถิติจากศูนย์ปฏิบัติการตำรวจชายแดนภาคใต้ (ศชต.) ได้สรุปข้อมูลเหตุการณ์ความไม่

สงบ ระหว่างวันที่ 4 มกราคม 2547 – 4 มกราคม 2558 พบว่าเหตุการณ์ความไม่สงบรูปแบบต่างๆ ทั้งหมด 16,969 เหตุการณ์ หรือเฉลี่ย 4.24 เหตุการณ์ต่อวัน เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทั้งหมด แบ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและกระทำโดยขบวนการก่อความไม่สงบ จำนวน 9,000 เหตุการณ์ หรือเฉลี่ย 2.25 เหตุต่อวัน และส่วนที่เหลือเป็นอาชญากรรมทั่วไป

ประเภทของเหตุการณ์ความไม่สงบแบ่งออกได้ 10 ประเภท โดยประเภทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเยอะสุดคือ ยิงด้วยอาวุธปืน จำนวน 8,027 เหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 47.30% ลอบวางระเบิด จำนวน 3,022 เหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 17.51% ลอบวางเพลิง จำนวน 1,647 เหตุการณ์ คิดเป็นร้อยละ 9.71% ดังภาพที่ 7

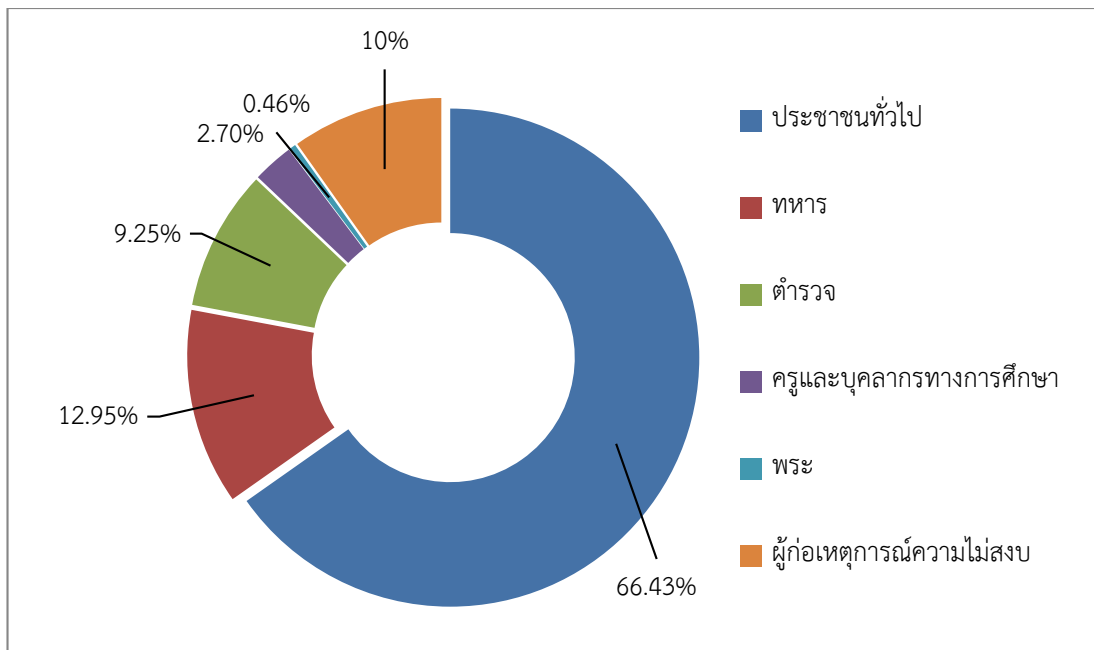

ภาพที่ 7 แสดงร้อยละแต่ละประเภทของเหตุการณ์ความไม่สงบ

นับตั้งแต่ปี 4 มกราคม 2547 – 4 มกราคม 2558

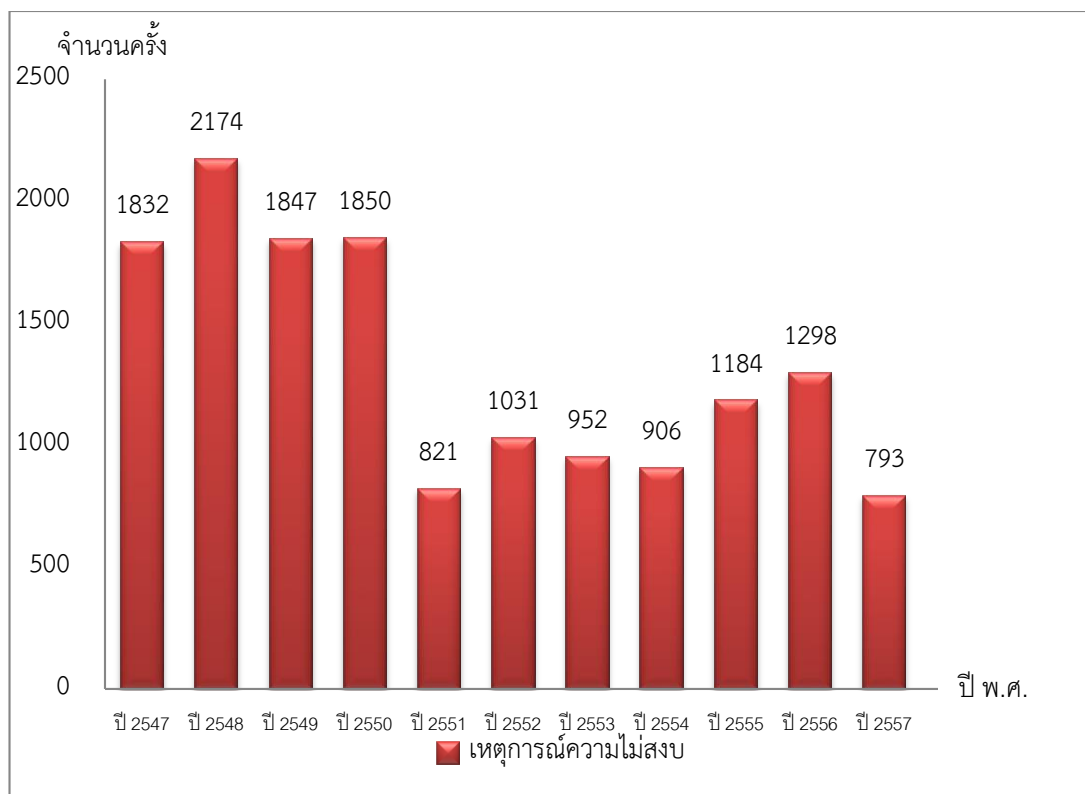
ที่มา :สถาบันวิทยumo.ปัตตานี, 2558

สถิติจำนวนผู้เสียชีวิต (เฉพาะจากสาเหตุที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง) รวมทั้งสิ้น 3,929 คน โดยแบ่งประเภทของผู้เสียชีวิตเป็น 6 ประเภท คือ ประชาชนทั่วไป ทหาร ตำรวจ ครูและบุคลากรทางการศึกษา พระ ผู้ก่อเหตุการณ์ความไม่สงบ ประเภทที่เสียชีวิตเยอะสุดคือ ประชาชนทั่วไป จำนวน 2,610 คนคิดเป็นร้อยละ 66.43% ทหาร จำนวน 509 คน คิดเป็นร้อยละ 12.95% ตำรวจ จำนวน 365 คน คิดเป็นร้อยละ 9.29% ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 แสดงร้อยละของจำนวนผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ความไม่สงบ
นับตั้งแต่ปี 4 มกราคม 2547 – 4 มกราคม 2558
ที่มา :สถานีวิทยุอม.ปัตตานี, 2558

จำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และบางส่วนของจังหวัดสงขลา ตั้งแต่ มกราคม 2547 – 24 ธันวาคม 2557 เกิดเหตุการณ์ทั้งสิ้นจำนวน 14,688 เหตุการณ์ โดยในปีพ.ศ. 2548 เกิดเหตุการณ์สูงสุดจำนวน 2,174 เหตุการณ์ ปีพ.ศ.2550 เกิดเหตุการณ์ 1,850 เหตุการณ์ ปีพ.ศ. 2549 เกิดเหตุการณ์ 1,847 เหตุการณ์ ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 แสดงร้อยละของจำนวนผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์ความไม่สงบ
นับตั้งแต่ปี 4 มกราคม 2547 – 4 มกราคม 2558
ที่มา :สถานีวิทยุอม.ปัตตานี, 2558

ปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในจังหวัดยะลาตามจำแนกได้ 3 ระดับ คือ
ไฟโรจน์ เมืองสุวรรณ, (2551)

1. ปัญหาระดับหรือชั้นผิวหน้า คือ ลักษณะของปัญหาที่ปรากฏให้เห็น
เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาเรียกค่าคุ้มครองวงระเบิดรถไฟ ปัญหาการ
ก่อความไม่สงบในรูปแบบต่างๆ

2. ปัญหาระดับชั้นหรือชั้นโครงสร้าง คือ ลักษณะของปัญหาที่มีผลต่อการ
เอื้ออำนวยให้เกิดปัญหาระดับชั้นผิวหน้า เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาด้านการศึกษา แต่ที่สำคัญ
และมีผลต่อความรุนแรงของปัญหาระดับหรือชั้นผิวหน้า คือปัญหาโครงสร้างการบริหารจัดการ
เกี่ยวกับการใช้กำลังในการปราบปรามกลุ่มโจรก่อการร้าย ปัญหาโครงสร้างการบริหารจัดการเกี่ยวกับ
การใช้กำลังในการปราบปรามกลุ่มโจรก่อการร้าย ปัญหาระบบบริหารงานบุคคลในการจัดหาคคนที่มี
ฝีมือเข้าไปปฏิบัติในพื้นที่

3. ปัญหาระดับหรือขั้นวัฒนธรรม ซึ่งอาจถือว่าเป็นปัญหาเฉพาะพื้นที่ที่มีผลต่อปัญหา ความมั่นคงในจังหวัดยะลา คือการไม่เข้าใจลึกลงไปถึงการดำเนินวิถีชีวิตที่ได้มา โดยการศึกษาประสบการณ์ การหล่อหลอมทางสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อความเชื่อและคุณค่าในการดำเนินวิถีชีวิต เช่น ความเชื่อมั่นศรัทธาในการปฏิบัติและดำเนินวิถีชีวิตทางศาสนา หรือทัศนคติที่มีต่อกันของคนต่างศาสนา ปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งไปมีผลต่อระบบบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยภาพรวม

ลักษณะสถานการณ์ปัญหาความไม่สงบในจังหวัดยะลาอาจแยกได้เป็น 2 ส่วน

1. ปัญหาความไม่สงบที่เกิดจากการกระทำโดยกลุ่มโจรก่อการร้ายในจังหวัด ยะลา ยังคงมีปัญหาความไม่สงบในลักษณะการใช้ความรุนแรง โดยการกระทำของกลุ่มโจรก่อการร้ายที่มุ่งหวังจะแสดงให้เห็นว่ามีความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่หรือเพื่อแสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของกลุ่มในพื้นที่ยังคงมีอยู่ โดยกลุ่มโจรเหล่านี้ขณะนี้มีลักษณะเป็นกลุ่มคนร้ายที่มีอาวุธสงครามกลุ่มละ 5-7 คน เคลื่อนไหวอยู่ในพื้นที่ป่าเขาและแนวชายแดนรวมประมาณ 40 คนซึ่งในปัจจุบันโจรก่อการร้ายได้ปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์มาเป็นการดำเนินการทางการเมืองด้วยการปลุกระดมการประชาสัมพันธ์ การโฆษณาชวนเชื่อ ตามภารกิจหลักทางการเมืองอย่างหนึ่งของขบวนการต่างๆ ในการต่อสู้เพื่อเรียกร้อง การจัดตั้งรัฐปัตตานี มีการแอบแฝงเข้าไปในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามดำเนินการปลุกฝัง แนวคิดในเรื่องประวัติศาสตร์พร้อมทั้งอบรมจัดตั้งเป็นแนวร่วมหลักให้พร้อมที่จะจับอาวุธขึ้นต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เมื่อห้วงเวลาและโอกาสที่เหมาะสมตามสถานการณ์

2. ปัญหาความไม่สงบที่เกิดจากการกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีใช้กลุ่มโจรก่อการร้ายแต่ต้องการสร้างสถานการณ์ว่าเป็นการกระทำของกลุ่มโจรก่อการร้าย การก่อเหตุการณ์ความไม่สงบในลักษณะนี้ ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากปัญหาทางการเมือง การขัดผลประโยชน์ หรือการสูญเสียผลประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลและใช้ ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาแต่พยายามสร้างสถานการณ์ว่าเป็นการกระทำของกลุ่มโจรก่อการร้ายเพื่อเบี่ยงเบนประเด็นการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดของเจ้าหน้าที่หรือเพื่อหวังผลในด้านอื่น ๆ ทั้งนี้การก่อเหตุความรุนแรงของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเหล่านี้ บางครั้งอาจใช้วิธีการจ้างบุคคลที่มีพฤติกรรมเป็นโจรมิจฉาชีพเข้ามาทำงานแทน

พฤติกรรมการก่อเหตุความไม่สงบ

การก่อเหตุการณ์ความไม่สงบปัจจุบันมีลักษณะของพฤติกรรมการก่อเหตุที่สำคัญ แบ่งไว้ 3 ข้อ คือ ไฟโรจน์ เมืองสุวรรณ (2551)

1. มักจะอาศัยช่วงเวลาที่มึเหตุการณหรือปัญหาสำคัญ ๆ เกิดขึ้นในพื้นที่ใช้เป็นข้ออ้างในการสร้างสถานการณ์ประกอบการก่อความไม่สงบ
2. แนวโน้มของการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในลักษณะของการก่อเหตุ ที่เดียวในหลายจุดและมีรูปแบบการทำงานในแต่ละจุดคล้ายคลึงกัน แต่มักไม่มีการอ้างความรับผิดชอบของกลุ่มผู้ก่อการทำให้เกิดความสับสนและหวาดระแวงทั่วไปในหมู่เจ้าหน้าที่และประชาชน
3. มีแนวโน้มของการสร้างความรุนแรงต่อเป้าหมายในเขตพื้นที่ราบและเขตเมือง และต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอาวุธและมีขีดความสามารถในการคุ้มครองตนเอง

พื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร

ในส่วนนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับถนนรวมมิตรเพื่อที่สามารถเข้าใจถึงสภาพพื้นที่ถนนรวมมิตร วิถีชีวิตของผู้คนที่ทำกิจกรรมภายในถนนรวมมิตร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารวิชาการ ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับถนนรวมมิตร

พื้นที่ถนนรวมมิตร

ถนนรวมมิตรจังหวัดยะลาเกิดขึ้นในสมัยพระรัฐกิจวิจารณ์ (สวาสดิ์ ณ นคร) ซึ่งเป็นอดีตนายกเทศมนตรีเมืองยะลาและผู้ว่าราชการเมืองยะลาเป็นผู้วางรากฐานผังเมืองจังหวัดยะลาโดยเริ่มตั้งแต่เมืองยะลาตั้งอยู่ที่ตำบลนิบง วางผังเมืองเป็นวงเวียนหนึ่ง สองและสาม ได้จัดผังเมืองสำหรับส่วนราชการ เช่น ศาลากลาง ที่ว่าการอำเภอเมืองยะลา ศาลจังหวัดและสถานีตำรวจภูธรจังหวัดยะลา รวมทั้งได้ดำเนินการตัดถนนสายสำคัญ ๆ ได้แก่ ถนนพิพิธภักดี ถนนสุขยางค์ ถนนสิโรรส และได้ตัดถนนสายย่อยอีกหลายสายได้แก่ ถนนสายยะลา ถนนไชยจรัส ถนนรัฐกิจ ถนนปราจีน ถนนพังงา และถนนรวมมิตร (กนกวรรณพรหมวัฒน์,2554)

ถนนรวมมิตรเป็นถนนสายหนึ่งในเขตเทศบาลเมืองยะลา จังหวัดยะลาที่ถูกจัดเป็นพื้นที่ปลอดภัยพิเศษ หรือพื้นที่เซฟตี้โซน ซึ่งมีร้านค้าธุรกิจตั้งเรียงรายอยู่ 2 ฟากถนน มีความยาว 950 เมตร เป็นพื้นที่ที่ฝ่ายมั่นคงเข้ามาควบคุมดูแลสถานการณ์ มีการจัดระบบการเข้า-ออกอย่างเข้มงวด เพราะเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้ง

ถนนรวมมิตรเป็นถนนที่มีความสำคัญ ซึ่งตั้งอยู่ใจกลางเมืองยะลา และมักเป็นที่ก่อเหตุความไม่สงบ เนื่องจากเป็นถนนที่ผู้คนสัญจรพลุกพล่าน เช่น เมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2555 ที่เกิดเหตุคาร์บอมบ์คือบริเวณหน้าร้านขายข้าวมันไก่ ถนนรวมมิตรตัดกับถนนจงรักภักษ์ ในเขตเทศบาลนครยะลา และเหตุระเบิดที่บริเวณหน้าร้านสะดวกซื้อส่งผลทำให้มีผู้เสียชีวิต 10 ศพ และผู้ได้รับบาดเจ็บกว่า 50 คน (อะหมัด รามันห์สิริวงศ์,2555)

ต่อมาวันที่ 8 เมษายน 2555 เกิดเหตุระเบิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งบริเวณถนนรวมมิตร อำเภอเมือง จังหวัดยะลา หลังจากนั้น พื้นที่ถนนรวมมิตรก็ถูกควบคุมพื้นที่โดยเจ้าหน้าที่ความมั่นคง เข้มงวดขึ้น โดยมีกองกำลังเจ้าหน้าที่หน่วยเฉพาะกิจที่ 11 อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ทหารพราน จากกรมทหารพรานที่ 47 เจ้าหน้าที่อาสารักษาดินแดน อ.เมืองยะลา และกองกำลังภาคประชาชน รวมกว่า 100 นาย มาร่วมประจำจุดตรวจเส้นทาง- เข้าออก บริเวณถนนรวมมิตร(ย่านการค้าในเขตเทศบาลนครยะลา) ตรวจรถยนต์ และรถจักรยานยนต์ เพื่อดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับพี่น้องประชาชน และบรรดาร้านค้าผู้ประกอบการ (สำนักข่าวอะลามี่, 2558)

นับตั้งแต่นั้นมา ทหารหน่วยเฉพาะกิจยะลา 11 ร่วมจังหวัดยะลา เริ่มจัดระบบการจราจร และควบคุมพื้นที่การค้าถนนรวมมิตร ตามมาตรการเซฟตี้โซน พร้อมขอความร่วมมือจากประชาชน บนถนนรวมมิตร เขตเทศบาลนครยะลา ให้ความร่วมมือในการดูแลความปลอดภัยและการจัดระเบียบบนถนนรวมมิตร ทหารจากหน่วยเฉพาะกิจยะลาที่ 11 พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.เมืองยะลา เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และกำลังภาคประชาชน ได้กระจายกำลังเพื่อจัดระบบการจราจร และควบคุมพื้นที่ย่านการค้าถนนรวมมิตร ซึ่งเป็นมาตรการในการดูแลรักษาความปลอดภัยขั้นสูงสุด หลังจากเกิดเหตุคาร์บอมบ์ เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2555ซึ่งเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต 11 ราย และบาดเจ็บ 109 ราย จึงนำไปสู่การจัดพื้นที่ถนนรวมมิตร เป็นเขตพื้นที่ “เซฟตี้โซน”

เซฟตี้โซนบนถนนรวมมิตรเคยประกาศใช้เป็นครั้งแรก กรณีเกิดเหตุคนร้ายลอบวางระเบิด 34 จุด ในเขตเทศบาลนครยะลาและพื้นที่รอบนอกเขตเทศบาล เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต และได้รับบาดเจ็บกว่า 60 คน เหตุเกิดเมื่อช่วงค่ำของวันที่ 25 ตุลาคม 2554 ซึ่ง บรรดาพ่อค้าแม่ค้าที่อยู่ในพื้นที่เขต “เซฟตี้โซน” บนถนนรวมมิตรได้ปิดถนนสายรวมมิตรประท้วง ไม่ต้องการเซฟตี้โซน หลังได้รับผลกระทบ ขยายของไม่ได้ ขาดทุน สร้างภาระให้กับครอบครัว มีความเดือดร้อนเป็นอย่างมากทำให้เซฟตี้โซนบนถนนรวมมิตรต้องถูกยกเลิกไป โดยผู้ประกอบการและชาวบ้านถนนรวมมิตร ยะลา ปกป้องตนเองโดยวางท่อซีเมนต์เป็นแนวยาว ป้องกันเหตุระเบิด หวังลดความสูญเสีย และเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นอีกบนพื้นที่ถนนแห่งนี้ พ.ท.ชลัช ศรีวิเชียร รองผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจที่ 11 อ.เมืองยะลา จึงได้มีการประชุมหน่วยงานความมั่นคง และประชาชนในพื้นที่ร่วมกันเพื่อป้องกันเหตุ ภายหลังจากหารือ จึงได้มีการจัดตั้งเขต “เซฟตี้โซน 2” บนถนนรวมมิตรขึ้นมาใหม่ โดยทำงานร่วมกันระหว่าง เจ้าหน้าที่ทั้ง 3 ฝ่าย ทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง และบรรดาพ่อค้าแม่ค้า และพี่น้องประชาชน ที่อาศัยอยู่ในบริเวณถนนรวมมิตร เพื่อที่จะได้กำหนดเป็นกฎกติการ่วมกันและประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

พื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตรนี้ จะจัดการจราจรออกเป็นทางเข้า 7 ช่องทาง และทางออก 8 ช่องทาง โดยยังคงให้ถนนรวมมิตรทั้งสายใช้ระบบเดินรถทางเดียวเช่นเดิม เมื่อหลังเกิดเหตุเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2555 แล้วเซฟตี้โซน 2 ก็ถูกเรียกร้องจากประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งส่วนราชการต่างๆ โดยเฉพาะท่านผู้ว่าฯ ยะลา ซึ่งมีความเป็นห่วงพี่น้องประชาชนมาก จึงให้ทาง ผ.ศ. ยะลา 11 จัดกำลังทำเซฟตี้โซนขึ้นมาใหม่ โดยครั้งนี้จะมีทางเข้า 7 ช่องทาง ทางออก 8 ช่องทาง โดยทางเข้า 7 ช่องทางนั้น จะใช้กำลังเจ้าหน้าที่ทหาร ผ.ศ. ยะลา และ ผ.ศ. ยะลา 11 ปฏิบัติหน้าที่ตรวจค้นในทางเข้าส่วนทางออก 8 ช่องทางนั้น กำลัง อปพร. อส. จะร่วมกันจัดกำลังดูแล ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้ถนนสายรวมมิตรเกิดเหตุซ้ำอีก หลังการจัดพื้นที่แล้วจะมีการประเมินว่า ประชาชนมีความพอใจในมาตรการการ รปภ. หรือไม่ และจะมีการปรับกันอีกครั้ง ทั้งนี้ ก็ต้องขอความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ ช่วงแรกอาจจะไม่ได้รับความสะดวก ซึ่งเจ้าหน้าที่จะมีการตรวจค้น แต่เพื่อความปลอดภัยก็ขอความร่วมมือจากประชาชนอีกทางหนึ่งด้วย ส่วนความมั่นใจในมาตรการนี้นั้นในขั้นต้นก็เชื่อว่า จะป้องกันยานพาหนะบุคคลต้องสงสัยได้ในระดับหนึ่งที่จะเข้ามาในพื้นที่แห่งนี้ต่อไปก็จะมีเครื่องมือต่างๆ รวมทั้งกล้องวงจรปิดเข้ามาช่วยในการตรวจค้น (นุรยา เก็บบุญเกิด อัสซันโตะดง, 2555)

หลังจากที่มีการจัดตั้งเป็นเขตเซฟตี้โซนแล้ว ผู้วิจัยได้เข้าสังเกตการณ์บริเวณถนนรวมมิตรเขตเทศบาลนครยะลา ซึ่งเคยถูกกลุ่มผู้ก่อเหตุความไม่สงบลอบวางระเบิดหลายครั้ง ซึ่งเคยสร้างความเสียหายให้กับบ้านเรือน ร้านค้า ระบบเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก หลังเกิดเหตุการณ์ฝ่ายความมั่นคง ทั้งทหาร ตำรวจ ได้กำหนดให้เขตถนนรวมมิตรเป็นพื้นที่เขต “เซฟตี้โซน” ตลอดสาย เพื่อป้องกันกลุ่มก่อเหตุเข้ามาก่อเหตุได้อีก หลังเกิดเหตุการณ์ประชาชนผู้ประกอบการร้านค้า ก็ยังคงไม่มีความเชื่อมั่นในความปลอดภัย จึงขอสนับสนุนท่อซีเมนต์ขนาดใหญ่ มีความยาวประมาณ 1.30 เมตร กว้าง 30 เซนติเมตร นำมาวางไว้ที่ฟุตบาทหน้าร้าน หรือบ้านของตน เป็นแนวยาว ซึ่งหากนักท่องเที่ยวเดินทางมาก็คงจะคิดว่าจังหวัดยะลา เป็นพื้นที่ที่น่ากลัว เพราะแม้แต่ในเขตเมืองย่านการค้า ก็มีบังเกอร์เหมือนในต่างประเทศแถบตะวันออกกลาง โดยทางศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้สนับสนุนงบในการซื้อท่อซีเมนต์ดังกล่าวไปให้กับทางผู้ประกอบการร้านค้าที่ได้ร้องขอมาจนเป็นแนวยาว ตลอดทั้งแนวถนน ทำให้สภาพความสวยงามของเมืองยะลาหมดไป

ปัจจุบันพื้นที่ถนนรวมมิตร เป็นพื้นที่ที่ยังคงมามาตรการในการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด โดยกำลังฝ่ายความมั่นคง และประชาชนในพื้นที่ต่างช่วยกันสอดส่องดูแล เพื่อสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งการเข้มงวดในการตรวจคนเข้าออกบนถนนเส้นนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อการค้าและการทำธุรกิจมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งผู้คนในพื้นที่ก็ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้ต่อไป

แนวคิดการดำรงชีวิต

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาและทำความเข้าใจเพื่อที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์ดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เขตที่โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา ทั้งนี้ได้ศึกษาจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่ให้ความหมายการดำรงชีวิต สรุปรูปเป็นประเด็นตามลำดับ

ความหมายของการดำรงชีวิต

ทบ สงวนสัตย์(2549) กล่าวว่าไว้ว่า มนุษย์เมื่อเกิดมาแล้วจำเป็นที่จะต้องมีการปัจจัยพื้นฐานที่สามารถจะดำรงชีวิตได้และปัจจัยพื้นฐานที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งได้จำแนกไว้ 3 ปัจจัยคือ ความต้องการทางด้านร่างกาย เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค ความต้องการทางด้านจิตใจ เช่น ความเชื่อหรือศาสนา และการพักผ่อนหย่อนใจ ความต้องการทางด้านสังคม เช่น กฎระเบียบขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆนอกจากนั้นยังต้องเรียนรู้เพื่อการอยู่รอดด้วยการปรับพฤติกรรมของตนเอง

วินัย วีระวัฒนานนท์(2541) กล่าวว่าไว้ว่า การดำรงชีวิตที่มีทั้งร่างกายและจิตใจเมื่อเกิดมาแล้วก็จำเป็นจะมีพื้นฐานที่สนองให้การดำรงชีวิตอยู่ได้ในเวลาหนึ่งควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงสถานะตนเองที่มุ่งไปสู่การดับสูญตามกำหนดของธรรมชาติ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์(2530) กล่าวว่าไว้ว่า การดำรงชีวิตเพื่อการอยู่รอด แต่ละบุคคลต่างแสวงหาสิ่งที่ต้องการของสภาพแวดล้อมใหม่ เรียนรู้ที่จะรู้จักตนเอง เรียนรู้ที่อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องหรือสนองความต้องการของสภาพแวดล้อมใหม่ เรียนรู้ถึงความมีเหตุมีผลในการทำงานและการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม

อดุลย์ จาตุรงค์กุล(2543) การดำรงชีวิตของมนุษย์ว่าจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะมีกฎเกณฑ์ที่ทุกคนในกลุ่มพึงปฏิบัติพฤติกรรมของแต่ละคนในกลุ่มจึงเป็นไปในการทำงานเดียวกันบุคคลซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มชนชั้นทางสังคมและวัฒนธรรมจะพัฒนาแบบแผนของการดำรงชีวิตรวมเพื่อใช้ในสังคมซึ่งเรียกว่าแบบการใช้ชีวิต

ยุพาภรณ์ อุไรรัตน์และคณะ(2549) กล่าวถึงแบบการดำรงชีวิตว่า การที่ประชาชนได้ใช้ชีวิต ใช้จ่ายเงินและเวลาแบบการดำรงชีวิตมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ สิ่งจูงใจ ครอบครัวยุคทางสังคม วัฒนธรรม และวัฒนธรรมย่อย เพราะคนเราเกิดมาจะต้องใช้ชีวิตที่สัมผัสสิ่งต่างๆภายนอกตัวประกอบกับการใช้ชีวิตที่ได้รับอิทธิพลมาจากความเป็นบุคลิกภาพของตัวเองที่ผลักดันให้เกิดแบบการดำรงชีวิต

จากการศึกษาการดำรงชีวิตสรุปได้ว่า การดำรงชีวิต คือ การมีทั้งร่างกายและจิตใจ โดยอาศัยหลักปัจจัยพื้นฐานที่มนุษย์ต้องการ และมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ผ่านการกระทำซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งที่บุคคลนั้นจะแสดงออกมาเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่รอดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม

รูปแบบของการดำรงชีวิต

การดำรงชีวิตคอตเลอร์ (Kotler, 2000 อ้างถึงใน สุวพิชญ์ ตังนิมิตรชัยกุล, 2552, น.23) ได้กล่าวว่ารูปแบบของการดำเนินชีวิตของบุคคลหนึ่งๆ คือรูปแบบการดำเนินชีวิตในโลกที่แสดงออกมาในรูปของกิจกรรม ความสนใจ และความคิดเห็นของบุคคลนั้นๆ โดยรูปแบบของการดำเนินชีวิตจะแสดงออกถึงตัวบุคคลนั้นที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมของเขาทั้งหมด

แองเจล(James F.Engle, 1993 อ้างถึงใน สุวพิชญ์ ตังนิมิตรชัยกุล, 2552, น.23) ได้ให้ความหมายของแบบการดำรงชีวิตว่าเป็นแบบที่บุคคลดำรงชีพ และใช้จ่ายเวลาและเงิน ดังนี้

1. วิธีที่เราดำรงชีวิต เช่น อาหารเข้าทานกาแฟ ขนมปัง และไข่ดาว (ปรุงได้รวดเร็วและคนใช้เป็นผู้เตรียมอาหาร)
2. สินค้าที่เราซื้อ จริงอยู่วัฒนธรรมในการกินอยู่ไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่สินค้ามีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเสนอขาย โภมีการแบ่งขายเป็นชิ้น มีอาหารสำเร็จรูปแช่เย็น มีการซื้อในแต่ละครั้งจำนวนมาก เพื่อเอาไว้ใช้นานๆ ต้องมีตู้เย็นไว้ถนอมอาหารสรุปแล้ววิธีการขายและวิธีการซื้อในสมัยปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้เหมาะกับแบบของการใช้ชีวิตของบุคคลในปัจจุบัน
3. วิธีการใช้สินค้าจะเห็นได้ว่าเสื้อผ้าที่เราซื้อมาสวมใส่ได้ทันที อาหารสำเร็จรูปก็ปรุงได้ทันทีด้วยเตาธรรมดา หรือเตาไมโครเวฟ สรุปแล้วการใช้สินค้าสะดวกขึ้น
4. มองสินค้าอย่างไร สินค้าถูกมองว่าจะสามารถนำมาใช้เพื่อผ่อนคลายและประหยัดเวลา
5. แบบการใช้ชีวิตขึ้นอยู่กับปัจจัยมากมาย แบบดังกล่าวเป็นลักษณะที่ฝังแน่นในตัวบุคคลซึ่งได้รับการสร้างและขัดเกลาโดยการปฏิบัติต่อกันทางสังคม เมื่อบุคคลผ่านแต่ละขั้นตอนของวงจรชีวิต ดังนั้นแบบของการดำรงชีวิตจึงได้รับอิทธิพลของปัจจัยหลายอย่าง เช่น สถานการณ์ ครอบครัว ความต้องการ ทักษะ และลักษณะส่วนบุคคล

ศิริวรรณ เสรีรัตน์(2541) กล่าวถึงรูปแบบของการดำรงชีวิตว่า หมายถึงรูปแบบของการดำรงชีวิตในโลกมนุษย์โดยแสดงออกมาในรูปของ กิจกรรม ความสนใจ ความคิดเห็นซึ่งรูปแบบของการดำรงชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของสังคมและกลุ่มอาชีพของแต่ละบุคคล สุปัญญา ไชยชาญ

(2543) กล่าวว่ารูปแบบของการดำรงชีวิตว่าหมายถึงพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆในการชีวิต ใช้เงิน และใช้เวลา ซึ่งจะแสดงออกมาซ้ำกันใน 4 มิติ คือ

1. ด้านลักษณะของประชากรที่ประกอบกันเข้าเป็นตัวของคนคนนั้น
2. กิจกรรมที่เขาเข้าไปมีส่วนร่วม
3. ความสนใจที่เขามีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
4. ความคิดเห็นที่เขามีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

จากการศึกษาสรุปว่ารูปแบบของการดำรงชีวิตคือ การดำรงชีวิตที่แสดงออกผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมที่สนใจ การประกอบอาชีพ โดยขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยอย่างที่ว่าอยู่ในแต่ละบุคคล เช่น ครอบครัว ความต้องการ ทักษะคติ สถานการณ์ และวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ

วัฒนธรรมกับการดำรงชีวิต

วัชรินทร์ ดำรงกุล(2551) ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า วัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตซึ่งมีความหมายเกี่ยวข้องกับคนทุกคนตลอดเวลาเพราะการดำรงชีวิตประจำวันของคนล้วนแต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม คนจึงเป็นทั้งผู้สร้างสรรค์ พัฒนาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้เพื่อให้วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเหมาะสม ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ(2529) ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมคือ วิถีชีวิตของคนในสังคม เป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกความรู้สึกรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างโดยสมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจยอมรับและปฏิบัติร่วมกัน

ณรงค์ เส็งประชา(2538) กล่าวว่าวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ การสร้างสม การสืบทอดและการถ่ายทอดวัฒนธรรม ซึ่งมีการเกิด การเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลง การเสื่อมสลาย เช่นเดียวกับชีวิตคนและสัตว์

อมรา พงศาพิชญ์(2540) ให้ความหมายว่า วัฒนธรรมคือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นกำหนดขึ้น ไม่ใช่สิ่งที่มีมนุษย์ทำขึ้นตามสัญชาตญาณ คำว่าสิ่ง ในที่นี้หมายถึง วัตถุก็ได้ หมายถึง พฤติกรรมก็ได้ หมายความว่าแนวคิดก็ได้ หรือจะหมายถึงวิธีการทำอะไรก็ได้ รวมไว้ด้วยกันหมด

จากการศึกษาสรุปวัฒนธรรมกับการดำรงชีวิต คือ วัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิต เป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกโดยสมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจยอมรับและปฏิบัติร่วมกัน

แนวคิดปรับตัว

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาและทำความเข้าใจเพื่อที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์การปรับตัวของประชาชนในเขตพื้นที่เขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา ทั้งนี้ได้ศึกษาจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่ให้ความหมายการปรับตัว การปรับตัวทางสังคม สาเหตุของการปรับตัว และลักษณะของการปรับตัว สรุปเป็นประเด็นตามลำดับ

แนวคิดการปรับตัว

แนวคิดการปรับตัวได้มีผู้ให้ความหมาย “การปรับตัว”(Adaptation) ไว้ในแนวทางที่แตกต่างกัน กัน เช่น ลาซารัส (Lazarus) กล่าวไว้ว่า การปรับตัวมีจุดกำเนิดมาจากทฤษฎีวิวัฒนาการ (Revolution Theory) ของชาร์ลดาร์วินส์ (CharleDarwins) มีเนื้อหาเน้นหนักทางด้านชีววิทยา และได้มีการเปลี่ยนมาใช้คำว่า “ Adjustment ” และให้ความหมายใหม่ว่าเป็นความพยายามของแต่ละคนในการดำเนินชีวิตหรืออยู่รอดในสภาพแวดล้อมทางสังคมและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การปรับตัวประกอบด้วยกระบวนการ 2 ทางคือ การปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และการปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละคนซึ่งแนวคิดของ Lazarus มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Arkoffที่ว่า การปรับตัวเป็นการปะทะสังสรรค์ของบุคคลกับสิ่งแวดล้อมของเขา โดยบุคคลแต่ละคนจะพยายามในการทำสิ่งต่างๆเพื่อตอบสนองความต้องการและเป้าหมายของตน ในขณะที่เดียวกันบุคคลก็ตกอยู่ภายใต้ความกดดันของสภาพแวดล้อมที่ทำให้ต้องมีความประพฤติที่เหมาะสม การปรับตัวจึงเป็นวิธีการในการผสมผสานความต้องการส่วนบุคคลเพื่อให้ผสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมที่จะมีส่วนให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตให้อยู่ได้ในสังคมและในสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน จารุ โรจนธรรม (2537)

ทบ สงวนสัตย์ (2549) กล่าวถึงการปรับตัวว่า คือความสามารถในการเผชิญกับปัญหาต่างๆ ความเป็นอยู่โดยต้องคำนึงถึงความเป็นจริงต่างๆ นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขภายใต้กฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมที่เกี่ยวข้อง การปรับตัวสามารถมองได้หลายแง่มุมจึงจำแนกไว้ 2 ประเด็นที่น่าสนใจคือ

1. การปรับตัวภายในบุคคล ได้แก่ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการภายในของแต่ละคนแรงขับส่วนหนึ่งเกิดจากความต้องการทางด้านร่างกาย ประกอบด้วยความต้องการอาหาร ยารักษาโรค การพักผ่อนเพื่อการดำรงชีพอยู่ได้และเกิดจากสภาวะทางจิตซึ่งเป็นผลจากการรับรู้ เรียนรู้และประสบการณ์
2. การปรับตัวภายนอกเพื่อให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ข้อเรียกร้องอันเกิดจากสภาพแวดล้อมและสังคมมนุษย์ การปรับตัวเป็นภาวะของความสัมพันธ์ที่กลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม ซึ่ง

บุคคลจะได้รับความพอใจในการตอบสนองทั้งทางการและสังคม การที่บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีเป็นลักษณะที่แสดงถึงการเป็นปกติ และในทางตรงกันข้ามกันนั้นถ้าบุคคลไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือปรับตัวได้ไม่ดีไม่สามารถปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับสังคมส่วนใหญ่ได้บุคคลนั้นจะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมโดยปราศจากความสุข ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมส่วนมากมักจะเป็นผลมาจากการปรับตัวไม่ดี แต่มนุษย์ที่มีความสามารถปรับตัวได้ดีในสถานการณ์หนึ่งอาจไม่สามารถปรับตัวได้ดีในอีกสถานการณ์หากไม่ได้รับการส่งเสริม ชี้แนะ ช่วยเหลือ

สิริวรรณ สารนาค(2551) กล่าวถึงการปรับตัว (Adjustment) คือกิจวัตรประจำวันในการจัดการดูแลตนเอง คนรอบตัวและสิ่งแวดล้อม ผู้ที่ปรับตัวดีนั้นจะสามารถจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางข้อเรียกร้องเงื่อนไขต่างๆที่มีอยู่ แต่ไม่ได้หมายความว่า จะไม่หลงเหลือความทุกข์ใดๆเลย เราวัดการปรับตัวจากวิธีการที่ใช้แก้ปัญหาต่างๆ ว่าสามารถทำได้เพียงใดซึ่งการปรับตัวเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยกระบวนการย่อยๆ ต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม
2. การรู้จักสร้างเป้าหมายที่มีโอกาสเป็นไปได้
3. การรู้จักจัดการกับสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรลุเป้าหมาย
4. การรับทราบความปรารถนาของผู้อื่นเพื่อหาวิธีอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

กระบวนการเรียนรู้และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม หมายถึงการที่เรามีความรู้และความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์โดยคำถามพื้นฐานในเรื่องการปรับตัว คือ มนุษย์เป็นอย่างไรซึ่งเป็นที่สงสัยและค้นหาคำตอบมานานแสนนานแล้วคำตอบก็ยังไม่เป็นที่ยุติและยังมีความเห็นที่แตกต่างกันโดยคำตอบเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมการปรับของเรา

ระบบการปรับตัวของบุคคลเป็นระบบเปิด ภายในมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่ง มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตลอดเวลา ซึ่งบุคคลนั้นประกอบด้วยกาย จิต และสังคม (Biopsychosocial Being) มีความเป็นองค์รวม ไม่สามารถแยกออกจากกันได้เพื่อความ เป็นปกติสุข หรือภาวะสุขภาพที่ดี และนอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับ การปรับตัว (Adaptation Level) ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยนำเข้าสู่ระบบการปรับตัวของบุคคลอีกตัวหนึ่ง ระดับการปรับตัว ก็คือระดับหรือขอบเขตที่แสดงถึงความสามารถของบุคคลในการตอบสนองทางบวกต่อสถานการณ์หนึ่งหรือเป็นผลจากการที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งได้แบ่งระดับการปรับตัวออกเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1. ระดับการปรับตัวที่มีการผสมผสานกันได้ดี

(Integrated Level Of Adaptation) หมายถึงระดับของการปรับตัวที่โครงสร้างและหน้าที่ของร่างกายนั้นสามารถทำงานประสานกันได้อย่างเหมาะสม เช่น เมื่อมีเหตุการณ์ใดเข้ามาสามารถยอมรับได้ บุคคลที่มีความมั่นคงทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอย่างเหมาะสม และขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นตามความเหมาะสมเช่นกัน

2. ระดับการปรับตัวที่อยู่ระยะของการชดเชย

(Compensatory Level Of Adaptation) หมายถึงระดับที่กลไกการควบคุมและกลไกการคิดรู้จักกระตุ้นการทำงานเพื่อที่จะได้เกิดกระบวนการปรับตัวอย่างผสมผสาน

3. ระดับการปรับตัวที่อยู่ในสภาวะอันตราย /ไม่ดี

(Compromised Level Of Adaptation) หมายถึงระดับการปรับตัวที่ยังไม่เพียงพอที่จะไปถึงระดับของการปรับตัวที่ผสมผสานกันได้ดีและระดับการปรับตัวในระยะของการชดเชยทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวในระยะการปรับตัวที่ไม่ดีนี้เมื่อสิ่งเร้าที่มากระทบนั้นอยู่ในขอบเขตความสามารถในการปรับตัวของบุคคล บุคคลจะสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าสิ่งนั้นอยู่เหนือความสามารถของบุคคลจะเกิดการปรับตัวที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งระดับความสามารถในการปรับตัวของแต่ละบุคคลนั้นจะมีลักษณะเฉพาะตัวและมีขอบเขตจำกัด แต่ถ้าบุคคลเคยประสบความสำเร็จในสถานการณ์เช่นนี้มาก่อน ขอบเขตระดับความสามารถในการปรับตัวจะกว้างขึ้นในสถานการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นคล้ายกันหากการปรับตัวไม่มีประสิทธิภาพจะส่งผลสะท้อนกลับสู่ระดับการปรับตัวใหม่เพื่อให้บุคคลนั้นอยู่ในสมดุลได้ต่อไปเมื่อสิ่งเร้าเข้ามากระทบทำให้ระบบเกิดการเปลี่ยนแปลงการปรับตัวให้เข้าสู่สมดุลของระบบโดยใช้กลไกการเผชิญปัญหา เป็นกระบวนการที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ

จากการศึกษาการปรับตัวสรุปได้ว่า การปรับตัว คือ กิจกรรมประจำวันของบุคคลที่ต้องอาศัยความพยายามและความสามารถในการเผชิญกับปัญหาเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่รอดในสภาพแวดล้อมทางสังคมและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการและเป้าหมายของตนควบคู่ไปกับการที่ตกอยู่ภายใต้ความกดดันของสภาพแวดล้อมทำให้เกิดความประพฤตินี้ที่เหมาะสมของแต่ละคน การปรับตัวจึงเป็นวิธีในการผสมผสานความต้องการส่วนบุคคลให้กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมบุคคลที่ปรับตัวได้ดีจะมีความสามารถในการจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางเงื่อนไขต่างๆ เพื่อให้ดำรงชีวิตได้ในสังคมและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจต่างๆ

ความหมายของการปรับตัว

ตามพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของการปรับตัวทางสังคมไว้ว่า การที่บุคคลสามารถปรับตัวเพื่อให้เข้ากับคนอื่นได้ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งจะต้องมีการติดต่อสัมพันธ์หรือแข่งขันกัน ซึ่งคนในสังคมจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้โดยการปรับปรุงไม่ให้เกิดความขัดแย้งกันจนถึงขั้นต้องแตกกลุ่มกันแม้ว่าแต่ละคนอาจจะมิมีนิสัยใจคอหรือผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน (พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2532)

จารุ โรจนธรรม (2537) และจิตรลดา มีฤกษ์กิจ (2552) กล่าวถึงการปรับตัวว่าเมื่อสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยมีการเปลี่ยนไปนั้นย่อมส่งผลทำให้การดำรงชีวิตต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมซึ่งมนุษย์แต่ละคนย่อมมีพฤติกรรมการปรับตัวแตกต่างกันไป การจะอยู่ในสังคมได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัวและการแก้ปัญหาในสภาพแวดล้อมใหม่ได้แต่ละคน โดยมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อตอบสนองให้ตนเองสามารถดำรงชีวิตอยู่รอดในสภาพแวดล้อมนั้นอย่างมีความสุข

โกมินทร์ ชาวนาใต้ (2531) และไพพร โพธิ์สุวรรณ (2552) กล่าวถึงการเรียนรู้ของมนุษย์ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้ตนเองดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่จะนำมาซึ่งความสุขในการดำรงชีวิตของบุคคลนั้น การปรับตัวมีความเกี่ยวพันเป็นอันมากกับสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความต้องการและเพื่อให้ความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองตามสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่หรือเพื่อให้ตนเองมีความสุข

ธวัชกร อินอุตร (2549) ให้ความหมายการปรับตัวไว้ว่าหมายถึงความสารถของบุคคลในการจัดการกับปัญหาความคับข้องใจความเครียดความวิตกกังวลหรือภาวะการณ์ต่างๆที่กำลังเผชิญ โดนการแสดงออกของพฤติกรรมที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้นและสามารถใช้ชีวิตในชุมชนได้อย่างปกติสุข

เอกชัย พันธุ์ลี (2548) การปรับตัวมีนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่งบุคคลจะมีชีวิตที่เป็นสุขหรือไม่เป็นสุขนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อสภาพความเป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน หรือปัญหาเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีจุดมุ่งหมายที่จะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดแต่มีอุปสรรคซึ่งทำให้ไม่สามารถไปถึงจุดหมายที่ตั้งใจไว้ได้ และไม่ว่าจะเกิดปัญหาในลักษณะใดก็ตามบุคคลจะมีความพยายามในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้หมดไปเพื่อที่จะไปสู่จุดหมายดังที่ต้องการ ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าการแก้ปัญหาของแต่ละบุคคลถือว่าการปรับตัว

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การปรับตัวคือความสามารถของบุคคลในการจัดการกับปัญหาต่างๆที่กำลังเผชิญ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้อยู่รอดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้

สาเหตุของการปรับตัว

เฟื่องฟ้า ทองขันลุก (2547) สาเหตุที่ก่อให้เกิดการปรับตัวเพราะมนุษย์มีความต้องการพื้นฐานเป็นแรงผลักดันพฤติกรรมที่ส่งผลให้บุคคลพยายามปรับตัวให้เป็นไปตามความต้องการของตนเองในด้านร่างกายจิตใจและความต้องการทางสังคม ซึ่งเป็นแรงผลักดันจากภายใน นอกจากนี้ยังเกิดจากแรงผลักดันภายนอกที่เกิดจากแรงกระตุ้นของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่บุคคลต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทั้งสองประเภทนี้เมื่อบุคคลสามารถแก้ปัญหาได้จะสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าหากบุคคลใดที่ต้องประสบกับปัญหาที่ยุ่ยากและซับซ้อนจนกระทั่งบุคคลไม่สามารถจะใช้วิธีแก้ปัญหาตามปกติได้หากสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นบ่อยครั้งจะทำให้บุคคลพบกับภาวะของความเครียด

สุขุมาล หวังวณิชพันธุ์และคณะ(2553) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการปรับตัว มีสาเหตุอยู่ 3 ประการ คือ

1. ความคับข้องใจ หมายถึง สภาพจิตใจหรือความรู้สึกที่ปรารถนาหรือถูกขัดขวางทำให้ไม่สามารถไปสู่เป้าหมายได้ โดยมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบส่วนบุคคล ได้แก่ คุณลักษณะทางร่างกาย และคุณลักษณะทางจิตใจ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง สาเหตุทางกายภาพเกิดจากสิ่งแวดล้อมส่วนที่ไม่มีสิ่งมีชีวิต เช่น ดิน ฟ้า อากาศ

2. ความขัดแย้ง หมายถึง สภาพจิตใจหรือความรู้สึกที่บุคคลต้องตัดสินใจเลือกเป้าหมาย สิ่งที่ต้องการเพียงอย่างเดียว ในขณะที่เกิดความต้องการหลากหลายอย่างพร้อมๆกันหรือจำเป็นต้องเลือก

3. ความกดดัน หมายถึง ที่เรียกร้องหรือบังคับให้บุคคลต้องกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของบุคคล เช่น ความคาดหวังหรืออุดมคติ และสังคม อาทิเช่น กฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับ กฎหมายขนบธรรมเนียมประเพณี

โดยสาเหตุของการปรับตัวนั้น นิภา นิธยาน(2530)ได้กล่าวไว้ว่า การปรับตัวเกิดจากสาเหตุที่มนุษย์ต้องเผชิญกับแรงผลักดันที่มีอิทธิพลสำหรับการดำเนินชีวิต และสิ่งที่มีอิทธิพลในการปรับตัวนั้นมี 2 ประการ คือ

1. แรงผลักดันจากภายนอก หรือข้อเรียกร้องอันเกิดจากสภาพแวดล้อมและแรงผลักดันที่ ข้อเรียกร้องของสังคมหรือบุคคลมีความสัมพันธ์กัน

2. แรงผลักดันภายใน เป็นแรงกระตุ้นภายในตัวบุคคลซึ่งเกิดจากสภาพทางสรีระ ได้แก่ความต้องการสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ความอบอุ่นการพักผ่อนนอนหลับที่เพียงพอ อีกประการคือ การประสบการณ์ทางสังคมที่บุคคลนั้นได้เรียนรู้ในอดีตหรือประสบการณ์ที่ผ่านมา หรือที่เรียกอีกนัยหนึ่งว่า “เหตุจูงใจทาง สังคม” ได้แก่ ความต้องการจะมีเพื่อนฝูง ความต้องการความรัก ความต้องการความสำเร็จและการเป็นที่ยกย่องนับถือ ซึ่งแรงกระตุ้นภายในทั้งสองอย่างมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันในการกระทำให้บุคคลเกิดความสุขหรือทุกข์ตลอดจนในการกำหนดพฤติกรรมปรับตัวของบุคคลซึ่งสอดคล้องกับ วราภรณ์ ตระกูลสุษติ (2545) ซึ่งกล่าวถึงสาเหตุการปรับตัวว่ามนุษย์นั้นต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชีวิตและเพื่อความ สุขความราบรื่นในการดำเนินชีวิตของมนุษย์โดยมีเหตุผลสำคัญ 2 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อความอยู่รอดซึ่งตลอดชั่วชีวิตของบุคคลคนหนึ่งนั้นย่อมผ่านช่วงของชีวิตมากมายพบกับความเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติโดยเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิเป็นตัวอ่อนอยู่ในครรภ์มารดาเจริญเติบโตมาเป็นทารกอยู่ในครรภ์ มารดาคลอดเป็นทารกและเติบโตในเวลาต่อมาซึ่งทุกคนต้องปรับตัวเพื่อจะอยู่รอดให้ได้ในแต่ละช่วงชีวิต

2. เพื่อความสุภาพการปรับตัวช่วยให้เรายอมรับสภาพที่ค่อนข้างเลวร้ายหรือสถานการณ์ที่เลวร้ายมากที่สุดที่เกิดขึ้นกับตนเองให้บรรเทาบางเบาลงซึ่งอาจจะพยายามแก้ไขด้วยตนเองหรือมีการแสวงหาบุคคลอื่น ๆ มาช่วยสุดท้ายเมื่อปัญหาคลี่คลายมีการแก้ไขได้แล้วความคิด ความรู้สึกของเราจะดีขึ้น ผ่อนคลายความตึงเครียดลงไป

ลักษณะของการปรับตัว

ลักษณะของการปรับตัวนั้นสามารถอธิบายได้ในส่วนของ มาลินี อยู่โพธิ์ (2525) และวารินทร์ ตระกูลสฤณี (2545) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การที่บุคคลสามารถปรับตัวได้นั้นไม่ใช่ผู้ที่ปราศจากปัญหาแต่เป็นผู้ที่กล้าจะเผชิญกับปัญหาและอุปสรรครวมถึงความยุ่งยากในชีวิตอย่างมีสติแลไม่หวาดหวั่น ตลอดจนเป็นผู้ที่พร้อมจะเผชิญทั้งความสุขและความทุกข์ในชีวิต ซึ่งลักษณะในการปรับตัวที่ดีนั้นเป็นบุคคลที่มีลักษณะ รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้โดยปราศจากอคติ ยอมรับในสิ่งที่ตนเองเป็น ใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น มองโลกในแง่ดี มีความคิดทางบวกมากกว่าทางด้านลบ มีความเชื่อมั่นในตนเองไม่ตกอยู่ภายใต้การกดดันของคนอื่น รู้จักควบคุมอารมณ์และรู้จักจัดการกับอารมณ์อย่างเหมาะสม สามารถเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคด้วยสติ และใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคในชีวิตได้และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ประเภทของการปรับตัว

ธวัชกร อินอุตร (2549) กล่าวว่า การปรับตัวของมนุษย์เรานั้นล้วนเกี่ยวเนื่องมากจากการที่สิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจจะเกิดขึ้นอย่างค่อยๆ เป็นค่อยๆ ไป หรือเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การที่เรามีความสุขและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขรวมทั้งใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเหมือนกับคนอื่นนั้นเนื่องมาจากคนเรามีการปรับตัว โดยจำแนกการปรับตัวไว้ 3 ด้านคือ

1. การปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งการดำเนินชีวิตเมื่อบุคคลที่จบการศึกษาแล้วก็ต้องเข้าสู่วัยทำงานเนื่องจากการทำงานเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากสำหรับการดำเนินชีวิตของบุคคลเพราะนอกจากงานจะเป็นเครื่องบ่งชี้สถานะทางสังคมของบุคคลแล้วงานยังเป็นแหล่งพบปะทางสังคมและบุคคลไม่ได้ให้คุณค่ากับการทำงานเพียงเพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจเท่านั้นแต่

บุคคลล้นตระหนักรู้ว่างานเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของชีวิต ซึ่งในการทำงานนั้นบุคคลจะมีความสามารถในการสามารถปรับตัวให้เข้ากับงานได้

2. การปรับตัวด้านสุขภาพร่างกาย เมื่อสภาพแวดล้อมรอบๆตัวเกิดการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีปัญหาและแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย โดยการใช้กลไกในการปรับตัวด้านสุขภาพร่างกายจึงเป็นสิ่งสำคัญแม้ว่าร่างกายจะยังไม่มีปัญหา แต่เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่น่าจะเป็นปัญหาก็ต้องมีการป้องกันก่อนที่จะเกิดปัญหาขึ้น และในขณะเดียวกันนั้นแม้ว่าร่างกายจะเกิดปัญหาด้านสุขภาพแล้วนั้นการลดอัตราเสียงหรือการเพิ่มความต้านทานให้กับร่างกายก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ

3. การปรับตัวด้านสุขภาพจิต คนเรานั้นเมื่อมีความเครียดเกิดขึ้นสิ่งที่จำเป็นคือต้องปรับตัวให้ได้เพื่อรักษาระดับความสมดุลทางจิตใจเอาไว้ทำให้สภาพของความเป็นตัวของตัวของตัวเองดำรงอยู่ต่อไป คนที่ปรับตัวไม่ได้ก็จะสูญเสียความเป็นตัวของตัวเองไป อาทิเช่น รู้สึกด้อยค่า การยอมรับตัวเองลดลง และหากเป็นมากก็จะส่งผลทำให้ชีวิตสับสนมีความคิดเกี่ยวกับตัวเองเปลี่ยนแปลงไปในด้านลบ

กระบวนการปรับตัว

สำหรับกระบวนการปรับตัวในการศึกษาของ สมศรี อู่ตระกูล, (2525) กล่าวถึงกระบวนการปรับตัวของGehmacher (1974) ว่ามีการทำการศึกษากระบวนการปรับตัวโดยการยึดถือกระบวนการที่ผู้ย้ายถิ่นเข้าไปเป็นอันหนึ่งเดียวกัน (Integration) กับสังคมที่เป็นท้องถิ่นปลายทางของผู้ย้ายถิ่น โดยการแบ่งกระบวนการปรับตัวเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ผู้ย้ายถิ่นมีการปรับตัวเองให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของที่ทำงาน เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับงาน และการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นปลายทาง ซึ่งในขั้นนี้ผู้ย้ายถิ่นฐานจะใช้เวลาไม่นานในการปรับตัว

ขั้นที่ 2 การปรับตัวให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในสังคมท้องถิ่นปลายทาง เช่น การใช้เวลาทำกิจกรรมในเวลาว่าง ซึ่งในขั้นนี้ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับสังคมโดยรวม สำหรับผู้ที่ย้ายถิ่นฐานที่มีครอบครัวในท้องถิ่นต้นทางและมีความตั้งใจที่จะย้ายกลับไปใช้ชีวิตครอบครัวท้องถิ่นต้นทางมักจะเป็นผู้ที่ไม่สามารถปรับตัวได้มากกว่าในขั้นที่ 2

ขั้นที่ 3 ผู้ย้ายถิ่นสามารถปรับตัวเองให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับสังคมท้องถิ่นปลายทางในลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. สามารถใช้ภาษาพื้นเมืองของคนในท้องถิ่นปลายทางได้อย่างคล่องแคล่ว
2. มีวิถีชีวิตเหมือนคนส่วนใหญ่ในสังคมโดยไม่ปรากฏให้เห็นถึงลักษณะวัฒนธรรมเดิมของผู้ย้ายถิ่น

3. มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนพื้นเมืองในท้องถิ่นปลายทาง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

จากการศึกษาการปรับตัวสรุปได้ว่า มนุษย์ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคมและทางกายภาพที่เปลี่ยนไป ซึ่งมนุษย์มีความจำเป็นต้องปรับตัวเนื่องจากมนุษย์มีความต้องการพื้นฐานเป็นแรงผลักดันด้านพฤติกรรมส่งผลให้บุคคลพยายามปรับตัวให้เป็นไปตามความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ และความต้องการทางสังคมนั้นล้วนเป็นแรงผลักดันจากภายใน ส่วนแรงผลักดันภายนอกมาจากการกระตุ้นทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมนุษย์จึงต้องมีการปรับตัวในลักษณะกล้ำที่จะเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะทุกข์หรือสุขอย่างมีสติ และการปรับตัวมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆในชีวิตประจำวันเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ด้านการประกอบอาชีพ ด้านร่างกายและด้านสุขภาพจิต จึงเปลี่ยนพฤติกรรมผ่านกระบวนการปรับตัว คือ ต้องมีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตของคนในสังคม

ความหมายของการปรับตัวทางสังคม

เฮอร์ล็อค(Hurlock,1978) ให้ความหมายของการปรับตัวทางสังคมไว้ว่า ความสำเร็จที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งสามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลทั่วไปและกลุ่ม บุคคลที่สามารถปรับตัวได้ดีจะเรียนรู้ทักษะทางสังคมได้ดี เช่น ความสามารถในการเกี่ยวข้องกับคนอื่นทั้งกลุ่ม และคนแปลกหน้าและจะช่วยพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อสังคม เช่น มีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีเกณฑ์ในการปรับตัวทางสังคมไว้ 4 ประการ คือ

1. การแสดงออกที่เหมาะสม (Overt Performance) คือ มีการแสดงออกที่เหมาะสม เป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่ม ซึ่งนั่นจะทำให้ได้รับการยกย่องจากกลุ่ม
2. การปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มต่างๆ (Adjustment To Different Groups) คือ สามารถปฏิบัติตัวเข้ากับกลุ่มต่างๆไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่กว่าหรือเพื่อน
3. ทัศนคติต่อสังคม (Social Attitudes) คือ มีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลต่างๆ ต่อการเข้าร่วมสังคมและบทบาทของตนเองในสังคม
4. ความพึงพอใจในตนเอง (Personal Satisfaction) คือ มีความพึงพอใจในบทบาทของตนเองทั้งการเป็นผู้นำและผู้ตาม

โสภณ พรโชคชัย (2533) กล่าวถึงการปรับตัวทางสังคมไว้ว่าการปรับตัวทางสังคมเป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งทำให้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสามารถร่วมกิจกรรมต่างๆกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความสามารถที่ตนเองมีอยู่

พรพิมล พลครบุรี (2554) กล่าวถึงการปรับตัวทางสังคมไว้ว่าความสามารถของบุคคลที่นำไปสู่ความสำเร็จในการประพัตติตนให้เข้ากับกลุ่มต่างๆ โดยใช้ทักษะซึ่งเกิดจากการเรียนรู้และการพัฒนาขึ้นเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆได้ ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลแต่ละคนในการแก้ปัญหา และสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมอันทำให้สอดคล้องกลมกลืนกันระหว่างความต้องการของตนกับสภาพแวดล้อมโดยรอบที่เกี่ยวข้องทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ประสงค์ และงานศึกษาของเมิ่งหลิน หลี (2556) ได้กล่าวว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงจำเป็นต้องมีการอยู่ร่วมกันมีความสัมพันธ์ระหว่างกันที่แสดงออกมาในรูปแบบของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หรือขัดแย้งกัน นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองแล้ว มนุษย์ยังจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมรอบตัวอันนำมาซึ่งความอยู่รอดในการดำเนินชีวิตด้วยความสงบสุขซึ่งสอดคล้องกับงานของ วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2545) ซึ่งกล่าวถึงสาเหตุการปรับตัวว่ามนุษย์นั้นต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ความสุขและความราบรื่นในการดำเนินชีวิตของมนุษย์โดยมีเหตุผลสำคัญเป็นปัจจัย ดังนี้

1. เพื่อความอยู่รอด ซึ่งตลอดชั่วชีวิตของบุคคลคนหนึ่งนั้นย่อมผ่านช่วงของชีวิตมากมาย พบกับความเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งทุกคนต้องปรับตัวเพื่อจะอยู่รอดให้ได้ในแต่ละช่วงชีวิต

2. เพื่อความสุข การปรับตัวช่วยให้เรายอมรับสภาพที่ค่อนข้างเลวร้ายหรือสถานการณ์ที่เลวร้ายมากๆที่เกิดขึ้นกับตนเองให้บรรเทาบางเบาลงซึ่งอาจจะพยายามแก้ไขด้วยตนเองหรือมีการแสวงหาบุคคลอื่นมาช่วย สุดท้ายเมื่อปัญหาคลี่คลายมีการแก้ไขได้แล้วความคิด ความรู้สึกของเราจะดีขึ้นผ่อนคลายความตึงเครียดลงไป

จากการศึกษาความหมายของการปรับตัวทางสังคมสรุปได้ว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นซึ่งมีการช่วยเหลือกันและมีความขัดแย้งกันโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้พัฒนาที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมและสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้สอดคล้องระหว่างความต้องการของตนเองกับสภาพแวดล้อมโดยรอบ

ความสัมพันธ์ทางสังคม

การดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การคบหาสมาคมความเป็นมิตร และการช่วยเหลือกันนั้นเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งมีผู้ศึกษาไว้หลายท่านดังนี้

วราวรรณเวชศาสตร์ (2529) กล่าวว่าไว้ว่าประชากรในเขตชานเมืองมีการดำรงชีวิตในลักษณะที่พึ่งพาอาศัยกันและกันมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองชั้นใน ชาวชานเมืองมีสามัญสำนึกถึงการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนมีความคิดเห็นที่เป็นลักษณะของการร่วมมือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านนั้น

มีความสนิทสนมเป็นกันเองและความสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ถือเป็นความสัมพันธ์ลำดับที่สามต่อจากความสัมพันธ์ในครอบครัวและในระหว่างเพื่อนฝูงใกล้ชิด

จารุ โรจนธรรม (2537) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ทางสังคมไว้ว่าประกอบด้วย การดำรงชีวิตอยู่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การคบหาสมาคม ความเป็นมิตรและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่าความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การที่มนุษย์มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันช่วยเหลือกันภายในสังคม โดยความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีการดำรงชีวิตพึ่งพากันนั้นประชาชนชาวชนเมืองจะมีการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนที่มีลักษณะของการร่วมมือกันและความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านจะให้ความสัมพันธ์ถัดจากครอบครัวและเพื่อนที่สนิท

การปรับตัวทางเศรษฐกิจ

มนต์ชัย ผ่องศิริ(2543) กล่าวไว้ว่าระบบเศรษฐกิจเป็นระบบพื้นฐานทางสังคมที่สำคัญระบบหนึ่ง เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการตอบสนองความต้องการในด้านการบริโภคอันเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ต้องแสวงหาสิ่งของหรืออาหารมาบริโภค ความต้องการได้มีพัฒนาการขึ้นเรื่อยๆจนเกิดแบบแผนพฤติกรรม ได้แก่ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ เพื่อให้ผลผลิตที่ได้มานั้นให้ประโยชน์อย่างยุติธรรมแก่สมาชิกในสังคมมากที่สุด หน้าที่ของระบบเศรษฐกิจ ได้แก่ การผลิต การแจกจ่าย การบริโภคและการแลกเปลี่ยน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

แนวคิดการปรับตัวทางเศรษฐกิจ

จารุ โรจนธรรม,(2537) ให้ความหมายของการปรับตัวทางเศรษฐกิจว่า การกระทำใดๆที่กระทำเพื่อสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจที่ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่น การมีงานทำ มีอาชีพมั่นคงกว่าหน้า และมีฐานะทางเศรษฐกิจดี

เสกสรร มรุลากรังสรรค์ (2547) กล่าวว่า การปรับตัวทางเศรษฐกิจเป็นการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โดยการที่ประกอบอาชีพที่หลากหลายเพื่อให้ครอบครัวมีรายได้จากหลายช่องทาง นอกจากนี้งานของสมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ (2530) ยังกล่าวว่า เศรษฐกิจเป็นหน่วยพื้นฐานที่สำคัญของสังคมและในการดำรงชีวิต เพราะมนุษย์ต้องบำบัดความต้องการหิวและดับความกระหายอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์จึงทำให้มนุษย์แสวงหาเครื่องอุปโภคบริโภค ความต้องการของมนุษย์นั้นมีการพัฒนาการขึ้นเรื่อยๆจนได้สร้างแบบแผนพฤติกรรม ข้อบังคับและระเบียบต่างๆอันจะนำมาซึ่งการปรับตัวของบุคคลและสังคมเพื่อให้เป็นไปตามทิศทางของเศรษฐกิจ

งานศึกษาของ ธวัลกร อินอุตร(2549) ยังได้กล่าวว่าการปรับตัวของมนุษย์เรานั้น ล้วนเกี่ยวเนื่องมาจากการที่สิ่งต่างๆในชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจจะเกิดขึ้นอย่างค่อยๆเป็น ค่อยๆไป หรือเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การที่เรามีความสุขและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข รวมทั้งใช้ชีวิตอยู่ได้ในสังคมเหมือนกับคนอื่นนั้น เนื่องจากคนเรามีการปรับตัว เช่น การปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งการดำเนินชีวิตเมื่อบุคคลที่จบการศึกษาแล้วก็ต้องเข้าสู่ วิทยาลัยทำงาน เนื่องจากการทำงานเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากสำหรับการดำเนินชีวิตของบุคคลเพราะ นอกจากงานจะเป็นเครื่องบ่งชี้สถานะทางสังคมของบุคคลแล้วงานยังเป็นแหล่งพบปะทางสังคมและ บุคคลไม่ได้ให้คุณค่ากับการทำงานเพียงเพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่บุคคลล้วนตระหนักว่า งานเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของชีวิตซึ่งในการทำงานนั้นบุคคลจะมีความสามารถในการปรับตัวสำหรับ แต่ละอาชีพแตกต่างกันไป บางคนปรับตัวได้ดีบางคนปรับตัวไม่ได้ และบางคนไม่สามารถปรับตัวให้ เข้ากับงานและสังคมได้

ถาวร คำพิระ(2547) ได้ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจไว้ว่า ระบบเศรษฐกิจเป็นระบบพื้นฐานทางสังคมที่สำคัญระบบหนึ่งเนื่องจากมนุษย์ต้องการบำบัดความต้องการในด้านความหิวและการกระหายอันเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ต้อง แสวงหาสิ่งของที่จะอำนวยความสะดวกแก่การดำรงชีวิตและหาอาหารเพื่อบริโภค ความต้องการนี้ ได้มีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆจนถึงกับได้สร้างแบบแผนพฤติกรรมดังกล่าวมาเป็น กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆเพื่อให้ผลผลิตที่ได้มานั้นได้ให้ประโยชน์อย่างยุติธรรมแก่สมาชิกในสังคมมากที่สุด

เกรียงศักดิ์ คงมนต์ (2556) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจไว้ว่าระบบ เศรษฐกิจที่เป็นระบบพื้นฐานโครงสร้างทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการพัฒนาทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพซึ่งเกิดอาชีพใหม่ๆ รายได้ รายจ่ายเพิ่มขึ้น

มนต์ชัย ผ่องศิริ (2543) ได้กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจว่าเป็นการ เปลี่ยนแปลงแปลงวิถีการผลิต โดยการนำเอาปัจจัยการผลิตที่มีอยู่แล้วนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่าง เต็มที่ โดยการใช้เทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ซึ่งทำให้ได้ผลผลิตมากขึ้น มีการค้าขายแลกเปลี่ยน แลกง่าย และบริโภค การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตเพื่อขายและ นอกจากนี้ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริโภคด้วย

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

สมยศ ทุงหว่า (2534) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สรุปลงได้ 2 ประเด็น คือ

1. การเปลี่ยนแปลงในระบบของการทำมาหากินที่พอสำหรับเลี้ยงชีพนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงของชุมชนโบราณที่มีรายได้เป็นตัวเงินน้อยซึ่งรายจ่ายก็น้อย เช่น ความจำเป็นในชนวนขายหางาน

2. การเปลี่ยนแปลงรายได้ที่เป็นตัวเงินเพิ่มขึ้นจากการทำงานเพื่อเพิ่มรายได้ในขณะที่รายจ่ายก็เพิ่มขึ้นด้วย และมีการติดต่อกับศูนย์กลางความเจริญเพิ่มขึ้นมีการค้าขายการผลิตและการสอดส่องหาโอกาสในการทำงานเพิ่มรายได้แม้จะมีข้อจำกัดในเรื่องต้นทุนและความรู้ทางวิชาการ

ปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

พัฒนเกียรติ หนูทองแก้ว (2558 อ้างถึงใน ไชแสง รักรวนิช, 2542) สรุปได้ว่าปัจจัยของการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจแบ่งได้ 2 ปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยภายนอก หมายถึง ปัจจัยต่างๆ ที่มาจากภายนอกชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการดำรงชีวิตของชาวชนบท

2. ปัจจัยภายในหมายถึง ปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในชุมชนซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมีดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ ฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี จะทำให้มีการยอมรับเทคนิคใหม่ๆ ในการประกอบอาชีพ มีความกล้าเสี่ยงในการลงทุนมากขึ้น

2.2 ปัจจัยทางด้านประชากร ได้แก่ ปัจจัยด้านอายุของประชากรและปัจจัยด้านขนาดของครอบครัวจะมีผลต่อประสิทธิภาพการและการตัดสินใจ

2.3 ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ การศึกษาของบุคคลในชุมชนลักษณะความเป็นผู้นำในชุมชน ประสิทธิภาพการทำงานของบุคคลและการท่องเที่ยวศึกษาดูงานทำให้เกิดความคิดปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง

การปรับตัวด้านความปลอดภัย

การปรับตัวโดยใช้กลไกป้องกันตนเองนั้น งานวิจัยของพีระกัญญา สุขโพธารมณ(2553)กล่าวไว้ว่าสภาพสังคมในปัจจุบันทำให้เราต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดผลกระทบทางอารมณ์ กลายเป็นความเครียด ความวิตกกังวล ความซับซ้อนใจ ทำให้มนุษย์ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข การปรับตัวจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่มนุษย์ใช้ในการปรับตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสภาพปัญหาต่างๆ

นอกจากนี้แล้ว งานวิจัยของมาลินี อัญโพธิ์ (2525) และวราภรณ์ ตระกูลสฤณี (2545) ได้กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลสามารถปรับตัวได้นั้นไม่ใช่ผู้ที่ปราศจากปัญหาแต่เป็นผู้ที่กล้าจะเผชิญกับปัญหาและอุปสรรครวมถึงความยุ่งยากในชีวิตอย่างมีสติและไม่หวาดหวั่น ตลอดจนเป็นผู้ที่พร้อมจะเผชิญทั้งความสุขและความทุกข์ในชีวิต ซึ่งลักษณะในการปรับตัวที่ดีนั้นเป็นบุคคลที่มีลักษณะ รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้โดยปราศจากอคติ ยอมรับในสิ่งที่ตนเองเป็น ใจกว้าง ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น มองโลกในแง่ดี มีความคิดทางบวกมากกว่าทางด้านลบ มีความเชื่อมั่นในตนเองไม่ตกอยู่ภายใต้การกดดันของคนอื่น รู้จักควบคุมอารมณ์และรู้จักจัดการกับอารมณ์อย่างเหมาะสม และสามารถเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคด้วยสติ โดยใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคในชีวิต เพื่อที่จะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การปรับตัวของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบ ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา และเพื่อศึกษาการปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

ผู้วิจัยศึกษาโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากับประชาชนและผู้ประกอบการร้านค้า ประชาชนที่มาจับจ่ายในพื้นที่ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของหน่วยงานรัฐ และการสังเกตซึ่งเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลร่วมกับการศึกษาเอกสารโดยมีระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนเดือนมิถุนายน พ.ศ.2558 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2559และผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การปรับตัวของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบ ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา ครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) ได้แก่

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ถนนรวมมิตรตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จนมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ถนนรวมมิตรเป็นเขตพื้นที่เซฟตี้โซนเพื่อศึกษาการดำรงชีวิตและการปรับตัวของประชาชน จำนวน 32 คน

เจ้าของกิจการร้านค้าที่ประกอบกิจการในถนนรวมมิตรตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จนมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ถนนรวมมิตรเป็นเขตพื้นที่เซฟตี้โซนเพื่อศึกษาการปรับตัวของเจ้าของกิจการจำนวน 31 คน

ประชาชนที่เข้ามาจับจ่ายใช้สอยในพื้นที่ถนนรวมมิตร จำนวน 5 คน

หน่วยงานความมั่นคง ซึ่งทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา จำนวน 5 คน

พื้นที่ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา เนื่องจากเป็นพื้นที่เศรษฐกิจของจังหวัดยะลาและเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้งเป็นเขตพื้นที่ที่มีการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดมีการตรวจคนเข้า-ออกอย่างเข้มข้นมีการจัดระเบียบในการจอดรถ ใช้ท่อปูนซีเมนต์กั้นเป็นแนวขอบถนนและมีการจัดระเบียบให้เดินทางเดียวซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่เคยเข้าออกได้อิสระโดยส่งผลต่อการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพค้าขายของประชาชนในพื้นที่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการในการเก็บข้อมูลของงานวิจัย “การปรับตัวของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา” กำหนดกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี คือการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาภาคสนาม

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร รายงานจากนักวิชาการรวมทั้งการเก็บข้อมูลเบื้องต้นในพื้นที่ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม ศึกษาการดำรงชีวิตของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ถนนรวมมิตร การประกอบอาชีพโดยการลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อเฝ้าดูปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกนำข้อมูลที่ได้มากำหนดรูปแบบการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participayion Observation) โดยการสังเกตลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ถนนรวมมิตรการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนและความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ถนนรวมมิตร การประกอบอาชีพ การเปิด - ปิดร้านค้า การรักษาความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตร จัดบันทึกข้อมูลจากการสังเกตและถ่ายภาพประกอบ

2.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)^[K1] ให้ประชาชนเล่าถึงการดำรงชีวิตกิจวัตรประจำวัน การประกอบอาชีพ การท่องเที่ยวรวมถึงวิธีการดูแลสุขภาพความปลอดภัยของประชาชน โดยแบ่งเป็นช่วงเวลาก่อนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ ช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ และช่วงที่มีการกำหนดพื้นที่ถนนรวมมิตรให้กลายเป็นพื้นที่เซฟตี้โซน เริ่มจากผู้วิจัยแนะนำตนเองกับผู้ให้ข้อมูล สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองและทักทายด้วยอัธยาศัยดีบอกวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เล่าได้เล่าในประเด็นที่ต้องการ และสังเกตพฤติกรรมต่างๆ สีหน้า น้ำเสียง ควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์

2.3 การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) เพื่อให้ข้อมูลถูกต้องตามความเป็นจริงและน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยพิจารณาว่าหากเวลาในการเก็บข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รับจะเปลี่ยนไปหรือไม่ ผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไปข้อมูลจะเปลี่ยนไปจากเดิมหรือไม่ และสังเกตพฤติกรรมต่างๆ สีหน้า น้ำเสียง ควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิเคราะห์ผลการวิจัยนั้นผู้วิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนท่ามกลางเหตุการณ์ความไม่สงบ ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา ได้กำหนดขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดระเบียบข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาคสนามมาจัดระเบียบข้อมูลใน 2 ด้าน คือ ด้านกายภาพและด้านเนื้อหา ได้แก่ การถอดเทปบันทึกเสียง ข้อความภาษา สรุปรายละเอียด คัดสรรข้อความต่าง ๆ ที่กระจายในข้อมูลและเชื่อมโยงกับประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลเป็นระบบ

2. การแสดงข้อมูล นำเสนอข้อมูลในรูปการพรรณนาตามขอบเขตที่ศึกษาแนวคิดที่ใช้วิเคราะห์

3. การหาข้อสรุป โดยการตีความและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลให้ตรงประเด็นของผลและสาระสำคัญของงานวิจัย หาข้อสรุปและตีความหมายของผล ข้อค้นพบที่ได้จากการแสดงข้อมูล รวมถึงตรวจสอบว่าข้อมูลที่สรุปนั้นมีความถูกต้องตรงประเด็นและน่าเชื่อถือ

ผลการศึกษา

การนำเสนอการปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการดำรงชีวิตประจำวันซึ่งอาศัยหลายปัจจัยในการดำรงชีวิตเพื่อการอยู่รอดและศึกษาการปรับตัวของประชาชนทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านความปลอดภัยในพื้นที่ถนนรวมมิตร โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยออกเป็น 2 ประเด็นหลักดังนี้

1. การดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา
2. การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

การดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

ในส่วนนี้ผู้วิจัยนำเสนอการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตรซึ่งได้มีการศึกษาการดำรงชีวิตแบ่งเป็น 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 การดำรงชีวิตของประชาชนเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ก่อนเกิดเหตุการณ์ไม่สงบปีพ.ศ.2538 – พ.ศ.2547 เป็นเหตุการณ์ที่เทศบาลยะลาได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลนครยะลาซึ่งในช่วงระยะเวลานี้ยังไม่เกิดเหตุการณ์ไม่สงบประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติ ระยะที่ 2 การดำรงชีวิตของประชาชนในถนนรวมมิตร เกิดเหตุการณ์ไม่สงบพ.ศ.2547-2555 เป็นช่วงที่เริ่มต้นเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ในพื้นที่ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา ประชาชนมีการเปลี่ยนการดำรงชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ระยะที่ 3 การดำรงชีวิตของประชาชนในถนนรวมมิตร จังหวัดยะลาเมื่อจัดเป็นเขตพื้นที่เซฟตี้โซน พ.ศ.2555-2559 เป็นช่วงที่ได้มีมาตรการพื้นที่เซฟตี้โซน(พื้นที่ปลอดภัย) บริเวณถนนรวมมิตรเพื่อควบคุมไม่ให้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ประชาชนในพื้นที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังต่อไปนี้

1. การดำรงชีวิตของประชาชนเขตพื้นที่เซฟตี้โซนก่อนเกิดเหตุการณ์ไม่สงบ ปีพ.ศ.2538 – พ.ศ.2547

1.1 บริบทของพื้นที่ถนนรวมมิตรก่อนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ

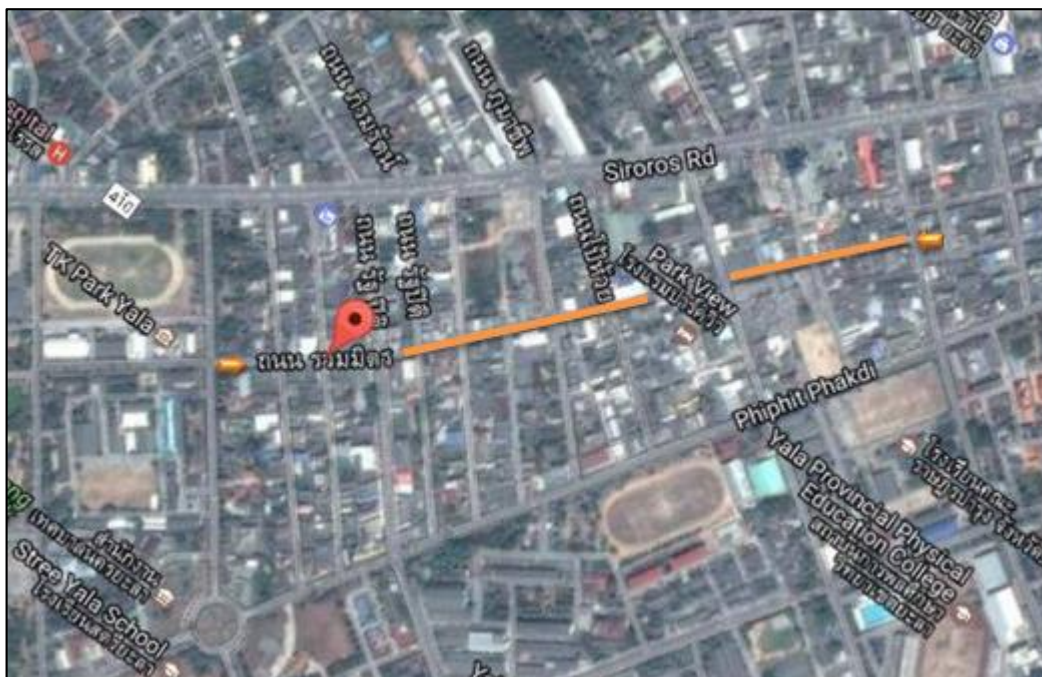
เดิมเทศบาลนครยะลามีฐานะเป็นเทศบาลเมืองยะลาซึ่งได้รับจัดตั้งเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2538 พระราชกิจจานุเบกษา (สวาสดิ์ ณ นคร) ซึ่งเป็นอดีตนายกเทศมนตรีเมืองยะลา และผู้ว่าราชการเมืองยะลาเป็นผู้วางรากฐานผังเมืองจังหวัดยะลาเริ่มตั้งแต่เมืองยะลาตั้งอยู่ที่ตำบลนิบง โดยมีที่ปรึกษาในการวางผังเมืองเป็นชาวอังกฤษจนกระทั่งผังเมืองจังหวัดยะลาได้รับชื่อว่าเป็นผัง

เมืองที่ดีที่สุดซึ่งการวางผังเมืองประกอบด้วยพื้นที่สองส่วน ส่วนที่หนึ่งนั้นตัดถนนเป็นใยแมงมุม 3 ชั้น ชั้นในสุดเรียกว่าวงเวียนหนึ่ง เป็นถนนรอบศาลหลักเมืองจังหวัดยะลาเป็นที่ตั้งสถานที่สำคัญของทางราชการชั้นถัดมาเป็นวงเวียนที่สองได้จัดตั้งบ้านพักข้าราชการ และวงเวียนสามจัดตั้งโรงเรียนโรงงานอุตสาหกรรม และโรงพยาบาล ส่วนที่สองได้ตัดถนนเป็นตารางหมากรุกซึ่งด้านหนึ่งของตารางหมากรุกเป็นที่ตั้งของโรงเรียนปะปนกับที่อยู่อาศัย อีกด้านเป็นที่อยู่อาศัยของประชาชนและในส่วนของที่ใกล้กับสถานีรถไฟถูกจัดให้เป็นย่านธุรกิจการค้า รวมทั้งได้ดำเนินการตัดถนนสายสำคัญ ๆ ได้แก่ ถนนพิพิธภักดี ถนนสุขยางค์ ถนนสิโรรส และได้ตัดถนนสายย่อยอีกหลายสายได้แก่ ถนนสายยะลา ถนนไชยจรัส ถนนรัฐกิจ ถนนปราจีน ถนนพังงา และถนนรวมมิตร

เทศบาลเมืองยะลาเริ่มมีความเจริญและมีความคึกคักขึ้นหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงเส้นทางคมนาคมและการย้ายเมืองตั้งแต่ทศวรรษที่ 2460 ผู้คนเริ่มเคลื่อนย้ายไปตั้งบ้านเรือนจากเดิมที่อยู่บริเวณบ้านท่าสาปและหน้าถ้ำซึ่งตั้งอยู่บริเวณฝั่งด้านเหนือของแม่น้ำปัตตานี มาเริ่มตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ “นิบง” ซึ่งเป็นพื้นที่ฝั่งด้านซ้ายของแม่น้ำปัตตานีโดยห่างจากแม่น้ำ 2-3 กิโลเมตร ได้เริ่มมีการก่อตั้งโรงเรียนในปี พ.ศ.2456 คือโรงเรียนคณะราษฎรบำรุงจังหวัดยะลาปี พ.ศ. 2469 โรงเรียนสตรียะลา ปีพ.ศ. 2475 โรงเรียนนิบงชนูปถัมภ์ ในปัจจุบันปีพ.ศ. 2491 มีการสร้างโรงพยาบาลศูนย์ยะลา ปีพ.ศ.2537สร้างโรงพยาบาลสิโรรสซึ่งเป็นโรงพยาบาลเอกชนแห่งแรกในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และมีการสร้างบ้านเรือนขึ้นใกล้กับทางรถไฟประชาชนมีการจับจองที่ดินเพื่อการประกอบอาชีพค้าขายเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย พ่อค้าแม่ค้าส่วนใหญ่เป็นชาวจีนที่อพยพมาจากเมืองจีนเข้ามาประกอบธุรกิจเริ่มต้นจากธุรกิจเล็ก ๆ หลาย ๆ ร้านจนกลายเป็นศูนย์รวมทางเศรษฐกิจของจังหวัดยะลา

ในปีพ.ศ. 2538 เทศบาลเมืองยะลาได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาล นคร ยะลาซึ่งเดิมเทศบาลยะลาตั้งอยู่หมู่บ้านสะเตงเป็นบริเวณที่ตั้งของตัวจังหวัดยะลา ต่อมาได้ย้ายที่ทำการเทศบาลนครยะลามายังตั้งที่ถนนสุขยางค์ เพื่อความสะดวกต่อการเป็นศูนย์กลางการติดต่อกับประชาชนจากการศึกษาภูมิหลังของถนนรวมมิตรจังหวัดยะลาพบว่าโดยส่วนใหญ่ประชาชนประกอบอาชีพค้าขายและเป็นคนไทยเชื้อสายจีนนับถือศาสนาพุทธและคนไทย ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...แต่เดิมนั้นบริเวณถนนไฟมาทางด้านรวมมิตรจะเป็นคนไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่จะมีความคึกคักเป็นย่านเศรษฐกิจของจังหวัดยะลาและคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจะอาศัยบริเวณถนนรถไฟไปทางทิศเหนือซึ่งเรียกกันว่าตลาดเก่า...”(อาฟันดี (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 7 มิถุนายน 2558)

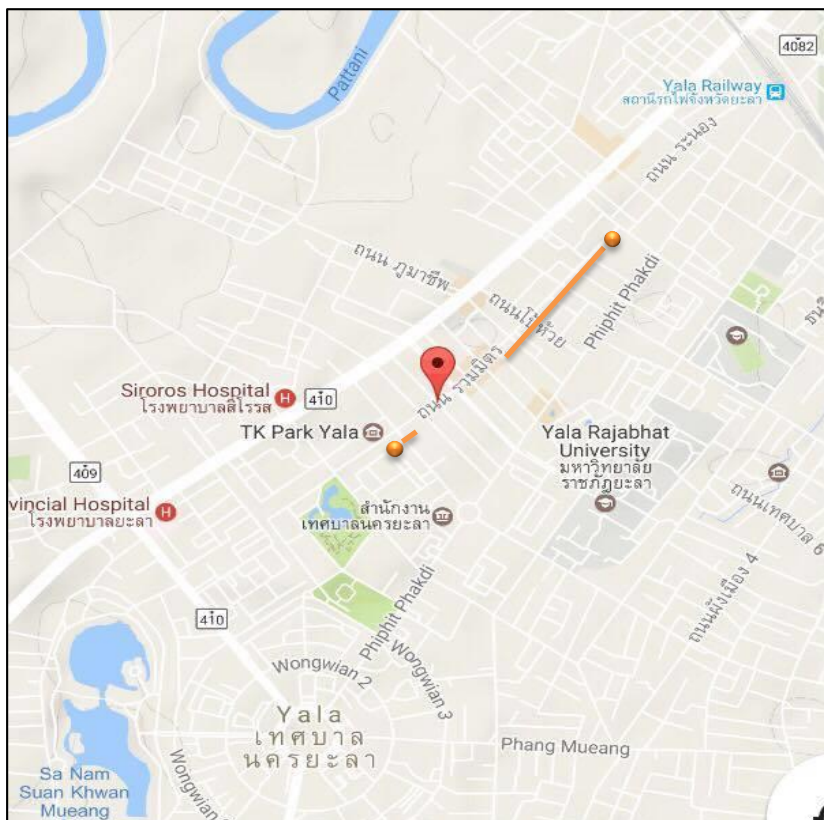

ภาพที่ 10 แสดงแผนที่ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

ที่มา: Google maps, 2558

ถนนรวมมิตรอยู่ทางทิศใต้ของทางรถไฟเรียกกันว่า “ตลาด” ซึ่งประกอบไปด้วยตลาดสดตั้งอยู่เส้นถนนสิโรรส ตลาดย่านสายกลางตั้งอยู่เส้นถนนพิพิธภัตติ ถนนยะลา ถนนระนอง และตลาดถนนรวมมิตรตั้งอยู่ระหว่างถนนเส้นหลักคือสิโรรสและถนนพิพิธภัตติถนนรวมมิตรมีความยาวของถนน 950 เมตร มีถนนที่สามารถเชื่อมระหว่างถนนสิโรรสและถนนพิพิธภัตติหลายสายคือ ถนนรัฐค้ำนิง ถนนรัฐปิติ ถนนปิติ ถนนวิภากุล ถนนไปห้วยอุทิศ ถนนจงรักษ์ และถนนคชเสนีย์การเดินทางเข้าพื้นที่สามารถเดินทางเข้า-ออกได้อย่างอิสระมีความสะดวกส่งผลให้เศรษฐกิจในพื้นที่เติบโตและคึกคักเนื่องจากมีธุรกิจในพื้นที่นั้นมีความหลากหลายเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ประกอบการสัมภาษณ์ว่า

“...ถนนรวมมิตรสามารถเข้า-ออกได้หลายเส้นทางซึ่งถนนทุกเส้นจะเชื่อมโยงกันคนก็จะเข้า-ออกตลอดเวลาบางคนเข้ามาเพื่อซื้อสินค้าบางคนก็ใช้เป็นทางผ่าน...”(อาลีฟ(นามสมมุติ),สัมภาษณ์23 มิถุนายน 2558)

ภาพที่ 11 แสดงแผนที่แสดงเส้นทางถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา กับสถานที่สำคัญ
ที่มา: Google maps, 2558

จากการศึกษาและคำให้สัมภาษณ์พบว่าจังหวัดยะลา นอกจากจะมีผังเมืองที่สวยงามแล้วยังมีความเป็นระเบียบทำให้ถนนทุกเส้นนั้นมีการเชื่อมต่อกันเพื่อไปสู่สถานที่สำคัญต่างๆ อาทิ ศาลหลักเมือง ศาลากลาง ศาล สถานีตำรวจภูธร โรงเรียน และย่านการค้าอื่นๆ

บริเวณพื้นที่ถนนรวมมิตรนั้นเป็นย่านธุรกิจการค้าของจังหวัดยะลาเต็มไปด้วยร้านค้าที่เป็นอาคารพาณิชย์ไปตลอดแนวถนน ประกอบด้วยกิจการการหลายประเภทเรียกได้ว่าจะหาซื้ออะไรไปย่านถนนรวมมิตรก็ได้ครบทุกอย่าง อาทิเช่น ร้านขายอาหารร้านขายเสื้อผ้าร้านขายของชำ ร้านขายดอกไม้ ซูว์รูมรถจักรยานยนต์รถยนต์ สถานบันเทิงโรงแรม และสถานที่เรียนพิเศษ จากการศึกษพบว่าประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ถนนรวมมิตรจังหวัดยะลานั้นส่วนใหญ่คนไทยเชื้อสายจีนชาวไทยดั้งเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และอีกส่วนหนึ่งคือคนที่เข้ามาอาศัยในพื้นที่เพื่อประกอบอาชีพการสร้างบ้านเรือนมักสร้างขึ้นใกล้กับทางรถไฟเพื่อประกอบอาชีพค้าขายและเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย พ่อค้าแม่ค้าส่วนใหญ่เป็นชาวจีนที่อพยพมาจากเมืองจีนเข้ามาประกอบธุรกิจเริ่มต้นจากธุรกิจเล็กๆ หลายๆ ร้าน จนกลายเป็นศูนย์รวมทางเศรษฐกิจของจังหวัดยะลา ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

"...บริเวณถนนรวมมิตรผู้คนที่อาศัยโดยมากเป็นคนไทยพุทธ และคนไทยเชื้อสายจีน ที่ประกอบอาชีพค้าขายมีร้านอาหารอร่อย หลายร้าน ร้านอาหารที่อร่อยของจังหวัดยะลาที่จะอยู่ที่ถนนรวมมิตร ..."(อานัส(นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 17 มิถุนายน 2558)

ซึ่งตรงกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณลุงที่อาศัยบริเวณถนนรวมมิตรมากกว่า 30 ปีว่า "...บริเวณถนนรถไฟมาทางด้านรวมมิตรจะเป็นคนไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่จะมีความคึกคักเป็นย่านเศรษฐกิจของจังหวัดยะลาและคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจะอาศัยบริเวณถนนรถไฟไปทางทิศเหนือซึ่งเรียกกันว่าตลาดเก่า..."(อชมาวิทย์ (นามสมมุติ),สัมภาษณ์18 มิถุนายน 2558)

ย่านตลาดนั้นเป็นพื้นที่สาธารณะที่ทำให้ผู้คนได้มีโอกาสพบปะอย่างไม่เป็นทางการ โดยการอาศัยโอกาสในการจับจ่ายซื้อของจึงมีโอกาสในการพูดคุยถ่ายทอดเรื่องราวของข่าวคราวของตนเองหรือเรื่องภายในชุมชนและภายนอกชุมชนจึงที่เป็นเชื่อมโยงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันดังคำให้สัมภาษณ์ของประชาชนในพื้นที่ว่า

ที่เกิดที่ยะลานั้นแหละเป็นคนที่นี่ตั้งแต่เด็กๆ เทียววิ่งเล่นไปร้านนู่นมาร้านนี้ ป้าๆละแวกนั้นก็เอ็นดู บ้างก็ชวนกินข้าวบางบ้านที่มีลูกอายุใกล้ๆกัน เราก็จะเป็นเพื่อนเล่นกันจนสนิทกันในปัจจุบัน ตั้งแต่จำความได้ละแวกนี้ก็เต็มไปด้วยร้านค้า เรียกได้ว่าต้องการอะไรแทบจะมีทุกสิ่งในถนนรวมมิตร..."(อดิศักดิ์(นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 25 มิถุนายน 2558)

ถนนรวมมิตรนอกจากอาคารพาณิชย์ที่เปิดเป็นกิจการของครอบครัวแล้วยังมีศูนย์การค้าที่เรียกว่า "เซ็นเตอร์พอยท์" ซึ่งตั้งอยู่ใจกลางถนนรวมมิตรบริเวณแยกถนนจงรักษ์ตัดกับถนนรวมมิตรที่มีร้านค้าหลายประเภททั้งร้านเสื้อผ้า ร้านกาแฟ ร้านตัดผม ร้านหนังสือ รวมถึงสถาบันเทีงที่เปิดช่วงเวลากลางคืนดังนั้น "เซ็นเตอร์พอยท์" จึงเป็นจุดพบปะสังสรรค์ของประชาชนอีกแห่งหนึ่งและเป็นสถานที่นัดรวมตัวกันของเหล่านักเรียน นักศึกษาหลังจากเลิกเรียน หรือช่วงเวลาเสาร์อาทิตย์ที่มักนัดกันมาทำรายงาน

“...พี่ชายที่นี้มานานแล้วตั้งแต่เริ่มเปิด “เซ็นเตอร์พอยท์” ร้านค้าส่วนใหญ่ที่นี่จะเปิดร้านกันก็สายๆหน่อย เพราะลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นน้องนักเรียน นักศึกษา ที่หลังจากเลิกเรียนก่อนไปเรียนพิเศษก็แวะกันมาหาของกินผ่อนคลายก่อนไปเรียนต่อ บ้างก็มาเลือกซื้อของพวกก็ฟ้อป เสื้อผ้า และเลือกหาหนังสือการ์ตูนอ่าน...”(อลิษา(นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 25 มิถุนายน 2558)

จากคำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวเห็นได้ว่าถนนรวมมิตร นั้นเป็นศูนย์รวมของธุรกิจและกิจการหลากหลายประเภทที่สามารถเป็นจุดนัดพบสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของคนหลายวัยเมื่อกล่าวถึงบรรยากาศของถนนรวมมิตรในสมัยก่อนเกิดเหตุการณ์ไม่สงบจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลทำให้พบว่าบริเวณถนนรวมมิตรที่มีกิจการหลากหลายประเภทนั้นไม่เพียงแต่กิจการที่เปิดให้บริการเวลากลางวันซึ่งเป็นที่พบปะสังสรรค์ของบุคคลหลายวัยแล้วยังมีกิจการที่เปิดบริการยามค่ำคืน อาทิ โรงแรมซึ่งเป็นสถานที่จัดงานในโอกาสต่างๆทั้งในส่วนของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ สถานบันเทิงที่เป็นสถานที่สังสรรค์ นอกจากกิจการประเภทโรงแรม สถานบันเทิงแล้วในยามค่ำคืนยังมีร้านค้าประเภทข้าวต้มโต้งรุ่งไว้บริการนักท่องเที่ยวยามค่ำคืนดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...ที่เปิดร้านข้าวต้มโต้งรุ่งมานานมากแล้ว ลูกค้าที่มาที่ร้านจะเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่หลังจากเที่ยวเสร็จ ก็จะหาอาหารกินกันก่อน แยกย้ายไปพักผ่อน ชายตีมากยิ่งช่วง ตีสามถึงตีห้าลูกค้าจะเยอะมาก...”
(อัสมา(นามสมมุติ),สัมภาษณ์15 พฤษภาคม 2558)

สะท้อนให้เห็นว่าถนนรวมมิตรความคึกคักทั้งยามกลางวันและกลางยามค่ำคืนเต็มไปด้้านสถานบันเทิง ร้านอาหาร ซึ่งเป็นโอกาสที่จะสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างนักท่องเที่ยวด้วยกันโดยเฉพาะเสาร์อาทิตย์ซึ่งจะมีความคึกคักพิเศษส่งผลให้เศรษฐกิจในย่านถนนรวมมิตรเติบโตมีการจับจ่ายซื้อของเปลี่ยนเงินในกระเป๋าจากผู้ซื้อไปสู่ผู้ขายนอกจากร้านที่เปิดตั้งแต่หัวค่ำถึงหัวรุ่งแล้วยังมีร้านที่เริ่มเปิดตอนหัวรุ่งไปจนถึงสายๆ นั่นคือร้านจำพวก ร้านน้ำชา ร้านข้าวต้ม ซึ่งจะมีลูกค้าอีกกลุ่มมาซื้อของ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ปกครองที่เตรียมหาอาหารเพื่อให้บุตรก่อนไปโรงเรียน ผู้สูงวัยที่มักตื่นเช้าก็จะออกมาเดินเล่นสูดอากาศตอนเช้าอาหารรับประทานเช้าและเป็นสถานที่พบปะสังสรรค์ของคนในวันเดียวกันที่จะแลกเปลี่ยนเรื่องราวชีวิต

1.2 การดำรงชีวิตของประชาชนก่อนเหตุการณ์ความไม่สงบ

ช่วงที่ถนนรวมมิตรมีความสงบผู้วิจัยศึกษาการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนและเจ้าของกิจการที่อาศัยในพื้นที่ ซึ่งได้แสดงออกมาในรูปของกิจวัตรประจำวันผ่านพฤติกรรมกิจกรรมต่างๆ ความสัมพันธ์ทางสังคม วัฒนธรรม และการประกอบอาชีพ

การดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตร ซึ่งมีทั้งประชาชนที่อาศัยอยู่และเพื่อประกอบกิจการ เช่น ร้านขายน้ำชา ร้านขายอาหารตามสั่ง ร้านยา ร้านตัดผม ร้านขายของชำ ร้านขายเสื้อผ้า และประเภทสถานบันเทิง ในแต่ละวันประชาชนจะตื่นมาทำหน้าที่ของตัวเองเริ่มตั้งแต่ตอนเช้าดังกล่าวให้สัมภาษณ์ว่า

“...เช้าๆลุกกับลูกจะตื่นมาวิ่งออกกำลังกายก่อนที่จะไปทำงาน และส่งลูกไปโรงเรียน ก็วิ่งตรงนี้แหละเส้นถนนรวมมิตรเวลาเจอใครก็ทักถามสารทุกข์สุกดิบกันเย็นแหละ(คุย)ก็มีบางครั้งที่หลงกันจนลืมหิว (หัวเราะ)...”(อำพล(นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 24 พฤษภาคม 2558)

ประชาชนส่วนหนึ่งจะตื่นเข้ามาเพื่อเตรียมตัวที่จะทำภารกิจและหน้าที่ของตนเองโดยผู้หญิงมีการทำอาหารเช้าสำหรับคนในครอบครัว ตนเอง ก่อนไปทำงาน ก่อนลูกไปเรียน หนังสือ จะกลับมาเจอกันในตอนเย็นของทุกวันและจะมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น ไปออกกำลังกายด้วยกันที่ศูนย์เยาวชน ทำกิจกรรมร่วมกันที่บ้านรดน้ำต้นไม้หน้าบ้าน ทำอาหารทานกันในตอนค่ำ

และประชาชนอีกส่วนหนึ่งที่เป็นเจ้าของกิจการเพื่อประกอบธุรกิจจะเตรียมตัวเปิดร้านในตอนเช้าตรู่เพื่อกลุ่มลูกค้านักเรียนและประชาชนที่ต้องการซื้ออาหารเช้าก่อนไปเรียนและไปทำงาน ในช่วงสายของวันก็จะมีร้านค้าต่างๆเปิดร้านเพื่อค้าขายบรรยากาศในถนนรวมมิตรจะมีผู้คนเข้า-ออกตลอด แม้กระทั่งในช่วงดึกยังมีสถานบันเทิงที่เปิดให้บริการกับนักท่องเที่ยวทั้งประชาชนในจังหวัดยะลาเองและประชาชนจังหวัดใกล้เคียงเช่น ประชาชนในจังหวัดปัตตานี และประชาชนในจังหวัดนราธิวาส ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...ร้านของเราจะเปิดแต่หัวรุ่งประมาณที่ตีครึ่ง ตีห้าก็จะเริ่มเอาของมาตั้งขายหน้าบ้าน เตรียมขายสำหรับพ่อแม่ที่มาหาของกินไว้ให้ลูก หรือสายหน่อยประมาณหกโมงเช้าก็จะพาลูกมากินที่ร้าน และจะมีลูกค้าที่มีอายุสูงวัย ที่ออกมาเดินสูดอากาศในตอนเช้า เดิน วิ่ง ออกกำลังกาย จะเห็นเป็นประจำหน้าตอนเช้า บ้างก็มีคนเดียว บ้างก็มาสองสามคน...” (อรรณพ(นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 23 พฤษภาคม 2558)

ประชาชนสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้อย่างปกติมีการดำรงชีวิตที่แสดงออกผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยอย่างที่ฝังอยู่ในแต่ละบุคคล เช่น กิจกรรมที่รับผิดชอบต่อครอบครัว การประกอบอาชีพ และกิจกรรมที่มีความสนใจ

ความสัมพันธ์ทางสังคม ประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตรมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิกในครอบครัวและกับเพื่อนบ้านเนื่องจากได้อาศัยในพื้นที่มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเพื่อนบ้านและสมาชิกในสังคมเพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงไม่สามารถอาศัยเพียงผู้เดียวในสังคมได้นอกจากจะมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนในพื้นที่ด้วยกันแล้วยังมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อลูกค้าที่เข้ามาในพื้นที่ดังกล่าวให้สัมภาษณ์ว่า

“...ก็สนิทกันนะกับเพื่อนบ้านเวลาทำกับข้าวบางมื้อก็มียกไปให้บ้าง เขาก็ยกมาให้เราบ้าง ไปต่างจังหวัดเราก็ฝากบ้านไว้กับเขาได้...”(อรพิน(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 25 พฤษภาคม 2558)

“...ที่ร้านพี่ชายของฝากจะมีลูกค้าที่มาบ่อยๆคุยกันไปมาจนกลายเป็นสนิทกัน จากที่คุยกันแต่เรื่องของฝากจนบางครั้งมีปรึกษาเรื่องส่วนตัวกันบ้าง...”(อิง(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 25 พฤษภาคม 2558)

“...เพราะว่าถนนรวมมิตรมีร้านค้าที่หลากหลายให้เราได้เลือก พี่จึงมาซื้อของที่นี่บ่อยๆ จนสนิทกับแม่ค้า เขาเห็นเรามาซื้อของบ่อยก็ลดราคาให้โดยที่เราไม่ต้องต่อราคาสินค้า....”(ออย(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 25 พฤษภาคม 2558)

ประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตรมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันช่วยเหลือกันภายในสังคม โดยความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีการดำรงชีวิตพึ่งพากันนั้นส่งผลให้ชุมชนที่มีลักษณะของการร่วมมือกันและความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านซึ่งทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีจากครอบครัวและเพื่อนที่สนิท

วัฒนธรรมในพื้นที่ถนนรวมมิตรทุกเช้าจะมีประชาชนมานั่งร้านน้ำชาร้านข้าวต้มเพื่อแลกเปลี่ยนเรื่องราวของกันและกันซึ่งจะมีหลายร้านให้ประชาชนได้เลือกหลากหลายด้านศาสนาในวันปกติจะมีพระเข้ามาบิณฑบาตตอนเช้าในพื้นที่ถนนรวมมิตรเพราะเป็นย่านชาวไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายจีนที่นับถือศาสนาพุทธซึ่งตลอดแนวของถนนรวมมิตรจะมีประชาชนที่อาศัยในพื้นที่และประชาชนนอกพื้นที่ที่เข้ามาเพื่อซื้ออาหารในตอนเช้ามารอดักบาตรและในวันสำคัญทางศาสนาประชาชนในพื้นที่จะไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่วัดในตอนค่ำดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...ตอนเช้าก่อนไปทำงานพี่จะตื่นมาตักบาตรก่อนบางวันก็ทำกับข้าวเองแต่บางวันก็ซื้อโจ๊กร้านหน้าบ้านมาใส่บาตร...”(อรพรรณ (นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 24 พฤษภาคม 2558)

“...วันมาฆบูชา และวันวิสาขบูชา ตอนค้าๆครอบครัวพี่ก็จะไปเวียนเทียนกันที่วัดชัยพรเครื่อง(รถจักรยานยนต์)กันไปคนจะเยอะมากบนถนน อากาศเย็นๆสดชื่น...”(อรอุมา(นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 24 พฤษภาคม 2558)

ประชาชนในพื้นที่มีการดำรงชีวิตที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมซึ่งส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของคนในพื้นที่ถนอมมิตรโดยการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกของสมาชิกในสังคมเดียวกันที่เข้าใจและปฏิบัติร่วมกัน

การประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ถนอมมิตรนั้นจะเป็นกิจการร้านค้าส่วนใหญ่ซึ่งมีทั้งร้านขายน้ำชา ร้านขายอาหารตามสั่ง ร้านยา ร้านเสริมสวย ร้านขายของชำ ร้านขายเสื้อผ้า และประเภทสถานบันเทิง โรงแรม ศูนย์จำหน่ายรถจักรยานยนต์ ศูนย์จำหน่ายรถยนต์ที่สลับกันเปิดให้บริการตั้งแต่เช้าตรู่จนถึงหัวรุ่งของอีกวันดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...ที่บ้านพี่จะตื่นกันตั้งแต่หัวรุ่งเพื่อเตรียมตัวขายของในตอนเช้าส่วนใหญ่จะเป็นคนวัยทำงานและนักเรียนที่จะมาหาอะไรกินก่อนไปทำงานก็จะเพลินมากกับการขายของเพราะว่าขายดีและมีร้านค้าเยอะหลากหลายด้วย...” (อรรพรรณ(นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 25 มิถุนายน 2558)

บรรยากาศการค้าขายภายในพื้นที่ถนอมมิตรจะมีความคึกคักตลอดเวลาเนื่องจากมีกิจการที่หลากหลายไว้คอยให้บริการประชาชน ซึ่งเจ้าของกิจการสามารถประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ในการเลี้ยงดูครอบครัวได้อย่างได้เต็มที่

สรุปการศึกษาการดำรงชีวิตของประชาชนเขตพื้นที่เซฟตี้โซนก่อนเกิดเหตุการณ์ไม่สงบปีพ.ศ.2538 – พ.ศ.2547 เมื่อเทศบาลเมืองยะลาได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลนครยะลาที่มีความเจริญและความพร้อมทั้งด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ ด้านการคมนาคมทำให้เมืองยะลาเป็นแหล่งที่เหมาะสมแก่การลงทุนประกอบกิจการค้าขาย และถนอมมิตรก็เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจยะลาอีกแห่งที่ได้รับความสนใจทั้งคนในพื้นที่และนอกพื้นที่ประชาชนในพื้นที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ เป็นพื้นที่ที่มีความ

ศึกคักตลอดเริ่มตั้งแต่หัวรุ่งวันนี้จนถึงหัวรุ่งของอีกวันอย่างนี้ทุกวันและเป็นทีสถานที่พบปะสังสรรค์ คอยสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเทศบาลนครยะลาอีกทางเลือกหนึ่ง การที่มีกิจการที่สลับกันเปิด ให้บริการส่งผลให้เศรษฐกิจในถนนรวมมิตรมีการเติบโตการปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมของคนในพื้นที่มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2.การดำรงชีวิตของประชาชนในถนนรวมมิตร ช่วงที่เกิดเหตุการณ์ไม่สงบ

พ.ศ.2547-2555

2.1 บริบทของพื้นที่ถนนรวมมิตรในช่วงเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ

เหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นเมื่อ ต้นปี พ.ศ.2547 ในวันที่ 4 มกราคม ได้เกิดเหตุการณ์ปล้นปืน ณ ค่ายปิเหล็ง ตำบลมะรือโบ อำเภोजะเอย์ร้อย จังหวัดนราธิวาส ในช่วงเวลาที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบซึ่งได้ ลุกลามไปทุกพื้นที่ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อันหนึ่งนั้นคือพื้นที่ถนนรวมมิตรจังหวัดยะลาที่มัก เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้งทำให้การดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ต้องเปลี่ยนไปเหตุการณ์ ระเบิดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ถนนรวมมิตรไม่ต่ำกว่า 10 ครั้ง แรกเริ่มเดิมทีการก่อเหตุการณ์ความไม่สงบจะ เกิดบริเวณนอกพื้นที่ตัวเมืองเทศบาลนครยะลา และได้เริ่มเข้ามาสู่ตัวเมือง

เมื่อ 14 กรกฎาคม 2548 ได้เกิดการณ์โจมตีโรงไฟฟ้าในเวลากลางคืนส่งผล ให้ไฟฟ้าดับในเขตเทศบาลนครยะลาเป็นเวลานานหลายชั่วโมง จากการลงพื้นที่พบว่าการดำรงชีวิต ของประชาชนในเขตพื้นที่ถนนรวมมิตรในเหตุการณ์ไฟดับมีความซุ่ลมน ดังคำให้สัมภาษณ์พบว่า

“...ตอนนั้นพ้อออกไปเที่ยวงานที่จังหวัดจัดขึ้นประมาณหัวค่ำ ได้เกิดเหตุไฟฟ้ดับทั้งเมืองยะลา ทำให้ทั้งเมืองมืดไปหมดทุกคนต่าง รีบกลับเข้าที่พักและโทรหาคนใกล้ชิดว่าปลอดภัยไหม ตอนนี้อยู่ที่ไหน พี่เองก็รีบเดินกลับบ้านปิดประตูและอยู่กับครอบครัวในบ้าน...”
(อรวรา(นามสมมุติ),สัมภาษณ์22 สิงหาคม 2558)

“...จำได้ว่าผมเพิ่งเลิกเรียนพิเศษกำลังจะกลับบ้าน อยู่นๆไฟก็ ดับตอนนั้นก็ว่าไฟดับปกติ แต่ก็มีคนบนถนนพูดกันว่าให้รีบกลับเข้า บ้าน ผมตอนนั้นแวะนอนบ้านเพื่อนและโทรบอกที่บ้านว่านอนบ้าน เพื่อนเพราะไม่อยากอยู่บนท้องถนนและที่บ้านก็เป็นห่วง...”(อะตอม (นามสมมุติ),สัมภาษณ์22 สิงหาคม 2558)

เหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาเริ่มมีการระวังตัวในการดำรงชีวิตมากขึ้นแต่ก็ยังคงดำเนินชีวิตประจำวันอย่างปกติเนื่องจากมีความจำเป็นในการประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตและจากเหตุการณ์นั้นถนนรวมมิตรได้เกิดความไม่สงบอย่างต่อเนื่อง

ในวันที่ 31 สิงหาคม 2549เขตเทศบาลนครยะลาได้เกิดเหตุคนร้ายรอบวางระเบิดธนาคาร 22 จุด ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บส่งโรงพยาบาลศูนย์ยะลาและโรงพยาบาลใกล้เคียงจากการให้สัมภาษณ์พบว่า

“...เหตุการณ์วันนั้นเกิดขึ้นประมาณเที่ยงพีกำลังทานข้าวเที่ยงอยู่ได้ยินเสียงระเบิดลูกแรกก็ยังไม่ได้นั่นใจจะว่าเสียงอะไรห่างกันไม่ถึงห้านาทีได้เสียงอีกครั้งและดังตึกๆกัน พีก็รีบปิดประตูบ้าน โทรหาคนในครอบครัวที่ออกไปทำงานว่าปลอดภัยไหม เพราะเหตุเวลาเที่ยงคนก็ออกมาหาข้าวเที่ยงกิน...”(อริษา(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 23 กรกฎาคม 2558)

“...วันนั้นพีเปิดร้านขายอาหารตามปกติหลังจากเกิดเหตุการณ์ลูกที่อยู่ในร้านก็ไม่กล้าออกจากร้านเพราะไม่รู้จะเกิดเหตุอีกหรือไม่ ส่วนพีก็ปิดร้านเลยเพราะกลัวว่าจะเกิดเหตุใกล้ๆร้าน และไม่มีลูกค้าเพราะกลัวเช่นกัน...”(อริยา(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 24 กรกฎาคม 2558)

จากการให้สัมภาษณ์พบว่าประชาชนในพื้นที่ต้องดำรงชีวิตโดยการระมัดระวังมากขึ้นและเริ่มส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ประกอบอาชีพค้าขาย

18 กุมภาพันธ์ 2550 ได้เกิดเหตุคนร้ายล้อมวางเหตุระเบิดในจังหวัดยะลา 24 จุด และในเขตอำเภอเมืองยะลา 14 จุด หนึ่งในนั้นคือ โรงแรมมายแฮร์ ถนนรัฐค่านิ่งร้านมายเวย์คาราโอเกะถนนรวมมิตรจังหวัดยะลาและบริเวณร้านคาราโอเกะถนนจรัล 3 ซึ่งในส่วนของโรงแรมมายเวย์คาราโอเกะนั้นได้เกิดเหตุระเบิดในห้องวีไอพีโดยวัยรุ่นชาย 3 คนเข้ามาใช้บริการและรีบออกจากห้องไปเมื่อมีลูกค้ากลุ่มใหม่เข้าไปจึงเกิดเหตุระเบิด

ต่อมาเหตุการณ์ในวันที่ 26 พฤษภาคม 2553 ได้เกิดเหตุระเบิดสองครั้งโดยคนร้ายได้นำรถจักรยานยนต์พ่วงข้างซุกซ่อนระเบิดน้ำหนักไม่น้อยกว่า 15 กิโลกรัม ในถังน้ำมันที่มีการดัดแปลงโดยเฉพาะมาจอดหน้าโชว์รูมรถยนต์มาสด้าและเมื่อรถสายตรวจขับรุดผ่านได้จุดชนวนระเบิดด้วยวิทยุสื่อสาร ห่างกัน 10 นาที ในขณะที่เจ้าหน้าที่กำลังตรวจสอบเหตุการณ์นั้นได้เกิดระเบิดขึ้นอีกลูกบริเวณถนนปติ ตัดกับถนนรวมมิตรหน้าร้านถ่ายรูปยะลา 07 คัลเลอร์แล็บในจุดที่สองนี้ทำให้มีผู้บาดเจ็บหลายรายซึ่งลูกที่ 2 นั้นมีน้ำหนัก 10 กิโลกรัม

ภาพที่ 12 สภาพความเสียหายจากเหตุการณ์ระเบิด
เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2553 หน้าโชว์รูมรถยนต์มาสด้า
ที่มา: สำนักข่าวอิศรา, 2558

ภาพที่ 13 สภาพความเสียหายจากเหตุการณ์ระเบิด
เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2553 หน้าร้านถ่ายรูปลายะลา 07 คัลเลอร์ แล็บ
ที่มา: ฐานข้อมูลข่าวจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2558

หลายครั้งเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นนั้นมักเกิดในบริเวณและเวลาที่ใกล้เคียงกันทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นอย่างมาก และส่งผลให้เศรษฐกิจในพื้นที่เริ่มซบเซาเนื่องจากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้ง ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ต้องดำรงชีวิตด้วยความระมัดระวัง ประชาชนที่ประกอบอาชีพค้าขายขายได้น้อยลงดังคำสัมภาษณ์ว่า

“...หลังจากที่เกิดเหตุการณ์ที่ก็ไม่ค่อยจะออกมานั่งนอกบ้าน เหมือนแต่ก่อนเพราะไม่รู้ว่าจะเกิดการณหน้าบ้านเราบ้างไหมและแถว บ้านที่ก็เป็นย่านร้านค้าซึ่งก็เป็นเป้าหมายที่มักเกิดระเบิดบ่อยครั้ง...” (อังคณา(นามสมมุติ),สัมภาษณ์15 กันยายน 2558)

“...เดี๋ยวนี้ชายของไม่ดีเลยไม่ค่อยมีลูกค้าเหมือนเมื่อก่อน เพราะแถวนี้ระเบิดหลายครั้งคนส่วนใหญ่ก็เลือกที่จะที่บ้านไม่มีเลือก ชื่อของหรือนั่งร้านกาแฟเหมือนอดีต...”(อัญชลี(นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 19 กันยายน 2558)

จากการให้สัมภาษณ์พบว่าเกิดการณความไม่สงบที่เกิดขึ้นส่งผลต่อการดำรงชีวิต ของประชาชนในพื้นที่ให้เปลี่ยนไปจากเดิมจากที่เคยออกมานั่งหน้าบ้านเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน บ้านก็น้อยลง รายได้ของครอบครัวที่มาจาก การประกอบอาชีพค้าก็ลดลงเนื่องจากลูกค้ามีความ หวาดกลัวต่อเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นซึ่งไม่เพียงแต่ในพื้นที่ถนนรวมมิตรแต่รวมไปถึงตลอด เส้นทาง การเดินทางก็เกิดความไม่สงบบ่อยครั้ง

ภาพที่ 14 ภาพแสดงบรรยากาศภายในพื้นที่ถนนรวมมิตร
ที่มา:ถ่ายโดยประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ถนนรวมมิตรจังหวัดยะลา, 2558

ในวันที่ 25 ตุลาคม 2554มีเหตุการณ์ระเบิดในพื้นที่ยะลาจำนวน 24 จุด และได้เกิดในพื้นที่ถนนรวมมิตรทั้งหมด 6 จุด จากศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศขต.)1.)หน้าร้านข้ามต้มคนจน2.)หน้าร้านมายคอฟฟี่ 3.)หน้าคิวทองสนุกเกอร์โรงแรมปาร์ควิว 4.)หน้าร้านอาหารชินุยะ 5.)ลานจอดรถหน้าฟู้ดเซ็นเตอร์และ6.) หน้าร้าน75 ซาลอนเหตุการณ์ ระเบิดครั้งนี้ส่งผลให้เมืองยะลาไฟดับทั้งเมืองอีกครั้งหลังจาก14 กรกฎาคม 2548 และทำให้เกิด

ความสูญเสียชีวิต ทรัพย์สินอาคารบ้านเรือนของประชาชนได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจรู้สึกหวาดกลัวและไม่มั่นใจในความปลอดภัยเนื่องจากเหตุการณ์ได้เกิดต่อเนื่องตลอดทั้งคืนบริเวณเทศบาลนครยะลา ผลกระทบของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนที่เคยอาศัยในพื้นที่อย่างมีความสุขสามารถประกอบอาชีพค้าขายเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวได้รับผลกระทบในการประกอบอาชีพและบางครอบครัวมีการสูญเสียสมาชิกในครอบครัวดังคำให้สัมภาษณ์ของประชาชนว่า

“...เกิดระเบิดแต่ครั้งได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากในการดำรงชีวิตและจิตใจเพราะรู้สึกกลัวเนื่องจากความรุนแรงของระเบิด ที่บ้านพี่ได้รับผลกระทบหน้าต่างแตกข้าวของที่ใช้ประกอบอาชีพได้รับความเสียหาย...” (อัจฉรา (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 19 กันยายน 2558)

ภาพที่ 15 ภาพแสดงบรรยากาศภายในพื้นที่ถนนรวมมิตรที่ได้รับความเสียหาย
ที่มา: สำนักข่าวอิศรา, 2558

รูปแบบของการก่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบคือการนำรถจักรยานยนต์มาจอดบริเวณหน้าบ้านความเสียหายที่เกิดขึ้นส่งผลให้ได้รับผลกระทบต่อทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่การติดตั้งกล้องวงจรปิดบริเวณหน้าบ้านหน้าร้านของตนเองจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการป้องกันเหตุการณ์ของประชาชนดังคำให้สัมภาษณ์ของประชาชนว่า

“...หน้าบ้านพี่เองก็ติดกล้องวงจรปิดนะ เพราะพี่จะหวังพึ่งหน่วยงานภาครัฐอย่างเดียวก็ไม่ได้ถึงแม้ว่าการติดกล้องวงจรปิดอาจจะไม่ได้ช่วยป้องกันร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่อย่างน้อยก็ไว้สอดส่องดูความผิดปกติบริเวณบ้าน และเพื่อเป็นหลักฐานในการติดตามผู้ก่อความไม่สงบต่อไป...”(อัญญา(นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 19 กันยายน 2558)

นอกจากประชาชนจะคาดหวังการดูแลจากหน่วยงานภาครัฐแล้วประชาชนในพื้นที่ยังหาวิธีเพื่อป้องกันและลดการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ

เหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อ 25 ตุลาคม 2554 ได้รับความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินทำให้หน่วยงานภาครัฐมีการใช้มาตรการเซฟตี้โซนเป็นครั้งแรก คือ การกำหนดช่องทางเดินรถให้มีการเดินทางเดียวหรือ one way เป็นการกำหนดทางเข้า-ออกพื้นที่อย่างชัดเจน และมีการตั้งจุดตรวจประจำทางเข้า-ออกพื้นที่คอยตรวจตลอด 24 ชั่วโมง แต่ประกาศใช้มาตรการได้ไม่นานมีเหตุต้องยกเลิกเนื่องจากประชาชนในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายประมงเนื่องจากการทำให้ประชาชนภายนอกหลีกเลี่ยงที่จะเข้าพื้นที่ถนนรวมมิตรส่งผลทำให้ประชาชนขายของได้น้อยลงจึงมีอันต้องยกเลิกมาตรการเซฟตี้โซน

หลายครั้งที่ในพื้นที่ถนนรวมมิตรนั้นได้เกิดเหตุการณ์ระเบิดซึ่งผลทำให้เกิดความเสียหายเป็นอย่างมากทั้งชีวิต ทรัพย์สินและส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในพื้นที่ แต่ในวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2555 ได้เกิดเหตุการณ์คาร์บอนบอมบ์สองจุด จุดแรกที่เกิดเหตุการณ์คาร์บอนบอมบ์คือหน้าร้านขายข้าวมันไก่บริเวณถนนรวมมิตรตัดกับถนนจรัญ และอีกจุดคือหน้าร้านสะดวกซื้อถนนรวมมิตร เหตุการณ์ในครั้งนี้คนร้ายใช้ระเบิดแสวงเครื่องบรรจุถังแก๊สน้ำหนักประมาณ 30 กิโลกรัมซุกซ่อนในรถกระบะผลกระทบจากเหตุการณ์คาร์บอนบอมบ์นั้นทำให้มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก อาคาร ร้านค้าอาคารพาณิชย์ 2 ชั้น ซื่อตึกจรัญสแคว ทั้งสองข้างถนนได้รับความเสียหายโดยชั้นล่างเสียหายทั้งหมด และบางส่วนของชั้น 2 ทรุดตัวลงมาพังพินาศราบเป็นหน้ากลอง ดังคำเล่าถึงเหตุการณ์ที่พบว่า

“...พี่กำลังขายของอยู่ (บริเวณที่ผู้ให้ข้อมูลอยู่คือต้นซอยถนนจรัญ บริเวณที่เกิดเหตุคือสี่แยกไฟแดงถนนจรัญ) ประมาณเที่ยงคนเริ่มออกจากบ้านมาซื้อของระเบิดลูกแรกได้ยินเสียงพร้อมบ้านสะเทือนกระจกหน้าต่างแตกกระจาย และได้ยินเสียงรถตำรวจรถพยาบาล ทั้งระยะห่างประมาณ 15 นาที ได้ยินเสียงระเบิดอีกครั้งพี่อยู่ในร้านไม่ออกมาข้างนอก แต่คิดว่าคงมีคนเจ็บเยอะแน่...”(อัมพร (นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2558)

ภาพที่ 16 ภาพแสดงเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ถนนรวมมิตรจังหวัดยะลา
ที่มา: ฐานข้อมูลข่าวจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2558

ประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตรนอกจากจะได้รับผลกระทบทางด้านทรัพย์สินที่เสียหายและยังได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจเนื่องจากเหตุการณ์บ่อยครั้ง ที่ทำให้เกิดความสูญเสียกับคนใกล้ตัว เพื่อนบ้าน ดังคำให้สัมภาษณ์พบว่า

“...คนในครอบครัวได้รับบาดเจ็บจากสะเก็ดระเบิดข้าวของที่บ้าน หน้าบ้านหน้าต่างแตกเสียหาย ที่วี ตู้ปลาตกแตกเพราะแรงสะเก็ดระเบิด...”
(เอมอร (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 3 ตุลาคม 2558)

“...พี่ใช้เวลาทำใจอยู่พักหนึ่งกว่าจะเริ่มเปิดร้านอีกครั้งเพราะอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพเสียหายหมดเลย มันหมดกำลังใจของก็เสียหายลูกค้ายกน้อย รายได้ไม่ดีเลย...” (อาพร (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 5 ตุลาคม 2558)

ความเสียหายที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ดำรงชีวิตด้วยความหวาดระแวงและความเครียดกังวล ด้านการประกอบอาชีพแม้ว่าจะได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐส่วนหนึ่งแต่ก็ไม่รวดเร็วและเพียงพอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นครั้งนั้นส่งผลให้ถนนรวมมิตรมีบรรยากาศเงียบไปช่วงหนึ่งเนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นมากทำให้ต้องมีการปรับปรุงอาคารบ้านเรือน ร้านค้าที่ได้รับ ความเสียหาย และประชาชนที่เคยสัญจรผ่านพื้นที่ถนนรวมมิตรหรือซื้อสินค้าก็หลีกเลี่ยงการเข้าพื้นที่เพราะหวาดกลัว

ภาพที่ 17 ภาพความเสียหายจากเหตุการณ์ วันที่ 31 มีนาคม 2559
ที่มา: ฐานข้อมูลข่าวจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2558

2.2 การดำรงชีวิตของประชาชนหลังเหตุการณ์ความไม่สงบ

ในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงการดำรงชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้ง

การดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตร ก่อนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบประชาชนในพื้นที่สามารถกระทำกิจวัตรประจำวันของตนเองได้อย่างปกติ แต่ที่ถนนรวมมิตรเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงของการดำรงชีวิต โดยเพิ่มความระมัดระวังในการดำรงชีวิตกล่าวคือ ประชาชนเปิดบ้านในตอนเช้าช้ากว่าเดิม ซึ่งในอดีตนั้นจะเปิดบ้านตั้งแต่เช้าตรู่ก็เลื่อนมาเปิดหกโมงเช้า และหลีกเลี่ยงการออกจากบ้านเพราะมีความกังวลในเรื่องของความปลอดภัยดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...ตอนนั้นก็ไม่ค่อยจะออกจากบ้านถ้าไม่จำเป็นหรือธุระ
และก็จะรีบกลับเข้าบ้านจะไม่ค่อยอยู่นอกบ้านหรือตามท้องถนน...”
(อังคาร (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2558)

“...เมื่อก่อนก็จะมีบ้างที่ครอบครัวออกไปกินข้าวกันข้างนอก แต่ช่วงที่เกิดเหตุการณ์บ่อยในถนนรวมมิตร ก็ไม่ค่อยออกจากบ้านไปกินข้าวข้างนอก จะทำกินกันในบ้าน....”(อัญชัน(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2558)

จะเห็นได้ว่าชีวิตประจำวันของประชาชนส่วนใหญ่ในเวลานั้นจะอยู่ในบ้านมากกว่าจะออกมาข้างนอกเป็นผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านนั้นก็ลดลงไปจากเมื่อก่อนดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...ก็ไม่ค่อยจะมีโอกาสที่จะคุยกับเพื่อนบ้านเหมือนเมื่อก่อนที่ตอนเย็นๆจะมาแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกัน ได้แต่ทักกันเป็นพักๆ...” (อิงกาญจน์(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2558)

วัฒนธรรมในพื้นที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต เช่นการตัดบาตรในตอนเช้าเหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลให้มีความจำเป็นที่จะงดกิจกรรมตัดบาตรในตอนเช้าประชาชนจะนำอาหารไปถวายที่วัดและวันสำคัญทางศาสนาที่เคยประกอบพิธีในตอนค่ำก็เลื่อนเวลาประกอบพิธีในตอนบ่ายเพื่อหลีกเลี่ยงการเดินทางในช่วงค่ำดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...ตั้งแต่มีเหตุการณ์ไม่มีพระมาขึ้นบาตร(บิณฑบาต)ในตอนเช้าอีกเลยเพราะอันตราย การตัดบาตรตอนเช้าเลงด...”(อรุณี(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 18 กันยายน 2558)

สรุปการดำรงชีวิตของประชาชนในถนนรวมมิตร เกิดเหตุการณ์ไม่สงบ พ.ศ.2547-2555 พบว่าเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตรทำให้ไม่สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างปกติต้องมีการเปลี่ยนรูปแบบการดำรงชีวิตและกิจกรรมประจำวันเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และเพื่อความปลอดภัยของตนเอง

การประกอบอาชีพ ของประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตรนั้นจะยึดอาชีพค้าขายเป็นหลักก่อนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบประชาชนสามารถประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงชีพและครอบครัวได้ แต่ในสภาวะที่เกิดเหตุการณ์ไม่สงบบ่อยครั้งบรรยากาศภายในถนนรวมมิตรได้เปลี่ยนแปลงจากที่เคยคึกคักกลับกลายเป็นเงียบเหงา

ในระยะแรกของการเกิดเหตุการณ์เป็นเพราะประชาชนมีความกังวลในเรื่องของความปลอดภัยจึงหลีกเลี่ยงที่จะไปในสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ แต่เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งประชาชนก็กลับมาดำรงชีวิตอย่างปกติดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...ช่วงแรกๆที่เกิดเหตุการณ์แถวถนนวนมิตร์นี้เจียบเลยคะ เพราะประชาชนที่อยู่นอกพื้นที่ไม่กล้าที่จะมาซื้อของที่นี่เพราะกลัวเหตุการณ์...”(อัฐ(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2558)

“...เกิดเหตุการณ์ใหม่ๆ พี่ชายของได้น้อยมากขายได้ไม่ดีเลย เพราะไม่มีคนจากที่ขายได้วันละ 5,000-6,000 บาท ก็ขายได้เพียงวันละ 2,000-3,000 บาท...”(อโณทัย(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2558)

เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลให้ประชาชนเกิดความระมัดระวังมากขึ้น โดยการหลีกเลี่ยงที่จะไปยังพื้นที่เกิดเหตุการณ์ในระยะหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไปก็เริ่มกลับสู่สภาพปกติ ประชาชนเริ่มมาในพื้นที่อีกครั้ง

“...ก็จะเป็นแบบนี้ทุกครั้งพอเกิดเหตุการณ์ขึ้นคนก็จะกลัวสักระยะแต่พอเหตุการณ์เริ่มเจียบๆคนก็จะกลับมาใช้ชีวิตกันปกติแต่จะมีความระวังตัวมากขึ้น...”(อาลักษณ์ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2558)

การเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบนั้นส่งผลต่อการประกอบอาชีพธุรกิจของประชาชนในพื้นที่ คือประชาชนภายนอกเข้ามาจับจ่ายใช้น้อยในพื้นที่ถนนรวมมิตรน้อยรายได้จากการขายของได้น้อยลงกระทบต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัวเนื่องจากรายจ่ายเท่าเดิมแต่รายได้น้อยลงจากการให้สัมภาษณ์พบว่า

“...เมื่อก่อนไม่มีปัญหาทางด้านค่าใช้จ่ายของครอบครัว เนื่องจากมีรายได้ดีจากการขายของสามารถผ่อนรถและส่งลูกเรียนได้ แต่ตอนนี้รายได้ลดลงเพราะขายของได้น้อย ก็ต้องลดค่าใช้จ่ายลงในส่วนที่ลดได้...”(อุทัย(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2558)

ภายหลังเหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อ 31 มีนาคม 2555 ซึ่งได้เกิดเหตุการณ์คาร์บอมบ์สองจุดในพื้นที่ถนนรวมมิตรยิ่งส่งผลกระทบทำให้บรรยากาศในพื้นที่ถนนรวมมิตรเจียบเหงาต่างจากอดีตอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากร้านค้าหลายร้านได้รับความเสียหายจากแรงระเบิด อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพได้พังเสียหายและประชาชนในพื้นที่เสียชีวิตเนื่องจากเกิดเหตุการณ์หลายครั้ง ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...ร้านได้รับความเสียหายจากแรงระเบิด หน้าต่างร้าน ประตูกระจกแตก จานหม้อ ที่ร้านแตกหมด ต้องใช้เวลาในการที่จะเตรียมร้านและอุปกรณ์สำหรับเปิดร้านอีกครั้ง...”(อรุณ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2558)

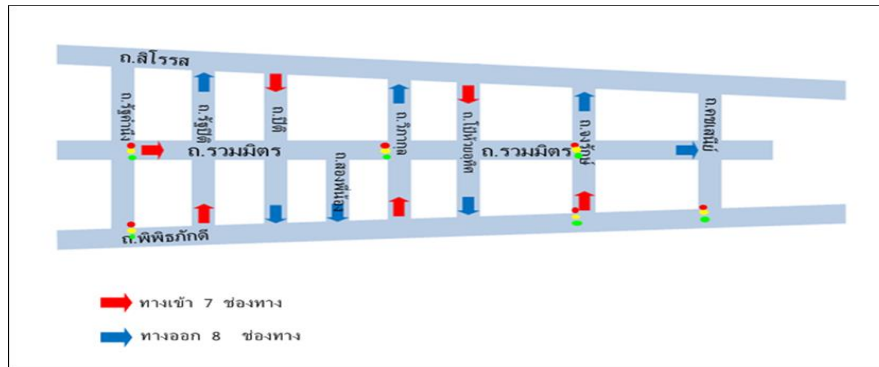
“...หลังเกิดเหตุการณ์วันนั้นที่คาร์บอมบ์ ร้านที่ปิดครึ่งเดือนเพื่อปรับปรุงร้าน พอเปิดร้านปรากฏว่าเจียบมาก ลูกค้าน้อยมาก เพราะคนกลัวเหตุการณ์กลัวว่ามันจะเกิดเหตุการณ์ขึ้นอีก...”(อาทิตย์ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2558)

“...บรรยากาศแถวถนนรวมมิตรเจียบมาก เจียบจริงๆ รถผ่านนับคันได้เลย มันเจียบอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน...”(อรุณ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 15 กันยายน 2558)

สรุปการศึกษาการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนในถนนรวมมิตรจังหวัดยะลา ตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบจนถึงก่อนการจัดตั้งเป็นพื้นที่เซฟตี้โซน พ.ศ.2547-2555 พบว่าเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนในพื้นที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตและต้องดำรงชีวิตด้วยความหวาดระวัง เศรษฐกิจในพื้นที่มีความซบเซาอันเป็นผลจากการเกิดเหตุการณ์ไม่สงบบ่อยครั้งทำให้ประชาชนภายนอกหลีกเลี่ยงที่จะเข้ามาจับจ่ายภายในพื้นที่ถนนรวมมิตรส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ประกอบธุรกิจภายในพื้นที่

3.การดำรงชีวิตของประชาชนในถนนรวมมิตรจังหวัดยะลาเมื่อจัดเป็นเขตพื้นที่เซฟตี้โซน พ.ศ.2555-2559

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นประชาชนต้องดำรงชีวิตด้วยความระมัดระวังและมีความกังวลต่อสถานการณ์ความไม่สงบ ไม่สามารถดำรงชีวิตอย่างปกติกิจกรรมที่เคยปฏิบัติเป็นกิจวัตรต้องงดเพื่อความปลอดภัยจากเหตุการณ์คาร์บอมบ์ที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความสูญเสียเป็นอย่างมากภาครัฐจึงนำมาตราการเซฟตี้โซนมาใช้อีกครั้งคือ การกำหนดช่องทางเดินรถให้มีการเดินรถทางเดียวหรือ one way เป็นการกำหนดทางเข้า-ออกพื้นที่อย่างชัดเจน และมีการตั้งจุดตรวจประจำทางเข้า-ออกพื้นที่คอยตรวจตลอด 24 ชั่วโมง

ภาพที่ 18 ภาพแสดงเส้นทางเข้าออกพื้นที่ถนนรวมมิตรจังหวัดยะลา

ภาพที่ 19 ภาพจุดตรวจทางเข้าพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา
ที่มา : ถ่ายโดยผู้วิจัย วันที่ 22 ตุลาคม 2558

จากการลงพื้นที่ที่ได้รับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ประจำจุดตรวจทางเข้าคือเจ้าหน้าที่ทหารและทางออกเป็นภาคประชาชนคืออาสาสมัครและอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนซึ่งทำหน้าที่ประจำจุดตรวจตลอด 24 ชั่วโมงพบว่า ได้รับมอบหมายว่าต้องดูแลพื้นที่ถนนรวมมิตรให้มีความปลอดภัยที่สุดเนื่องจากเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของจังหวัดยะลา ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...ได้รับคำสั่งมาว่าต้องดูแลพื้นที่ถนนรวมมิตรให้ปลอดภัย ร้อยเปอร์เซ็นต์ห้ามเกิดการรุนแรง เพราะเป็นย่านเศรษฐกิจของ ยะลา...”(อนุวัฒน์(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 20 กันยายน 2558)

“...เริ่มแรกที่ตั้งเป็นเขตเซฟตี้โซนประชาชนก็จะบ่นเพราะมีความยุ่งยากในการเข้าออกพื้นที่เนื่องจากตรวจทุกคันไม่ว่าจะเป็น รถจักรยานยนต์เปิดใต้เบาะคู่มือรถสอบถามและรถยนต์ต้องลด กระจกเปิดกระโปรงหลัง....”(อนุวิทย์(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 20 กันยายน 2558)

ในระยะแรกที่มีการจัดตั้งเขตพื้นที่เซฟตี้โซนจะมีการเข้มงวดมากในการตรวจ รถเข้า-ออกพื้นที่สร้างความไม่พอใจให้ประชาชนบางส่วนเนื่องจากเคยเป็นพื้นที่อิสระเข้า-ออกได้ทุก เส้นทางจะมีประชาชนภายนอกที่หลีกเลี่ยงการเข้ามาในพื้นที่และประชาชนภายในพื้นที่ได้รับความ เดือดร้อนเพราะคนอยู่ต้นซอยต้องวนรถในการเข้าบ้าน บางวันต้องออกไปทำธุระนอกพื้นที่ ถนนรวมมิตรวันละหลายครั้งและต้องวนรถเพื่อเข้าทางเข้าและเสียเวลาเพราะโดนตรวจทุกครั้ง

“...ผมอยู่ประจำจุดตรวจทางออก ในคืนหนึ่งมีกลุ่มก่อวิน หาระเบิดขวดทั่วเมืองยะลาและในถนนรวมมิตรก็มีเหมือนกัน แต่พอ เกิดเหตุการณ์ก็วิหยุกันปิดทุกเส้นทางทำให้จับกลุ่มก่อวินได้...”(อนุ ทศ(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 26 กันยายน 2558)

จากการสัมภาษณ์พบว่าตั้งแต่มีมาตรการเซฟตี้โซนพื้นที่ถนนรวมมิตรไม่เคยเกิด เหตุการณ์ความไม่สงบ เช่น ระเบิดหรือคาร์บอมบ์อีกเลยจะมีเพียงการก่อวินเล็กๆน้อยๆ เป็นการปะเบิดขวดเมื่อเกิดขึ้นมีการประสานงานกันภายในพื้นที่และทำการปิดทุกจุดตรวจ เข้า-ออกทำให้จับกุมผู้ก่อความไม่สงบได้

พื้นที่ถนนรวมมิตรได้เปลี่ยนไปจากที่เคยมีความคึกคักนับจากเกิดเหตุการณ์ความไม่ สงบหลายครั้งส่งผลให้ถนนรวมมิตรเงียบ นอกจากเหตุการณ์แล้วสาเหตุอีกประการหนึ่งมาจากการ จัดพื้นที่ถนนรวมมิตรเป็นเขตพื้นที่เซฟตี้โซน เมื่อพื้นที่จากที่เคยอิสระเชื่อมต่อถนนเส้นอื่นได้ทุกเส้น กลายเป็นพื้นที่ที่ถูกกำหนดการเข้า-ออกพื้นที่ เพื่อรักษาความปลอดภัยของถนนรวมมิตร ทำให้ ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบในการดำเนินชีวิตในการเข้า-ออกพื้นที่ประชาชนภายนอก หลีกเลี่ยงที่จะเข้าพื้นที่ ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...เรามีความจำเป็นที่ต้องเข้า-ออก พื้นที่ถนนรวมมิตรวันละหลายครั้ง ไหนจะส่งลูกไปโรงเรียนและไปซื้อของตลาดสดมาขาย อาหารในช่วงแรกก็ได้รับผลกระทบแต่ก็ยังมีความรู้สึกปลอดภัยดีกว่าภาครัฐไม่ทำอะไรเลย...”(อัญชูลี(นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2558)

“...การจัดเซฟตี้โซนทำให้ลูกค้าน้อยลง เพราะการเข้า-พื้นที่ยากขึ้นการหาที่จอดรถก็ยากขึ้น เพราะถ้าพลาดแล้วต้องออกเส้นหลักคือถนนพิพิธภักดีหรือถนนสีโรรสแล้วเวียนเข้ามาอีกครั้ง หลายคนจึงหลีกเลี่ยงที่จะเข้ามาถนนรวมมิตร แต่ก็ยังรู้สึกปลอดภัย...”(อัญมณี(นามสมมุติ),สัมภาษณ์10ตุลาคม2558)

จากการสัมภาษณ์พบว่าการจัดพื้นที่ถนนรวมมิตรเป็นเขตพื้นที่เซฟตี้โซนจะส่งผลต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพค้าขายแต่ประชาชนในพื้นที่ก็รู้สึกปลอดภัย ในระยะแรกของการจัดพื้นที่เซฟตี้โซนจะได้รับการต่อต้านจากประชาชนเนื่องจากส่งผลต่อการประกอบอาชีพ จากการสัมภาษณ์พบว่าประชาชนรู้สึกปลอดภัยกว่าการไม่มีเซฟตี้โซน ตั้งแต่ได้จัดตั้งพื้นที่เซฟตี้โซน พ.ศ. 2555-2559 พื้นที่ถนนรวมมิตรไม่มีเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ

เดิมประชาชนในพื้นที่ดำรงชีวิตได้อย่างปกติสามารถประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวและสร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านได้แต่เมื่อเดิมเกิดเหตุการณ์ทำให้การดำรงชีวิตบางอย่างต้องตัดไปเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสังคมบางสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและบางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ถนนรวมมิตรได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดขึ้นแบบไม่ได้ตั้งใจมาก่อนเป็นการเปลี่ยนแปลงโดยสถานการณ์บังคับให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทำให้การดำรงชีวิตของประชาชนต้องเปลี่ยนไปจากเดิมจากการศึกษาพบว่ามี 4 ประเด็นคือ

1. กิจกรรมประจำวัน ประชาชนในพื้นที่เซฟตี้ถนนรวมมิตรมีการเปลี่ยนแปลงเวลาในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ จากเดิมที่มีการตื่นเช้าเพื่อมาวิ่ง ออกกำลัง ภายบนถนนก็ไม่กล้าออกมาวิ่ง เพราะกลัวเหตุการณ์ความไม่สงบ ร้านน้ำชาร้านข้าวต้มที่เคยเปิดแต่หัวรุ่งก็ต้องเปลี่ยนเวลา ร้านค้าที่เคยปิดดึกก็เลื่อนเวลาปิดเร็วขึ้นส่งผลต่อโอกาสในการสร้างปฏิสัมพันธ์ต่างสถานที่ตามร้านนั้นน้อยลง

2.ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่าการสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนในพื้นที่เซฟตี้ถนนรวมมิตรเริ่มน้อยลงเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบประชาชนเลือกที่จะอาศัยกับครอบครัวภายในบ้านปิดประตูมิดชิดมากกว่าที่จะมานั่งหน้าบ้านเช่นอดีตเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์

3. ด้านเศรษฐกิจ พบว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพค้าขายมีรายได้น้อยลงจากที่เคยสามารถประกอบอาชีพมีรายได้เพื่อหาเลี้ยงครอบครัวปัจจุบันรายได้ลดลง เนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งส่งผลให้ประชาชนภายนอกพื้นที่หลีกเลี่ยงที่จะเข้าพื้นที่ถนนรวมมิตรเพราะกลัวอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นนอกจากเรื่องของเหตุการณ์แล้วยังมีสาเหตุจากการเดินทางเดียวหรือ one way จากพื้นที่ที่เคยอิสระสามารถเดินทางเข้า-ออก ถนนรวมหลายเส้นทางที่เชื่อมต่อกัน ปัจจุบันมีการกำหนดเส้นทางเข้า-ออกพื้นที่ รวมถึงมีการตั้งด่านตรวจประจำจุดตรวจเข้า-ออก ทำให้ลำบากในการเข้า-ออกพื้นที่และยากต่อการหาที่จอดรถส่งผลทำให้ถนนรวมมิตรเศรษฐกิจซบเซา

4. ด้านความปลอดภัย พบว่าจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ถนนรวมมิตรเดิมประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้สนใจบริเวณหน้าบ้านหน้าร้านตนเองและละแวกใกล้เคียงแต่ในปัจจุบันประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตรมันออกมาตรวจดูความผิดปกติบริเวณบ้านหรือบริเวณร้านของตนเองและละแวกบ้านบ่อยขึ้น เหตุการณ์ความไม่สงบในปัจจุบันทำให้คนในพื้นที่ต้องเผชิญกับปัญหาความไม่ปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยในพื้นที่คือเหตุการณ์คาร์บอมบ์และรอกวางระเบิดสิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านอารมณ์กลายเป็นความเครียดวิตกกังวลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านความปลอดภัยโดยการติดตั้งกล้องวงจรปิดและวางท่อปัสสาวะหน้าบ้าน

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้มีการเปลี่ยนแปลง 4 ประเด็นข้างต้นระยะที่ 1 การดำรงชีวิตของประชาชนเขตพื้นที่เซฟตี้โซนก่อนเกิดเหตุการณ์ไม่สงบปีพ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2547 เมื่อเทศบาลเมืองยะลาได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลนครยะลาความเจริญและความพร้อมทั้งด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ ด้านการคมนาคมทำให้เมืองยะลาเป็นแหล่งที่เหมาะสมแก่การลงทุนประกอบกิจการค้าขาย และถนนรวมมิตรก็เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจยะลา ที่ได้รับความสนใจทั้งคนในพื้นที่และนอกพื้นที่ ประชาชนในพื้นที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ เป็นสถานที่พบปะสังสรรค์คอยสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเทศบาลนครยะลาอีกทางเลือกระยะที่ 2 การดำรงชีวิตประชาชนในถนนรวมมิตร เกิดเหตุการณ์ไม่สงบพ.ศ. 2547-2555 เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตรทำให้ไม่สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างปกติต้องมีการเปลี่ยนรูปแบบการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และเพื่อความปลอดภัยของตนเองเศรษฐกิจในพื้นที่มีความซบเซาอันเป็นผลจากการเกิดเหตุการณ์ไม่สงบบ่อยครั้งส่งผลให้ประชาชนหลีกเลี่ยงที่จะเข้าพื้นที่ถนนรวมมิตร ระยะที่ 3 การดำรงชีวิตของประชาชนในถนนรวมมิตร จังหวัดยะลาเมื่อจัดเป็นเขตพื้นที่เซฟตี้โซน พ.ศ. 2555-2559 ข้อจำกัดและกฎเกณฑ์ที่เพิ่มขึ้นทำให้ประชาชนไม่สามารถ

ดำรงชีวิตผ่านการกระทำต่างๆได้อย่างปกติประชาชนในพื้นที่จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม

การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เขตใต้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

การดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตรเปรียบเสมือนระบบใหญ่ระบบหนึ่งซึ่งเป็นระบบที่ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่อาศัยอยู่ตลอดเวลาเดิมก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ สภาพสังคม เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่และลักษณะความสัมพันธ์ของคนในพื้นที่ดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย ทุกคนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันพึ่งพาอาศัยกัน สามัคคี ช่วยเหลือกัน มีกิจกรรมก็สามารถออกไปทำกิจกรรมนอกบ้านได้ปกติ แต่เมื่อพื้นที่อาศัยมีการเปลี่ยนแปลงไปประชาชนในพื้นที่จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่ในพื้นที่นั้นได้ เพื่อความอยู่รอดและมีชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งมีการปรับตัวในแต่ละด้าน ดังนี้

การปรับตัวทางด้านสังคม

การปรับตัวทางสังคมของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เขตใต้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา ผู้วิจัยศึกษาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์ทางสังคมซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคลที่นำไปสู่ความสำเร็จในการประพัตดินให้เข้ากับกลุ่มต่างๆ เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจำเป็นต้องมีการอยู่ร่วมกันและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยแสดงออกมาในรูปแบบของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หรือขัดแย้งกัน และนอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองแล้ว มนุษย์ยังจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

1. ความสัมพันธ์ทางสังคม

นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบสังคมได้แปรเปลี่ยนเป็นสังคมแห่งความรุนแรง มีผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตรทางด้านสังคมโดยตรง การดำรงชีวิตของประชาชนในอดีตกับปัจจุบันมีความแตกต่างกัน จากที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติต้องมีความระมัดระวังมากขึ้น ดำเนินชีวิตด้วยความหวาดกลัว ความหวาดระแวง ขาดความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...ลุงก็เปิดร้านซักรีดอยู่ในพื้นที่นี้มานานกว่า 30 ปีแล้วแหละ จะมีลูกค้ารับราชการเป็นส่วนใหญ่และจะรู้จักกันเป็นอย่างดีเพราะอยู่ใกล้บ้านพักแต่ปัจจุบันลูกค้ากลุ่มนี้ลดลงเนื่องจากกลัวเหตุการณ์เลย ย้ายออกนอกพื้นที่ปัจจุบันจะเป็นลูกค้าชาจรและไม่ค่อยได้พูดคุยกัน...” (อานนท์(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 10 ตุลาคม 2558)

ซึ่งเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทำให้หลายคนเกิดความเครียดและมีความกังวล ต่อความปลอดภัยในการดำรงชีวิต แต่บางคนก็มีความรู้สึกชินกับเหตุการณ์และให้สัมภาษณ์ว่า

“...ก็ยอมรับว่ามีความกลัวอยู่เหมือนกัน แต่ที่ก็ยังใช้ชีวิตยังเหมือนเดิมมีการระวังบ้างเช่น พยายามไม่ไปที่ผู้คนเยอะๆ ไม่ถึงกับกังวลและเครียดกับสถานการณ์มากเพราะพ้ออาศัยอยู่ที่นี่นานแล้วถึงเครียดก็ต้องอยู่ที่นี่...” (อุดม(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2558)

เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้นบนถนนรวมมิตรนั้นย่อมส่งผลทำให้การดำรงชีวิตเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการไปมาหาสู่กันของคนในชุมชนที่ต่างศาสนา ทั้งชาวไทยและชาวมุสลิมที่สามารถไปร่วมงานระหว่างกันและกัน สามารถไปร่วมกิจกรรมทางศาสนากันได้ ผลจากเหตุการณ์นั้นๆ ทำให้ประชาชนในพื้นที่ มีการปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนมีน้อยลง การไปมาหาสู่กันก็เริ่มน้อยลง แต่กิจกรรมทางศาสนาบางส่วนสามารถยังคงอยู่ ประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมทางศาสนาพุทธหรือกิจกรรมทางศาสนาอิสลาม เพียงแต่บางกิจกรรมต้องปรับเปลี่ยนเวลาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ความไม่สงบ และคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก เช่น กิจกรรมเวียนเทียน พิธีศพ เป็นต้น การดำเนินชีวิตในสังคมและการมีวัฒนธรรม ก็ยังดำเนินกิจกรรมได้ การไปไหนมาไหนในช่วงกลางวันสามารถไปไหนมาไหนได้อย่างอิสระ แต่ในช่วงกลางคืนจะมีความระมัดระวังในการออกไปไหนมาไหน เหตุการณ์เหล่านั้นทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวแต่ละครอบครัวที่มีความรัก ความเอาใจใส่ ห่วงใยกันมากขึ้นมีการติดต่อสื่อสารกันในทุกครั้งที่ต้องออกจากบ้าน เดินทางไปที่ไหน ขณะนี้อยู่ที่ไหน ทำอะไร อยู่กับใคร และจะเดินทางกลับบ้านเมื่อไหร่ ถึงบ้านตอนไหน ทำให้เห็นถึงความสำคัญของทุกช่วงเวลาแต่ละเสี้ยววินาทีของกันละกัน ในครอบครัว ในการดำรงชีวิตของคนในสถานการณ์ที่คาดเดาไม่ได้ว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด

“...ทุกวันพ่อจะคอยเดินตรวจบริเวณบ้านบ่อยว่ามีสิ่งของอะไรผิดปกติบริเวณหน้าบ้านเรา หรือเพื่อนบ้านข้าง รัถคันนี้จอดนานไปหรือมีถุงขยะมาวางหน้าบ้าน...”(อุษณีย์(นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2558)

แต่ทำให้การปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอกน้อยลง ขาดโอกาสรู้จักกับคนใหม่ๆในสังคม นอกจากนี้ก็แทบจะไม่ได้รู้จักกับบุคคลอื่นในสังคมเพิ่มเติม เพราะความระวังและความไม่ไวใจกันถึงแม้จะมีการปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคมน้อยลง แต่การปรับตัวยอมรับก็สามารถช่วยลดความเครียดและความวิตกกังวลได้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าประชาชนที่นี้จะไม่หลงเหลือความทุกข์ ใดๆ เลย

ภาพที่ 20 ภาพบรรยากาศในถนนรวมมิตร
ที่มา:ถ่ายโดยผู้วิจัย วันที่ 20 ตุลาคม 2558

ความสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนบ้านในยุคที่เทคโนโลยีก้าวหน้าการติดต่อสื่อสารสะดวกยิ่งขึ้นประชาชนในพื้นที่ได้มีการติดต่อกันผ่านหลายช่องทาง เช่น Line และ Facebook ไว้สำหรับการสื่อสารกันแลกเปลี่ยนข่าวสารต่างๆที่เกิดขึ้นภายในชุมชน ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...ตอนนี้เปลี่ยนจากการมาพบเจอกันตามสถานที่ต่างๆ ก็จะติดต่อกันทางLine ถามถึงเรื่องราวต่างๆ รวมถึงเหตุการณ์ที่เคลื่อนไหวในถนนรวมมิตร แต่ก็จะมีเหมือนกันที่นัดกันออกมาทานข้าวข้างนอก เพราะมีเซฟตี้โซนก็รู้สึกว่าจะปลอดภัย...”(อร(นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2558)

“...กับเพื่อนบ้านละแวกนี้เราก็จะสนิทกันอยู่แล้วแต่ก็ไม่ค่อยมีโอกาสมีเจอกันเหมือนเมื่อก่อน ก็จะคุยกันทาง Line กับ Facebook มีอะไรผิดปกติเราก็จะบอกกันในวันนี้ ก็คอยเป็นหูเป็นตากันเหมือนเดิม...”(เอมอร(นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2558)

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าการปรับตัวของประชาชนในเขตพื้นที่เขตพิเศษทางด้านสังคมประชาชนมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดให้สอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์ปัจจุบัน โดยประชาชนทุกคนย่อมมีพฤติกรรมการปรับตัวที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัวของแต่ละคน จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนมากบนถนนรวมมิตรในปัจจุบันจะมีการปรับตัวไปในทิศทางเดียวกันคือ การปรับตัวยอมรับ ยอมรับว่าเขาเป็นคนที่นี้ ถึงจะมีเหตุการณ์ความไม่สงบก็ต้องอยู่ที่นี้ต่อไปจึงปรับตัวยอมรับจัดการกับปัญหาความซับซ้อนใจ ระวังมากขึ้น หลีกเลียงไปที่ที่มีคนเยอะๆ การปรับตัวทำให้คนบนพื้นที่ถนนรวมมิตรมีการปฏิสัมพันธ์กันของคนในครอบครัว ญาติพี่น้องเพื่อนบ้าน และเพื่อนร่วมงานมากขึ้นมีการช่วยกันเป็นหูเป็นตาช่วยกันคอยดูแลความผิดปกติบริเวณบ้านใกล้เรือนเคียง และประชาชนมีการระมัดระวังในการดำรงชีวิตโดยการลดความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนใหม่ๆที่เข้ามาในพื้นที่

การปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจ

เนื่องจากถนนรวมมิตรเป็นย่านเศรษฐกิจที่มีความหลากหลายทางธุรกิจ เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบย่อมส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพของประชาชนจึงมีการปรับตัวซึ่งเป็นการกระทำใดๆที่ทำได้เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ ผู้วิจัยจึงศึกษาด้านการค้า และด้านการท่องเที่ยว

1. ด้านการค้า

จากการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบนถนนมิตรภาพทำให้ถนนมิตรภาพกลายเป็นเขตเขตพิเศษส่งผลให้การประกอบอาชีพได้มีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นจากเดิมที่เคยค้าขายได้ดีในพื้นที่ซึ่งมีความคึกคักเนื่องจากจัดว่าเป็นย่านเศรษฐกิจที่มีทั้งร้านค้า ร้านอาหาร บริษัท โรงแรมและสถานบันเทิง หลังจากถูกจัดให้เป็นพื้นที่เขตพิเศษบริเวณก็กลายเป็นพื้นที่ที่เสียบดั่งคำสัมภาษณ์ของผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ บนถนนรวมมิตรว่า

“...ในพื้นที่เสียบมากการท่องเที่ยวไม่คึกคักเหมือนเมื่อก่อน เมื่อเปิดร้านแปดโมงเช้า ถึง สามทุ่ม ปัจจุบันเวลาเปิดปิดร้านก็ต้องเปลี่ยนเป็นเปิดช้าลงปิดเร็วขึ้น เป็น สิบโมง-หนึ่งทุ่มครึ่งนอกชาย ไม่ค่อยดีแล้วลูกค้าส่วนใหญ่ก็จะไม่ค่อยออกจากบ้าน...”(อิงอร (นามสมมุติ),สัมภาษณ์20 ตุลาคม 2558)

"...ลูกค้าลดลงเยอะมากจากอดีตที่ลูกค้ามีเยอะทั้งชาจรและชาประจำเมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้าประจำ เนื่องจากลูกค้าเกิดความกลัวและการเดินทางเข้าออกค่อนข้างจะลำบาก..." (อำนาจ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2558)

จากการที่ค้าขายได้น้อยลงทำให้ร้านค้าต้องมีการปรับเปลี่ยนเวลาเปิดปิดร้านเพื่อความปลอดภัยคือปิดร้านช้าลงและปิดร้านเร็วขึ้น ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

"...ได้รับผลกระทบขายของได้น้อยลงส่วนร้านค้าปิดเร็วขึ้นสองทุ่มก็ปิดร้านเนื่องจากลูกค้าส่วนใหญ่พอค่ำก็จะอยู่บ้านและไม่ออกไปไหนกลัวความไม่ปลอดภัย..." (อารีนา (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2558)

ร้านขายอาหารก็มีการปรับตัวในเรื่องของเวลาเนื่องทางร้านเคยโดนวางระเบิดทำให้เสียขวัญโดยให้สัมภาษณ์ว่า

"...เดิมขายของได้ดีมากมีรายได้ดีเนื่องจากเป็นย่านเศรษฐกิจซึ่งสามารถผ่อนบ้านผ่อนรถส่งลูกเรียนหนังสือได้จนจบ ปัจจุบันทางร้านได้มีการปรับเวลาเปิด-ปิดเป็นเวลาปรับปิดร้านเร็วขึ้นห้าโมงเย็นก็จะปิดร้านแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์..." (อาภรณ์ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 12 ตุลาคม 2558)

เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบและได้มีการจัดพื้นที่ถนนรวมมิตรเป็นเขตเซฟตี้โซนประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ได้มีปรับตัวด้านการประกอบอาชีพจากเดิมเปิดกิจการได้ตลอดตั้งแต่เช้าถึงดึกก็ปรับเปลี่ยนเวลาเพื่อความปลอดภัยทำให้เวลาในการเปิดกิจการแต่ละวันน้อยลงส่งผลกระทบต่อรายได้ ประชาชนเกิดกระบวนการปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิต ธุรกิจ และดูแลครอบครัวได้โดยการลดราคาสินค้าลงใกล้เคียงกับต้นทุนเพื่อดึงดูดลูกค้า และมีการทำอาชีพเสริมเพื่อให้มีรายได้สำหรับเพียงพอกับค่าใช้จ่าย

"...เดี๋ยวนี้ต้องมีอาชีพเสริมเพราะรายได้จากกิจการหลักที่ทำอยู่ไม่พอกับค่าใช้จ่ายที่มีอยู่..." (อุทุมพร (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 15 ตุลาคม 2558)

“...ก็ต้องหาวิธีต่างๆ เพื่อให้ขายของได้พีกี่ลดราคาสินค้าเหลือ
กำไรน้อยและประชาสัมพันธ์ร้านมากขึ้น...”(อุไร(นามสมมุติ),
สัมภาษณ์ 18 ตุลาคม 2558)

เจ้าของกิจการจึงมีปรับตัวมีกลยุทธ์ทางการตลาดมากขึ้นเพื่อดึงดูดลูกค้ามีการ
ประชาสัมพันธ์ผ่านทางวิทยุ มีการจัดทำเพจร้านค้าทาง Internet และมีการขายสินค้าผ่าน
Facebook เช่น ร้านขายเสื้อผ้า ร้านขายของเล่น โดยส่งสินค้าทางไปรษณีย์ ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...หลังจากที่บรรยากาศถนนรวมมิตรเงียบเหงาขายของไม่ได้
ก็คิดหาวิธีโดยการถ่ายรูปสินค้าขายผ่านทาง Facebook พอลูกค้าสั่ง
สินค้าก็ให้โอนเงินเข้าบัญชีและส่งสินค้าทางไปรษณีย์...”(อุฐาการ(นาม
สมมุติ), สัมภาษณ์ 9 ตุลาคม 2558)

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนมีการปรับตัวในการ
ประกอบอาชีพให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงเพื่อให้มีรายได้ในการดำรงชีวิตและเป็น
ค่าใช้จ่ายในครอบครัว โดยการปรับเปลี่ยนเวลาในการเปิด-ปิดร้าน หาอาชีพเสริม และเพิ่มช่องทางใน
การขายสินค้า

2. ด้านการท่องเที่ยว

หลังเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบยอมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการ
ท่องเที่ยวภายในพื้นที่ถนนรวมมิตร เนื่องจากประชาชนไม่มั่นใจในความปลอดภัยแม้ว่าจะมีการจัด
มาตรการเซฟตี้โซนและยังส่งผลให้ประชาชนหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปภายในพื้นที่เนื่องจากการเข้า-ออก
ไม่สะดวกเสียเวลาในการหาที่จอดรถ

หน่วยงานภาครัฐได้ร่วมมือกับหน่วยงานความมั่นคงและหอการค้าจังหวัด
ยะลาเพื่อหาวิธีกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวภายในถนนรวมมิตรโดยได้จัดงานถนนคนเดิน
ภายใต้ชื่อ “ยะลา ยะลาแพร่” เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน – 27 กรกฎาคม 2555 มีการแสดงดนตรีและมี
แม่ค้าจัดของขายบนถนน บรรยากาศในการจัดงานครั้งนั้นยังไม่คึกคักเพราะเพิ่งเกิดเหตุการณ์
ประชาชนยังคงกลัว

“...คนไม่เยอะนะอาจเป็นเพราะเพิ่งผ่านเหตุการณ์มาไม่นาน
คนยังกลัว...” (อิงดาว(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 17 ตุลาคม 2558)

“...พี่ไม่ได้ออกไปตั้งขายของบนถนนขายที่ร้านเหมือนเดิม คนน้อยนะขายไม่ค่อยจะได้ด้วย...”(อมร (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 23 ตุลาคม 2558)

“...พี่มองว่าการจัดงานครั้งนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าไร เพราะคนยังน้อยแม้ว่าภาครัฐจะมีการแสดงดนตรี และคู่มือส่วนลดจากหอการค้าก็ตาม...”(อัญญา(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2558)

จากการสัมภาษณ์พบว่าแม่หน่วยงานภาครัฐจะมีการการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจแต่การท่องเที่ยวภายในพื้นที่ถนนรวมมิตรยังไม่ได้รับผลตอบรับจากประชาชนนั้นเป็นเพราะไม่มั่นใจในความปลอดภัยและยังมีความกลัวต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบรรยากาศในพื้นที่หลังเหตุการณ์เงียบอย่างไม่เคยเกิดมาก่อนดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

“...ที่อยู่ในพื้นที่ถนนรวมมิตรมานานก่อนเกิดเหตุการณ์ในปี 2547 อีก ยังไม่เคยเจอบรรยากาศที่เงียบอย่างนี้มาก่อน...” (อุทัย (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2558)

“...บางคนกลัวนอกจากจะกลัวเหตุการณ์แล้วจะกลัวไม่กล้าเข้ามาในถนนรวมมิตรเนื่องจากมีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก บรรยากาศจะเงียบมาก...”(เอกลักษณ์ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 16 ตุลาคม 2558)

เมื่อเวลาผ่านไปประชาชนภายในถนนรวมมิตรและภายนอกมีการปรับตัวต่อสถานการณ์และการจัดมาตรการพื้นที่เซฟตี้โซน ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ปีถัดมาเทศบาลนครยะลา ได้จัดงานพร้อมการแสดงดนตรีขึ้นบริเวณถนนรวมมิตรเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในถนนรวมมิตร ซึ่งร่วมกับหน่วยงานความมั่นคงดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดได้รับการตอบรับจากประชาชนทั้งภายในและภายนอกพื้นที่

ภายหลังเกิดการณ์และได้มีมาตรการเซฟตี้โซนขึ้นบริเวณถนนรวมมิตรไม่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบอีกจึงสร้างความมั่นใจให้ประชาชนทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ได้ในระดับหนึ่ง ประชาชนภายนอกเริ่มเข้ามาจับจ่ายใช้สอยตามร้านค้าในถนนรวมมิตรนอกจากนี้ แห่งปูนซีเมนต์ที่ร้านค้าได้มีการตั้งบริเวณหน้าได้มีการวาดลวดลายอย่างสวยงามเพื่อลดภาพบรรยากาศของความน่ากลัวลงไป ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายเช่น ประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตร นักเรียน นักศึกษา ร่วมกันวาดภาพเป็นลวดลายต่างๆที่มองแล้วให้ความรู้สึกสวยงามซึ่งประชาชนภายนอกได้ให้ความสนใจแวะมาถ่ายรูปกับแห่งปูนซีเมนต์

ภาพที่ 21 ภาพแท่งปูนซีเมนต์หน้าร้านค้าในพื้นที่เซฟตี้โซน

ที่มา : ถ่ายโดยผู้วิจัย วันที่ 22 ตุลาคม 2558

“...คนที่เข้ามาในพื้นที่นี้มักจะถ่ายรูปกับแท่งปูนซีเมนต์บ่อยๆ ค่ะ มันเหมือนเป็นสัญลักษณ์ของถนนรวมมิตรไปแล้ว...”(อรัน (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 24 ตุลาคม 2558)

“...แรกๆของการจัดพื้นที่เซฟตี้โซนแทบจะไม่มีคนเลย แต่พอผ่านมาสัก 2-3 ปี และไม่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น คนก็เริ่มที่จะมาเที่ยวที่นี่มากขึ้น ทำให้เราขายของได้เยอะขึ้นด้วย...”(อลิน (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 28 ตุลาคม 2558)

ระยะแรกของการเกิดเหตุการณ์นั้นเศรษฐกิจภายในพื้นที่ชบเซาสาเหตุมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบทำให้ประชาชนกลัวและการจัดพื้นที่เซฟตี้โซนเพราะไม่คุ้นชินกับการเปลี่ยนแปลงเส้นทางการเข้า-ออกพื้นที่แต่มาตรการเซฟตี้โซนทำให้ถนนรวมมิตรไม่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบอีกประชาชนมีความมั่นใจในความปลอดภัยและเริ่มปรับตัวในการเดินทางเข้าพื้นที่ถนนรวมมิตร ประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนมีการปรับตัวร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวภายในถนนรวมมิตร โดยการวาดภาพแท่งปูนซีเมนต์เพื่อลดบรรยากาศความน่ากลัวภายในพื้นที่

การปรับตัวด้านความปลอดภัย

เมื่อสภาพแวดล้อมที่อาศัยเกิดสถานการณ์ความไม่สงบส่งผลให้ประชาชนต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสิ่งแวดล้อม เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นเป็นสาเหตุก่อให้เกิดผลกระทบทางอารมณ์ กลายเป็นความเครียด ความวิตกกังวล ทำให้มนุษย์ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตได้ การปรับตัวจึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่มนุษย์ใช้ในการ

ปรับตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสภาพปัญหาต่างๆโดยผู้วิจัยศึกษาการปรับตัวของประชาชนในพื้นที่ที่มีการติดตั้งกล้องวงจรปิด และการวางท่อปูนซีเมนต์หน้าร้าน รวมทั้งศึกษาการรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รัฐ

1. การติดตั้งกล้องวงจรปิด

นอกจากกล้องวงจรปิดของหน่วยงานราชการแล้วประชาชนในพื้นที่ได้มีการติดกล้องวงจรปิดบริเวณหน้าร้านที่พักอาศัยของตนเองคอยเฝ้าระวังว่ามีอะไรผิดปกติบริเวณที่ตนเองอาศัยอยู่บ้างโดยการออกมาเดินสำรวจบริเวณที่อยู่อาศัยบ่อยครั้งว่ามีฝูงขยะมาวางหรือมีรถคันไหนมาจอดบริเวณที่พักอาศัย

“...ที่บ้านติดกล้องวงจรปิดสองตัวเพื่อมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น เราจะได้ดูหน้าคนร้านชัดๆ...”(อ้ง(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 22 ตุลาคม 2558)

“...ไม่ได้หวังพึ่งพากล้องจากหน่วยงานรัฐ เพราะอาจจะไม่ครอบคลุมถึงหน้าบ้านเรา เราติดเองดีกว่า...” (อริสรา (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 24 ตุลาคม 2558)

“...เมื่อก่อนได้เคยคิดจะติดกล้อง แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์บ่อย จึงตัดสินใจติดกล้องหน้าบ้าน...”(อดิสร (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2558)

ภาพที่ 22 ภาพการติดตั้งกล้องวงจรปิดหน้าร้านค้าในพื้นที่เซฟตี้โซน
ที่มา : ถ่ายโดยผู้วิจัย วันที่ 30 ตุลาคม 2559

ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ไม่ได้หวังพึ่งพาหน่วยงานของรัฐเพียงอย่างเดียวอย่างเมื่อก่อนแต่มีการปรับตัวหาวิธีป้องกันดูแลรักษาทรัพย์สินและชีวิตของตนเองให้มากที่สุดการติดกล้องวงจรปิดบริเวณหน้าร้านลดภาระของประชาชนในการออกมาเดินตรวจบริเวณหน้าบ้านเพราะสามารถดูความผิดปกติจากภายในบ้านเป็นการลดความเสี่ยงดังกล่าวให้สัมภาษณ์

“...ตั้งแต่ติดกล้องหน้าบ้านก็สะดวกขึ้นไม่ต้องเดินออกมาตรวจดูหน้าบ้านบ่อยแต่ไม่ได้หมายความว่าจะไม่ออกมาตรวจตราเลย...”(อารยา(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 16 ตุลาคม 2558)

“...การติดกล้องทำให้เรามีหลักฐานหากเกิดเหตุการณ์หรือในการตรวจสอบบุคคลที่มีพฤติกรรมต้องสงสัย...”(อโณ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 15 ตุลาคม 2558)

เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นและสภาพแวดล้อมของถนนรวมมิตรที่เปลี่ยนไปแม้ได้จะมีมาตรการจากหน่วยงานความมั่นคงในการตรวจการเข้า-ออกภายนอกพื้นที่อย่างเข้มงวดซึ่งประชาชนได้มีการปรับตัวเองเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองโดยมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อป้องกันเหตุการณ์ความไม่สงบที่อาจจะเกิดขึ้นและลดการออกมาตรวจตราบริเวณหน้าบ้าน

2. การจัดวางท่อปูนซีเมนต์หน้าร้าน

“ท่อ” ป้องกันชีวิต ภาครัฐพยายามออกมาตรการต่างๆ เพื่อดูแลยานนี้เป็นอย่างที่ สุดแต่ดูเหมือนว่าผู้ประกอบการเองก็ไม่อยากรอให้รัฐมาช่วยอย่างเดียวแล้ว เพราะหลังเหตุการณ์ ปรากฏว่าตลอดแนวถนนผู้ประกอบการได้นำท่อซีเมนต์มาตั้งเรียงหน้าร้าน เพื่อให้เป็นตัวช่วยบรรเทา ความรุนแรงจากระเบิดที่อาจเกิดขึ้นได้อีกดังคำให้สัมภาษณ์ของประชาชนที่อาศัยในพื้นที่

ภาพที่ 23 ภาพแท่งปูนซีเมนต์หน้าร้านค้าในพื้นที่เซฟตี้โซน

ที่มา : ถ่ายโดยผู้วิจัย วันที่ 22 ตุลาคม 2558

“...ท่อซีเมนต์ไม่ได้ช่วยให้คาร์บอนบลดลงหรือครับแต่
อย่างน้อยก็ช่วยทำให้ร้านไม่เสียหายมาก และอาจช่วยชีวิตได้ด้วย...”
(อัมพัน(นามสมมุติ),สัมภาษณ์20 ตุลาคม 2558)

“...พี่จะเอารถมาจอดหน้าบ้านหลังท่อปูนซีเมนต์ เพื่อ
ป้องกันทรัพย์สินไม่ให้เกิดความเสียหายหากเกิดเหตุการณ์ระเบิดขึ้น
อีก...” (อนุชา(นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2558)

ภาพที่24 ภาพแท่งปูนซีเมนต์หน้าร้านค้าในพื้นที่เซฟตี้โซน
ที่มา : ถ่ายโดยผู้วิจัย วันที่ 22 ตุลาคม 2558

เริ่มแรกท่อซีเมนต์พวกนี้ เริ่มผุดขึ้นมาเป็นแถวหลังจากร้านขายก๋วยเตี๋ยวราดหน้า
ตรงปากทางเข้าโรงแรมปาร์ควิว นำท่ออัดด้วยปูนซีเมนต์มาตั้งไว้เป็นร้านแรกมาเป็นปีก่อนที่ย่านนี้จะ
ถูกกำหนดเป็นเขตเซฟตี้โซน ปกติการวางท่อซีเมนต์หน้าร้านต้องขออนุญาตจากเทศบาลแต่พอหลัง
เกิดเหตุระเบิดไม่มีใครขออนุญาตแล้วตัดสินใจทำเลยเพราะถึงอย่างไรก็ไม่ย้ายไปไหน

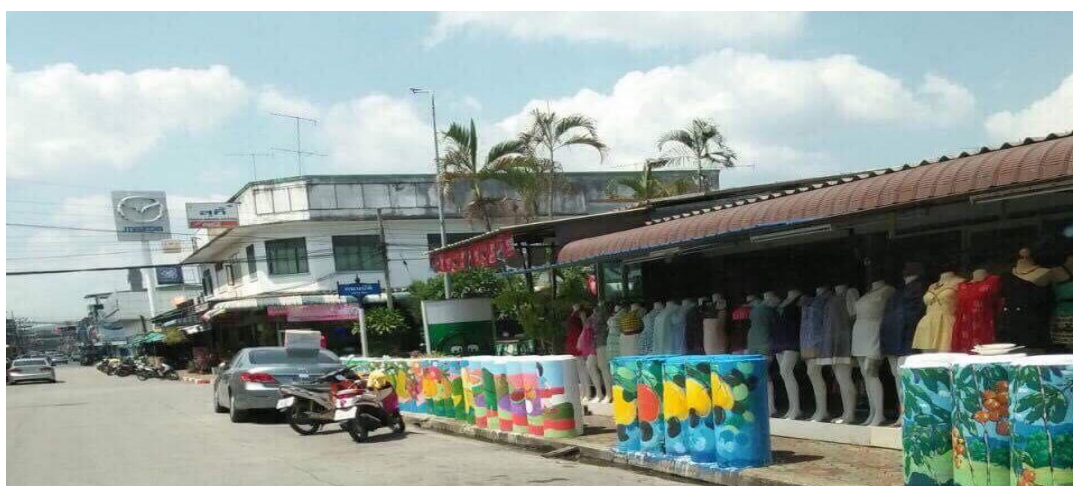
“...เราไม่อยากไปเริ่มต้นทำกิจการที่อื่น เพราะไม่รู้ว่าจะคุ้มค่า
กับการไปเริ่มใหม่หรือไม่ เราก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ให้ได้
แทนที่จะขายของเอากำไรมาก ๆ เราต้องเอากำไรนิดหน่อยพอให้ได้คุ้ม
กับค่าขนส่งค่าน้ำมัน ได้กินได้ใช้ในแต่เดือนชนพอมมีเงินเก็บนิดหน่อย
เพื่อไว้ยามฉุกเฉินในครอบครัว...” (อดิรัน (นามสมมุติ),สัมภาษณ์20
ตุลาคม 2558)

“...มันดูน่ากลัวรู้สึกเหมือนอยู่ในพื้นที่สงคราม จึงซื้อสีมา
ทาหรือวาดรูปเสียเลย จิตใจจะได้ไม่หดหู่ สุขภาพจิตจะได้ไม่แย่มาก...”(อัญชลิกา (นามสมมุติ),สัมภาษณ์ 25 ตุลาคม 2558)

การวางท่อปูนซีเมนต์บริเวณหน้าบ้านไม่ส่งผลกระทบต่อในการประกอบอาชีพต่างจากการวางท่อปูนซีเมนต์หน้าร้านซึ่งทำให้บังบริเวณหน้าร้านและสินค้าที่จำหน่ายผู้ประกอบการจึงมีการปรับตัว

ภาพที่ 25 ภาพแท่งปูนซีเมนต์หน้าร้านค้าในพื้นที่เซฟตี้โซน
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย วันที่ 22 ตุลาคม 2558

ภาพที่ 26 ภาพแท่งปูนซีเมนต์หน้าร้านค้าในพื้นที่เซฟตี้โซน
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย วันที่ 22 ตุลาคม 2558

“...ก็จะทำป้ายร้านให้เห็นเด่นชัด เราวางท่อหน้าร้านก็บังร้านไปครึ่งหนึ่งแล้วเพราะร้านเป็นกระจกหากเกิดเหตุการณ์จะได้รับผลกระทบมาก...”(อุทิศ (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2558)

“...เช้าๆพี่จะยกหุ่นเสื้อผ้ามาวางหน้าร้านเพื่อให้เห็นชัดและดึงดูดลูกค้า ถ้าเราวางในร้านเหมือนเมื่อก่อนลูกค้าประจำก็จะรู้ว่าที่ตรงนี้ขายอะไร แต่หากเป็นลูกค้าขาจรจะ 모르เลยว่าร้านขายอะไร เพราะบังร้านหมด...”(อนงนุช (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 20 ตุลาคม 2558)

จากการสัมภาษณ์พบว่าประชาชนในพื้นที่การวางท่อปูนซีเมนต์บริเวณหน้าเพื่อเป็นการลดความรุนแรงและลดการสูญเสียทรัพย์สินจากเหตุการณ์ความไม่สงบซึ่งส่งผลกระทบต่อประกอบธุรกิจจึงมีการปรับตัวโดยการเว้นทางเข้า-ออก หน้าร้าน ทำป้ายร้านใหญ่ๆ และนำสินค้าบางส่วนมาจัดแสดงบริเวณหน้าร้าน

3. การตั้งจุดตรวจ

หลังจากตั้งจุดตรวจมาระยะหนึ่งเจ้าหน้าที่เกิดความคุ้นชินกับประชาชนในพื้นที่และประชาชนไว้วางใจที่จะคุยกับเจ้าหน้าที่มากขึ้น การตรวจประชาชนที่เข้าออกบ่อยจนคุ้นหน้าก็ไม่เข้มงวดเหมือนแรกจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พบว่า

“...แรกๆที่มาตั้งจุดตรวจจะตรวจทุกคันและทุกครั้ง ทางออกห้ามเข้า และทางเข้าห้ามออกเด็ดขาด แต่เมื่อตั้งจุดตรวจมาได้สักระยะก็เกิดความคุ้นเคยกับประชาชนที่อาศัยในพื้นที่บางคันก็จะไม่ตรวจแล้วเพราะเห็นกันทุกวัน...”(อานันท์(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 25 กันยายน 2558)

“...ระยะหลังก็ไม่ได้ตรวจเข้มทุกคันอย่างคนที่เข้ามาบ่อยๆเราก็น่าจะรู้ว่าเป็นคนในพื้นที่ อีกอย่างทางหน่วยงานจะมีรถเป้าหมายว่าคันไหนที่ต้องตรวจเป็นพิเศษเพราะเป็นรถต้องสงสัย...”(เอกภพ(นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 25 กันยายน 2558)

อย่างไรก็ตามประชาชนและเจ้าหน้าที่ย่อมมีวิถีในการปรับตัวในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เซฟตี้โซนเพื่อให้ภาพลักษณ์น่ากลัวกลับมาเป็นสีส้มสวยงาม เป็นศิลปะ ที่บ่งบอกถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมีความสุขบนความหลากหลายของพหุวัฒนธรรมที่ดีโดยทางเทศบาลนครยะลา ร่วมกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดกิจกรรมประกวดวาดภาพบนท่อซีเมนต์บังเกอร์ในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน เพื่อปรับภูมิทัศน์ให้ดูสวยงามและนักเรียนได้แสดงออกผลงานทางศิลปะ ทำให้สภาพความน่ากลัวในพื้นที่ลง

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง“การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ 1. เพื่อศึกษาการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา 2. เพื่อศึกษาการปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา กำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาภาคสนาม ผู้วิจัยศึกษาโดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากับประชาชนและผู้ประกอบการร้านค้า ประชาชนที่มาจับจ่ายในพื้นที่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของหน่วยงานรัฐ และการสังเกตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลของการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) โดยแบ่งเป็น ผู้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน 32 คน เจ้าของกิจการร้านค้า 31 คนประชาชนทั่วไปที่มาจับจ่ายสินค้า 5 คน หน่วยงานความมั่นคง หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การวางแผนในการจัดพื้นที่เซฟตี้โซนจำนวน 5 คน และนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยการจัดระเบียบแสดงข้อมูลและหาข้อสรุป โดยผู้วิจัยสรุปเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

การดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

การดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้มีการเปลี่ยนแปลง 4 ประเด็นข้างต้นระยะที่ 1 การดำรงชีวิตของประชาชนเขตพื้นที่เซฟตี้โซนก่อนเกิดเหตุการณ์ไม่สงบปีพ.ศ.2538 - พ.ศ.2547 เมื่อเทศบาลเมืองยะลาได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลนครยะลาความเจริญและความพร้อมทั้งด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ ด้านการคมนาคมทำให้เมืองยะลาเป็นแหล่งที่เหมาะสมแก่การลงทุนประกอบกิจการค้าขาย และถนนรวมมิตรก็เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจยะลา ที่ได้รับความสนใจทั้งคนในพื้นที่และนอกพื้นที่ ประชาชนในพื้นที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ เป็นที่สถานที่พบปะสังสรรค์คอยสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเทศบาลนครยะลา อีกทางเลือก ระยะที่ 2 การดำรงชีวิตของประชาชนในถนนรวมมิตรเกิดเหตุการณ์ไม่สงบ พ.ศ.2547-2555 เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตรทำให้ไม่สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ ต้องมีการเปลี่ยนรูปแบบการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในพื้นที่เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และเพื่อความปลอดภัยของตนเอง เศรษฐกิจในพื้นที่ที่มีความซบเซาอันเป็นผลจากการเกิดเหตุการณ์ไม่สงบบ่อยครั้งส่งผลให้ประชาชน

หลีกเลี่ยงที่จะเข้าพื้นที่ถนนรวมมิตร ระยะที่ 3 การดำรงชีวิตของประชาชนในถนนรวมมิตรจังหวัดยะลาเมื่อจัดเป็นเขตพื้นที่เซฟตี้โซน พ.ศ.2555-2559 ข้อจำกัดและกฎเกณฑ์ที่เพิ่มขึ้นทำให้ประชาชนไม่สามารถดำรงชีวิตผ่านการกระทำต่างๆได้อย่างปกติประชาชนในพื้นที่จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม

การปรับตัวของประชาชนบนถนนรวมมิตร

เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบการดำเนินชีวิตของประชาชนบนถนนรวมมิตรจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่ในพื้นที่นั้นได้เพื่อความอยู่รอดและมีชีวิตที่ดีขึ้นซึ่งมีการปรับตัวใน 3 ด้าน ดังนี้ 1) การปรับตัวด้านสังคม ประชาชนมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดให้สอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์ปัจจุบันโดยประชาชนทุกคนย่อมมีพฤติกรรมปรับตัวที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัวของแต่ละคน จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนมากบนถนนรวมมิตรในปัจจุบันจะมีการปรับตัวไปในทิศทางเดียวกันคือ การปรับตัวยอมรับ ยอมรับว่าเขาเป็นคนที่นี้ ถึงจะมีเหตุการณ์ความไม่สงบก็ต้องอยู่ที่นี้ต่อไปจึงปรับตัวยอมรับจัดการกับปัญหาความซับซ้อนใจ ระวังมากขึ้น หลีกเลี่ยงไปที่ที่มีคนเยอะๆการปรับตัวทำให้คนบนพื้นที่ถนนรวมมิตรมีการปฏิสัมพันธ์กันในครอบครัว ญาติพี่น้องเพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมงานมากขึ้นมีการช่วยกันเป็นหูเป็นตาช่วยกันคอยดูแลความผิดปกติบริเวณบ้านใกล้เคียง และประชาชนมีการระมัดระวังในการดำรงชีวิตโดยการลดความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนใหม่ๆที่เข้ามาในพื้นที่ 2) การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ ส่งผลให้การประกอบอาชีพได้มีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น หลังจากถูกจัดให้เป็นพื้นที่เขตเซฟตี้โซนบริเวณก็กลายเป็นพื้นที่ที่เสี่ยง การค้าขายลดลง รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ส่งผลกระทบต่อครอบครัวแต่ละครอบครัว จึงทำให้เกิดการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจของคนในพื้นที่ถนนรวมมิตร โดยการปรับตัวของการประกอบอาชีพ จากเดิมประกอบอาชีพได้ตลอดเวลา ก็ต้องเลือกเวลาที่ปลอดภัยมากขึ้นทำให้เวลาการค้าในแต่ละวันลดลง รายได้ก็ลดลง นอกจากเวลาในการประกอบอาชีพจะลดลงก็มีการปรับตัวของประชาชนในพื้นที่จากที่ประกอบอาชีพแค่อาชีพเดียวรายได้ไม่พอก็มีการทำงานเพิ่มขึ้นโดยการเพิ่มอาชีพเสริมมากขึ้นเพื่อสามารถหารายได้ให้พอกับรายจ่ายด้านการท่องเที่ยวระยะแรกของการเกิดเหตุการณ์นั้นเศรษฐกิจภายในพื้นที่ซบเซาสาเหตุมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบทำให้ประชาชนกลัวและการจัดพื้นที่เซฟตี้โซนเพราะไม่คุ้นชินกับการเปลี่ยนแปลงเส้นทางการเข้า-ออกพื้นที่แต่มาตรการเซฟตี้โซนทำให้ถนนรวมมิตรไม่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบอีกประชาชนมีความมั่นใจในความปลอดภัยและเริ่มปรับตัวในการเดินทางเข้าพื้นที่ถนนรวมมิตร ประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนมีการปรับตัวร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวภายในถนนรวมมิตร โดยการวาดภาพแท่งปูนซีเมนต์เพื่อลดบรรยากาศความน่ากลัวภายในพื้นที่ 3) การปรับตัวด้านความปลอดภัย เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นและสภาพแวดล้อมของถนนรวมมิตรที่

เปลี่ยนไปแม้ได้จะมีมาตรการจากหน่วยงานความมั่นคงในการตรวจการเข้า-ออกภายในพื้นที่อย่างเข้มงวดซึ่งประชาชนได้มีการปรับตัวเองเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเองโดยมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อป้องกันเหตุการณ์ความไม่สงบที่อาจเกิดขึ้นและลดการออกมาตรวจตราบริเวณหน้าบ้าน และประชาชนในพื้นที่มีการวางท่อปูนซีเมนต์บริเวณหน้าเพื่อเป็นการลดความรุนแรงและลดการสูญเสียทรัพย์สินจากเหตุการณ์ความไม่สงบซึ่งส่งผลกระทบต่อในการประกอบธุรกิจจึงมีการปรับตัวโดยการเว้นทางเข้า-ออก หน้าร้านทำป้ายร้านใหญ่ๆ และนำสินค้าบางส่วนมาจัดแสดงบริเวณหน้าร้าน มีการวาดภาพบนท่อปูนซีเมนต์เพื่อความสวยงามลดความหยาบภายในพื้นที่ การตั้งจุดตรวจเจ้าหน้าที่มีการปรับตัวการตรวจรถในการเข้า-ออกพื้นที่ต่อประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ถนนรวมมิตรเพื่อลดผลกระทบต่อในการดำรงชีวิตของประชาชนทำให้ลดช่องว่างระหว่างประชาชนในพื้นที่กับเจ้าหน้าที่รัฐ และได้รับความร่วมมือจากประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ อย่างไรก็ตามประชาชนและเจ้าหน้าที่ย่อมมีวิธีในการปรับตัวในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เซฟตี้โซนเพื่อให้ภาพลักษณ์น่ากลัวกลับมาเป็นสีสันสวยงาม เป็นศิลปะ ที่บ่งบอกถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมีความสุขบนความหลากหลายของพหุวัฒนธรรมที่ดี

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของประชาชนบนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

การเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบทำให้ประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตรได้รับผลกระทบด้านการดำรงชีวิตเพราะต้องอาศัยในพื้นที่ด้วยความกลัวเนื่องจากไม่รู้ว่าจะเกิดเหตุการณ์อีกเมื่อไหร่ จนมีการกำหนดพื้นที่ถนนรวมมิตรเป็นเขตเซฟตี้โซน (พื้นที่ปลอดภัย) ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีรูปแบบการดำรงชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับพื้นที่อันจะส่งผลให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้ โดยพื้นฐานของมนุษย์นั้นมีความต้องการเป็นลำดับขั้นตามทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530) ที่การดำรงชีวิตเพื่อการอยู่รอด แต่ละคนเรียนรู้ที่จะรู้จักตนเองเรียนรู้ที่อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของวินัย วีระพัฒนานนท์ (2541) กล่าวว่า การดำรงชีวิตที่มีทั้งร่างกายและจิตใจเมื่อเกิดมาแล้วก็จำเป็นจะมีพื้นฐานที่สนองให้การดำรงชีวิตอยู่ได้ควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลง และงานวิจัยของ ทบสงวนศักดิ์ (2549) ว่ามนุษย์เมื่อเกิดมาแล้วจำเป็นต้องมีปัจจัยพื้นฐานที่สามารถดำรงชีวิตเพื่อการอยู่รอดโดยการปรับพฤติกรรมของตนเอง

การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เขตใต้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

การปรับตัวด้านสังคม

จากผลการวิเคราะห์พบว่าประชาชนในพื้นที่ที่สามารถปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้ภายใต้เหตุการณ์ความไม่สงบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริวรรณ สารนาค(2551) มนุษย์มีระบบการป้องกันตัวแบบองค์รวมซึ่งแสดงถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความสามารถในการคิด มีสติ มีการพิจารณาอย่างมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมและสามารถจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางเงื่อนไขต่าง ๆ มีการปรับเปลี่ยนกิจวัตรประจำวันในการดูแลตนเอง คนรอบตัวและสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับงานของ โกมินทร์ ขาวนาใต้ (2531)และไพพร โพธิ์สุวรรณ(2552) กล่าวถึงการเรียนรู้ของมนุษย์ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้ตนเองดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมที่จะนำมาซึ่งความสุขในการดำรงชีวิตของบุคคลนั้น การปรับตัวมีความเกี่ยวพันเป็นอันมากกับสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความต้องการและเพื่อให้ความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองตามสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่หรือเพื่อให้ตนเองมีความสุขสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภณ พรโชคชัย(2533)ว่าการปรับตัวทางสังคมเป็นความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข และงานวิจัยของ จารุ โรจนธรรม(2537) กล่าวว่าความสัมพันธ์ทางสังคมประกอบด้วยการดำรงชีวิตพึ่งพาอาศัยกันและกัน คบหาสมาคม เป็นมิตรและคอยช่วยเหลือกัน

การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ

จากผลการวิเคราะห์พบว่าประชาชนในพื้นที่ที่สามารถปรับตัวเพื่อให้สามารถค้าขายได้ภายใต้เหตุการณ์ความไม่สงบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวารารณ ตระกูลสถิตย์ (2545) การปรับตัวว่ามนุษย์นั้นต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชีวิตซึ่งตลอดชั่วชีวิตของบุคคลคนหนึ่งนั้นย่อมผ่านช่วงของชีวิตมากมายพบกับความเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติซึ่งทุกคนต้องปรับตัวเพื่อจะอยู่รอดให้ได้ในแต่ละช่วงชีวิต และสอดคล้องกับ งานวิจัย ธวัลกร อินอุตร(2549) การปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งการดำเนินชีวิตเมื่อบุคคลที่จบการศึกษาแล้วก็ต้องเข้าสู่วัยทำงานเนื่องจากการทำงานเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากสำหรับการดำเนินชีวิตของบุคคล เพราะนอกจากงานจะเป็นเครื่องบ่งชี้สถานะทางสังคมของบุคคลแล้วงานยังเป็นแหล่งพบปะทางสังคมและบุคคลไม่ได้ให้คุณค่ากับการทำงานเพียงเพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจเท่านั้นแต่บุคคลล้วนตระหนักว่างานเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของชีวิต ซึ่งในการทำงานนั้นบุคคลจะมีความสามารถในการปรับตัวสำหรับแต่ละอาชีพแตกต่างกันไป บางคนปรับตัวได้ดี บางคนปรับตัวไม่ได้ และบางคนไม่สามารถ

ปรับตัวให้เข้ากับงานได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ คงมนต์ (2556) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจไว้ว่าระบบเศรษฐกิจที่เป็นระบบพื้นฐานโครงสร้างทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการพัฒนาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพซึ่งเกิดอาชีพใหม่ๆ รายได้ รายจ่ายเพิ่มขึ้น และมนต์ชัย ผ่องศิริ (2543) ได้กล่าวการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงแปลงวิธีการผลิต โดยการนำเอาปัจจัยการผลิตที่มีอยู่แล้วนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยการใช้เทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ซึ่งทำให้ได้ผลผลิตมากขึ้น มีการค้าขายแลกเปลี่ยน แลกง่าย และบริโภค การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่การผลิตเพื่อขายและนอกจากนี้ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริโภคด้วย

การปรับตัวด้านความปลอดภัย

จากผลการศึกษาพบว่าประชาชนในเขตเซฟตี้โซนสามารถปรับตัวเพื่อให้ตนเองปลอดภัยได้สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลินี อยู่โพธิ์ (2525) และงานวิจัยของวารภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2545) การที่บุคคลสามารถปรับตัวได้นั้นไม่ใช่ผู้ที่ปราศจากปัญหาแต่เป็นผู้ที่กล้าจะเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคความยุ่งยากในชีวิตได้อย่างมีสติและไม่หวาดหวั่น ตลอดจนเป็นผู้ที่พร้อมจะเผชิญทั้งความสุขและทุกข์ในชีวิตและใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคในชีวิตได้และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของเมิ่งหลิน หลี(2556) มนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงจำเป็นต้องมีการอยู่ร่วมกันมีความสัมพันธ์ระหว่างกันที่แสดงออกมาในรูปแบบของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือขัดแย้งกัน นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองแล้วมนุษย์ยังจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมรอบตัวอันนำมาซึ่งความอยู่รอดในการดำเนินชีวิตด้วยความสงบสุขโดยประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนเรียนรู้ที่จะอาศัยในพื้นที่คือการหาวิธีการที่จะลดความเสี่ยงที่จะเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบนอกจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐแล้วประชาชนยังไม่การช่วยเหลือตัวเองเช่น การติดกล้องวงจรปิดหน้าร้านไม่วางถังขยะบริเวณหน้าที่พักอาศัยหน้าร้านค้า มีการวางท่อปูนซีเมนต์เพื่อลดความรุนแรงหากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีมาตรการให้ภาคประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความปลอดภัยร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อเป็นการดูแลอย่างยั่งยืน

2. ควรมีการจัดอบรมการรักษาความปลอดภัยขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการช่วยเหลือเยียวยาประชาชนและครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรมมิตรจังหวัดยะลาที่ได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ
2. ควรศึกษาการดำรงชีวิตและการปรับตัวของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรมมิตร จังหวัดยะลาเปรียบเทียบกับพื้นที่เซฟตี้โซนอื่นๆเพื่อหาแนวทางการรักษาความปลอดภัยที่ดีที่สุด

- กนกวรรณ พรหมทัศน์. (2554). *พระราชพิธีอภิเษกสมรส (สวาสดี ณ สงขลา)*. ค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2558, จาก: <http://www.m-culture.in.th/album/17437>.
- กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดยะลา. (2558). *แสดงงานมหกรรมแข่งขันนกเขาชาวเลียงอาเซียน*. ค้นเมื่อ 21 เมษายน 2559, จาก: <http://www.yala.go.th/webyala/SiteMap/wattanatam.html>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2546). *แผนที่ตัวเมืองยะลา*. ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2559, จาก: http://www.panteethai.com/maps/tat/Yala_City.gif.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2546). *แผนที่ตัวเมืองยะลา*. ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2559, จาก: <http://www.panteethai.com/maps/tat/Yala.gif>.
- โกมินทร์ ชาวนาใต้. (2531). *การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ สังคม และจิตใจ ของลูกจ้างพิการที่ได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน: ศึกษาเฉพาะกรณีลูกจ้างพิการที่ได้รับการฟื้นฟู สมรรถภาพศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน กรมแรงงาน. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.*
- งานวิเคราะห์นโยบายและแผนงานกองวิชาการและแผนงาน. (2557). *ข้อมูลพื้นฐาน ประจำปี 2557 เทศบาลนครยะลา*. ค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2558 , จาก: <http://www.yalacity.go.th/themes/default/general.pdf>.
- จารุ โรจนธรรม. (2537). *การปรับตัวของคนชนบทที่ย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนบางบอน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.*
- จิตรลดา มีฤกษ์กิจ. (2552). *การปรับตัวของพนักงานย่านสลิมในยุคน้ำมันแพง. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.*
- ชฎาวรรณ หนูรัตน์. (2553). *บทบาทของเทศบาลนครยะลาในการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.*
- ฐานข้อมูลข่าวจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2553). *บึ้มยะลา 2 ตูมซ้อนโซว์รูมรถร้านค้ายับ*. ค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2558, จาก: https://wbns.oas.psu.ac.th/shownews.php?news_id=90647.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- ฐานข้อมูลข่าวจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2555). *สรุปเหตุการณ์บอมกลางเมืองยะลา*. ค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2558, จาก:https://wbns.oas.psu.ac.th/shownews.php?news_id=118059.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2538). *องค์การและการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร : โอเอส พรินติ้ง เฮาส์.
- ถาวร คำพิระ. (2547). *การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม: กรณีศึกษากองทัพไทย ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- ทบ สงวนสัตย์. (2549). *การดำรงชีวิตของชาวอาข่าที่อาศัยในเขตเมืองเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- เทศบาลนครยะลา. (2557). *ผังเมืองยะลา*. ค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2559, จาก:<http://www.yalacity.go.th/static/map>.
- เทศบาลนครยะลา. (2558). *เทศบาลนครยะลาจัดงานประเพณีชักพระ ประจำปี 2558*. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2559, จาก: <http://www.yalacity.go.th/gallery/detail/361>.
- ธวัลกร อินอุตร. (2549). *การปรับตัวจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมของประชาชน ตำบลแม่ตาว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- นิภา นิธยาน. (2530). *การปรับตัวและบุคลิกภาพ: จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- นุรยา เก็บบุญเกิด และอัสซัน โตะดง. (2555). *คาร์บอมกลางเมืองกับมาตรการป้องกันไข่แดง*. ค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2558, จาก: <http://prachatai.com/journal/2012/09/42801>.
- เบญจมาศ สุขศรีเพ็ง. (2550). *ทฤษฎีการปรับตัวของรอย Roy's adaptation model*. GotoKnow.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. (2553). ยะลา. *วารสารชื่อบ้านนามเมืองภาคใต้*, 31, 75-76.
- ผจงจิตต์ อธิคมน์นทะ. (2543). *การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). *การปรับพฤติกรรมเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- แผนที่. (2558). *แสดงแผนที่ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา*. ค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2558, จาก:<https://www.google.co.th/maps/@6.5511773,101.2816216,1570m/data=!3m1!1e3>.
- แผนที่. (2558). *แสดงแผนที่แสดงเส้นทางถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา กับสถานที่สำคัญ*. ค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2558, จาก:
<https://www.google.co.th/maps/@6.5511773,101.2816216,16z>.
- พรพิมล พลนครบุรี. (2554). *ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้างโรงเรียนไทยรัฐวิทยา๕๕ (วัดโบสถ์ดอนพรหม) นนทบุรี*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- พีระกัญญ์ สุขโพธารมณ และปรศนี เกศะบุตร. (2553). การปรับตัวโดยใช้กลไกป้องกันตนเอง. *วารสารนักบริหาร*, 30 (4), 119-125.
- แพร ศิริศักดิ์ดำเกิง. (2554). *ความทรงจำที่ถูกเผาผลาญ*. ค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2558, จาก:<http://www.deepsouthwatch.org/node/1379>.
- ไพพร โพธิ์สุวรรณ. (2552). *การปรับตัวของผู้ประกอบการค้าภายใต้ตลาดนัดจตุจักร*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- ไพโรจน์ เมืองสุวรรณ. (2551). *การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนกระบวนการสันติวิธีในพื้นที่จังหวัดยะลา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- เฟื่องฟ้า ทองชั้นลูก. (2547). *วิถีการดำเนินชีวิตและการปรับตัวของเด็กชาวเขาวัดสระแก้ว จังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัยสถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.
- มาลี อยู่โพธิ์. (2525). *การทดลองการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมด้านสัมพันธ์ภาพเพื่อน*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- เมตตา ผิวซ่า. (2549). *การปรับตัวของผู้ที่ประสบกับปัญหาอุทกภัยซ้ำซาก: กรณีศึกษาชุมชนบ้านหาดสวนยา อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- เมิ่งหลิน หลี. (2556). *วิถีการดำรงชีวิตของชาวจีนที่มาจากมณฑลยูนนานในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ยุพาภรณ์ อุไรรัตน์และคณะ. (2549). *แบบการดำรงชีวิตของผู้หญิงทำงานในอำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา ปี 2548*. รายงานโครงการวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา. สงขลา.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2532). *พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วรภรณ์ ตระกูลสถิตย์. (2545). *จิตวิทยาการปรับตัว*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วรารวรรณ เวชชัสสดี. (2529). *การศึกษาการเปรียบเทียบอิทธิพลของกลไกการขยายเมืองต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตในเขตชานเมืองกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- วินัย วีระพัฒนานนท์. (2541). *สิ่งแวดล้อมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- วัชรินทร์ ดำรงกุล. (2552). *การมีส่วนร่วมของเครือข่ายวัฒนธรรมและชุมชนในการบริหารจัดการวัฒนธรรม : กรณีศึกษา การสืบทอดดนตรีพื้นบ้าน “กอลอ” จังหวัดยะลา*. กรุงเทพมหานคร : วิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติประจำปีงบประมาณ 2551.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2541). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สมศรี อู่ตระกูล. (2525). *การปรับตัวของกรรมกรที่ย้ายถิ่นไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปยางพาราจังหวัดภูเก็ต*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรสิ่งแวดล้อม สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต. (2550). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม(ต่อ)

- สิริวรรณ สารณะนาค. (2551). การปรับตัวด้วยความเข้าใจตนเองและผู้อื่น. *วารสารรามคำแหง*. 25(4), 218-227.
- สุขุมล หวังวณิชพันธุ์และคณะ. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวทางสังคมของนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. รายงานครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต(หลักสูตร 5 ปี) คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, กรุงเทพมหานคร.
- สุรัชย์ หวันแก้ว. (2543). *แบบแผนการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมในมหาวิทยาลัยไทย: สังเคราะห์ในภาพรวม*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาสังคม คณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวพิชญ์ ตั้งนิมิตชัยกุล. (2552). *รูปแบบการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมกรบริโภคอาหารพร้อมบริโภคของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- สุวรา แก้วนุ้ย. (2559). *พื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) ในมุมมองประชาชน*. ค้นเมื่อ 4 เมษายน 2559, จาก: <http://www.deepsouthwatch.org/node/8354>.
- เสกสรร มรุตลาภรังสรรค์. (2547). *องค์กรแห่งการเรียนรู้*. *วารสารอินไซด์มจธ*. 4 (12), 16 – 17.
- เสาวรส ปลื้มใจ และอุทิศ สังขรัตน์. (2558). ผู้หญิงกับการสร้างสันติภาพชายแดนใต้. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์*. 10 (1), 225-243.
- สำนักข่าวอะลามี่. (2558.). *ยะลาจัดระบบเซฟตี้โซนป้องกันคาร์บอมบ์ซ้ำ*. ค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2558, จาก: <http://www.thealami.com/main/content.php?page=news&category=2&id=672>.
- สำนักข่าวอิศรา. (2553). *วงจรปิดพบคนร้ายปลอมตัวขับรถส่งนมวางบั้งกลางยะลา*. ค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2558, จาก: <https://www.isranews.org/south-news/other-news/1444-2010-05-26-14-40-02.html>.
- สำนักข่าวอิศรา. (2554). *สรุปข้อมูลทางการระเบิดป่วนยะลา 24 0 ตาย 3 เจ็บ 49 ผบ.ทบ.แย้มรู้ตัวคนบงการ*. ค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2558, จาก : <https://www.isranews.org/south-news/other-news/4082.html>
- สำนักข่าวอิศรา. (2559). *สถิติคาร์บอมบ์ชายแดนใต้จ่อทะลุครั้งร้อย*. ค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2559, จาก: <http://www.isranews.org/south-news/stat-history/item/47989-fifty.html>.

- สำนักข่าว ไอ.เอ็น.เอ็ม.จำกัด. (2558). *ผู้ว่าราชการยะลาเปิดงานหลักเมืองยะลา ประจำปี58*.ค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2558,
จาก: <http://www.innnews.co.th/mobile/show?newscode=620393>.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2529). *เอกสารเพื่อการวางแผนปัญหาสังคมและแนว
ทางแก้ไขโดยการพัฒนาวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเทศบาลนครยะลา. (2557). *ประวัติการจัดตั้งเทศบาล*. ค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2558,จาก:
<http://www.yalacity.go.th/static/history>.
- สำนักงานเทศบาลนครยะลา. (2557). *ผังเมืองยะลา*. ค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2558,
จาก: <http://www.yalacity.go.th/static/map>.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2543). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2540). *สังคมและวัฒนธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อะหมัด รามันห์สิริวงศ์. (2555). *สรุปเหตุการณ์คาร์บอมบ์กลางเมืองยะลา*. ค้นเมื่อ
15 กุมภาพันธ์ 2558, จาก:[http://wbns.oas.psu.ac.th/shownews.php?
news_id=118059](http://wbns.oas.psu.ac.th/shownews.php?news_id=118059).
- อุทิศ สังข์รัตน์. (2557). *ทัศนคติและความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่
ตำรวจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ : กองทุนสนับสนุนการวิจัย.(สกว.).
- Hurlock, E. B.(1978). *Child Development*.(6th ed).Auckland: McGraw-Hill.
- Matichon Online. (2555). *ถล่ม“คาร์บอมบ์”ป่วนเมืองยะลา 3 ลูกซ้อน ยอดตายพุ่ง 10 ศพ เจ็บ
127 ราย บ้าน-รถเสียหายยับ*.ค้นเมื่อ12 กุมภาพันธ์ 2557, จาก:
[http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1333178758
&grpid=00&catid=&subcatid](http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1333178758&grpid=00&catid=&subcatid).

อโณ(นามสมมุติ), เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ชนันรัตน์ ชุตโรสง ผู้สัมภาษณ์.ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ถนน
รวมมิตร จังหวัดยะลา. ในวันที่ 15 ตุลาคม 2558.

อโณทัย(นามสมมุติ), เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ชนันรัตน์ ชุตโรสง ผู้สัมภาษณ์.เจ้าของกิจการที่อาศัย
ในพื้นที่ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา. ในวันที่ 15 กันยายน 2558.

.

ภาคผนวก ก การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

The changes in way of life of people in “The Safety Zone” at Ruammitroad, Yala Province.

ชนันรัตน์ ชุตไธสง¹ และอุทิศ สังขรัตน์²

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา หลังจากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยวิธีการเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบไม่มีส่วน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 20 คน ประกอบด้วยประชาชนผู้ที่อาศัยบนถนนรวมมิตร นำข้อมูลมาจัดระบบตามวัตถุประสงค์แล้วนำเสนอข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนในพื้นที่จากอดีตที่เคยดำรงชีวิตได้อย่างปกติกลับต้องดำรงชีวิตด้วยความหวาดระแวงต่อเหตุการณ์ความไม่สงบมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านกิจกรรมประจำวัน ประชาชนในพื้นที่ต้องปิดร้านค้าตั้งแต่เริ่มค่ำและเปิดร้านค้าตอนสาย ทำให้การขายของต้องเปลี่ยนแปลงวิถีดำเนินชีวิตใหม่หมดตามสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น 2) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คนในพื้นที่มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมลดน้อยลง เพราะทุกคนไม่อยากออกจากบ้านถ้าไม่มีธุระ เนื่องจากนอกบ้านอันตราย 3) ด้านเศรษฐกิจย่านถนนรวมมิตรเต็มไปด้วยร้านค้าเมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตรค้าขายสินค้าได้น้อยลงเศรษฐกิจ ชบเซาแตกต่างไปจากอดีต เพราะประชาชนนอกพื้นที่เสี่ยงที่จะเข้าบริเวณถนนรวมมิตร การค้าขายจึงเน้นไปที่ลูกค้าประจำ มีกลยุทธ์เพื่อดึงดูดใจลูกค้า 4) ด้านความปลอดภัย ประชาชนในเขตพื้นที่ต่างช่วยกันสอดส่องดูแล รถยนต์ และจักรยานยนต์ที่มาจอดหน้าร้านของตนและเพื่อนบ้าน สังเกตคนแปลกหน้า และความผิดปกติร่วมมือกันติดกล้องวงจรปิดบริเวณหน้าร้านและวางท่อปูนซีเมนต์หน้าร้านเพื่อเป็นบังเกอร์และช่วยลดความรุนแรงในระดับหนึ่ง

คำสำคัญ : การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต เขตพื้นที่เซฟตี้โซน เหตุการณ์ความไม่สงบ

Abstract

¹นักศึกษาคณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัยสงขลานครินทร์ อีเมลล์: chananrut.ac@gmail.com

²อาจารย์ ดร. สาขาวัฒนธรรมศึกษา คณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัยสงขลานครินทร์ อีเมลล์:

utit.s@psu.ac.th

This article aims to study to the changes in way of life of people are after unrest situation in the safety zone Ruammit road, Yala province. The research used a qualitative approach and collect data from the 20 person are staying on the ruammit road least 15 years old before the event date, was made the field depth interview and nonparticipation observations from the key informant. The data were provided by the objectives and presented by descriptive analysis methods.

The study found that the people in the safety zone must stay with the unrest situation and have four of to changes in way of life are: 1) the daily activities, the people stay on ruammit road have to closed the shop since the evening and have dinner faster, Bed early and stores open late. Those event are different from the past where closed shop late and the open on morning. 2) The social relations, People in the area have social relationships lesser because everyone don't wants to leave home and outside of danger. 3) Economic, the most of shop in ruammit road are store, when the unrest in the road and friendly trade lesser than past, stagnant and inactiveness. 4) Safety, the people in area are collaborating to overseeing the cars, motorcycles and the disguise are in front the store and home. Include observe to the stranger, disorders and have CCTV and cement pond in front the store for reduce violence form unrest the situation.

Keywords: lifestylechanges. Safety zone area Unrest

ปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลานานส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ซึ่งสาเหตุของเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นนั้นมีหลายประการ ทั้งในทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม และทางศาสนา อาทิเช่น จากปัญหาความด้อยพัฒนาและความยากจน อิทธิพลของอุดมการณ์ทางศาสนา ความต้องการสถาปนารัฐปัตตานี ปัญหาอาชญากรรมจัดตั้ง การละเมิดสิทธิมนุษยชนและกรเลือกปฏิบัติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยทางโครงสร้างทางประวัติศาสตร์ และทางพฤติกรรมของบุคคล ส่วนสาเหตุที่สำคัญของการก่อการร้ายในพื้นที่นั้นน่าจะเกิดจากการกระทำของหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มแบ่งแยกดินแดน กลุ่มธุรกิจผิดกฎหมาย กลุ่มนักรบการเมือง ผู้นำท้องถิ่นและกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐผู้ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2553)

สำหรับจังหวัดยะลาโดยเทศบาลนครยะลา เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงและประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา ร่วมกันกำหนดเขตเซฟตี้โซน เพื่อเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ โดยกำหนดเส้นทางการเข้าออกและมาตรการดูแลรักษาความปลอดภัย ในบริเวณถนนรวมมิตร เขตเศรษฐกิจอีกแห่งในเขตเทศบาลนครยะลา เพื่อความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่บริเวณถนนรวมมิตร แบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 โซน คือ โซนต้นถนนรวมมิตร โซนกลางถนนรวมมิตรและโซนปลายถนนรวมมิตร นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งกองบัญชาการส่วนหน้า บริเวณถนนรวมมิตรเพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และแนวทางที่จะปรับใช้ให้มีประสิทธิภาพ (สำนักข่าวทีนิวส์, 2555) ในส่วนของถนนรวมมิตรในจังหวัดยะลา เป็นย่านธุรกิจแห่งหนึ่งของจังหวัดยะลาที่เหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้งส่งผลให้เกิดความเสียหายทั้งด้านทรัพย์สิน อาคารบ้านเรือนของประชาชน การสูญเสียชีวิต ด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทำให้ทางภาครัฐที่เกี่ยวข้องและเทศบาลนครยะลาหาวิธีป้องกันไม่ให้เกิดสถานการณ์ความไม่สงบจึงได้เกิดการจัดเขตพื้นที่เซฟตี้โซนเกิดขึ้น โดยเขตพื้นที่เซฟตี้โซนเป็นการกำหนดพื้นที่เข้าออก ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ประจำจุดเข้าออกคอยตรวจ การจัดเขตพื้นที่เซฟตี้โซนดังกล่าวก็เพื่อที่จะทำให้ย่านธุรกิจในสามจังหวัดภาคใต้ รวมทั้งพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ซึ่งเป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญได้รับการปกป้องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ เช่น การลอบวางระเบิดหรือก่อเหตุการอันส่งผลต่อชีวิต ทรัพย์สิน ของประชาชนทั้งเป็นการป้องกันพื้นที่ดังกล่าวให้สามารถทำธุรกิจได้อย่างปลอดภัย เพราะในพื้นที่ดังกล่าวเป็นย่านการค้ามีผู้คนพลุกพล่านที่เข้ามาจับจ่ายใช้สอย จึงมีความจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องเข้ามาใช้มาตรการคุ้มครอง ดูแล กวดขันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้นได้ (อุทิศ สังขรัตน์, 2557) เป็นผลทำให้การจัดเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา นั้นทำให้พื้นที่ที่เคยเข้าออกได้สะดวกต้องเปลี่ยนไป จากการลงพื้นที่ของผู้วิจัยได้ทราบว่า หลายคนยังคงสับสนกับการเข้า-ออกที่เปลี่ยนไปจึงส่งผลให้หลายคนหลีกเลี่ยงที่จะเข้าพื้นที่ถนนรวมมิตรที่เป็นย่านธุรกิจของยะลา

ซึ่งเมื่อก่อนนั้นจะมีผู้คนเข้าออกบริเวณถนนรวมมิตรเป็นจำนวนมากเนื่องจากเป็นย่านธุรกิจแห่งหนึ่งของยะลาแต่หลังจากใช้มาตรการพื้นที่เขตเซฟตี้โซนทำให้บริเวณถนนรวมมิตรเงียบกว่าเดิมผู้วิจัยจึงตระหนักถึงการดำรงชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลาเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

การทบทวนวรรณกรรม

1. ทฤษฎีลำดับความต้องการของมนุษย์ (Maslow's Need Hierarchy)ดุจดาว บุญยพิพัฒน์ (2550) ได้อธิบายไว้ว่า มนุษย์มีความต้องการเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1.) ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการในระดับพื้นฐานซึ่งเรียกว่า ปัจจัยสี่ คือ อาหาร ที่พัก เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค รวมถึงสิ่งจำเป็นอื่นที่ส่งผลให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตได้

2.) ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) ซึ่งประกอบด้วยความต้องการปลอดภัยที่จะได้รับความคุ้มครองป้องกันภัยต่างๆ และหมายถึงความต้องการมีความมั่นคงในด้านการงาน

3.) ความต้องการความรัก หรือความต้องการทางสังคม (Love or Social Needs) ความต้องการเป็นที่ยอมรับของบุคคลซึ่งเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อคนอื่น รวมถึงการพบปะสังสรรค์การเป็นสมาชิกในกลุ่มอื่นๆยอมรับ

4.) ความต้องการมีฐานะเด่นในสังคม (Esteem Needs) ความต้องการที่จะเป็นผู้ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น

5.) ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนปรารถนา(Self-Actualization) ความต้องการในระดับสูงสุดของมนุษย์แต่ละคน ที่มีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความปรารถนาของแต่ละคนว่ามีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

2. พื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone)

สุวรา แก้วนุ่น (2558) กล่าวถึงพื้นที่ปลอดภัยว่า พื้นที่ปลอดภัยในภาษาอังกฤษเรียกว่า Safety Zone หมายถึงพื้นที่ที่มีการปราศจากความรุนแรงในพื้นที่ขัดแย้ง (ความปลอดภัยที่อยู่ในพื้นที่สงคราม)ซึ่งไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การกำหนดขอบเขตของเขตพื้นที่ที่ทำให้รู้สึกมีความปลอดภัยทางกายภาพเท่านั้น ยังรวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมของผู้คนในพื้นที่นั้นๆ ให้เอื้อต่อการสร้างความปลอดภัยและการความสบายใจในการดำเนินชีวิต รวมถึงการแสดงความคิดเห็น

พื้นที่ปลอดภัยนั้นมีความหมายกว้างและยืดหยุ่นมากกว่า "พื้นที่หยุดยิง" และมีขอบเขตของการทำงานที่กว้าง เนื่องจากพื้นที่หยุดยิงต้องมีการทำข้อตกลงชัดเจนและเป็นเพียงส่วนหนึ่งของพื้นที่ปลอดภัย นอร์เบิร์ต โรเปอร์ส(2558) ได้กล่าวถึงกระบวนการสันติภาพ อธิบายรูปแบบพื้นฐาน 4 ข้อ ดังนี้

1. คู่ขัดแย้งยุติความรุนแรง

คู่ขัดแย้งตกลงที่จะหยุดความรุนแรงทางการเมืองทั้งหมดในพื้นที่ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน โดยรูปแบบนี้เกิดขึ้นเมื่อคู่ขัดแย้งต้องการลดระดับความรุนแรง แต่ยังสามารถไม่หมดด้วยเงื่อนไขเวลา จึงค่อยๆ เลือกลงพื้นที่หยุดยิงชั่วคราว /พื้นที่ปลอดภัยบางแห่งก่อน เพื่อเป็นการลดความรุนแรงตามลำดับจนสามารถขยายเต็มพื้นที่ ด้านหนึ่งของวิธีคิดนี้คือตกลงยุติความรุนแรงทางการเมืองอันเป็นมาตรการหนึ่งในการสร้างความไว้วางใจซึ่งหลักสำคัญคือต้องได้รับการยอมรับและเห็นด้วยจากคนในพื้นที่ มิฉะนั้นการกระทำในระดับพื้นที่ก็จะเป็นไปไม่ได้

2. คู่ขัดแย้งเคารพกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

เมื่อปี พ.ศ. 2556 ในระหว่างการพูดคุยสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปาตานี ได้มีข้อตกลงในการไม่ทำร้ายเป้าหมายอ่อนแอและเปลี่ยนไปสังหารเป้าหมายอย่างมียุทธศาสตร์และทำสำเร็จในห้วงเวลาหนึ่ง ถือเป็นเคารพหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศได้บัญญัติหลักการไว้ในอนุสัญญาเจนีวา ตั้งแต่ปี 1949 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เกือบทุกประเทศในโลกได้ให้การรับรองรวมถึงประเทศไทย และต่อมาได้เติมพิธีสารเลือกรับเกี่ยวกับการปกป้องเหยื่อจากความขัดแย้งทางอาวุธปีในปี 1977 จากนั้นมีการกำหนดอนุสัญญาว่าด้วยเรื่องหากห้ามใช้อาวุธชีวภาพในปี 1972 การห้ามใช้ทุ่นระเบิดฝังดินในปี 1997 การห้ามใช้อาวุธเคมีในปี 1993 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กและเด็กกับการมีส่วนร่วมในการสงครามปี 2000

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศใช้ในสถานการณ์ความขัดแย้ง (armed conflict) เท่านั้นไม่ใช่สถานการณ์ที่เป็นความรุนแรงครั้งคราว การจลาจล หรือความตึงเครียดทางการเมือง ใช้เมื่อมีภาวะสงครามหรือสถานการณ์ความขัดแย้งด้วยอาวุธ

การบังคับใช้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศสามารถใช้ได้ 2 แบบ คือ ใช้เพื่อปกป้องคน หรือใช้เพื่อปกป้องสถานที่

คนที่ได้รับการคุ้มครอง บุคลากรทางการแพทย์ บุคลากรทางศาสนา นักข่าว พลเรือน เด็กที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งไม่ควรรับการคัดเลือกและไม่ควรมีส่วนร่วมในการสู้รบ เช่น ไม่ควรมีทหารเกิดขึ้นคนสูงอายุ คนชรา คนป่วย และคนพิการ

พื้นที่ได้รับการคุ้มครอง โรงพยาบาล/พื้นที่ทางการแพทย์ พื้นที่ศาสนา ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม โรงเรียนต้องเป็นที่ปลอดภัย ห้ามละเมิดโดยเด็ดขาด รวมทั้งพื้นที่สาธารณะที่มีกลุ่มอ่อนแอใช้ชีวิตร่วมกัน อาทิ ตลาด กลายเป็นพื้นที่ปกป้องโดยปริยาย

3. Track2, 3 เป็นผู้ริเริ่มกำหนด "พื้นที่สันติ/ปลอดภัย"

การสร้างพื้นที่ปลอดภัยที่แทร็ค2 คือ ระดับประชาสังคม นักวิชาการ ฯลฯ และแทร็ค3 คือ ระดับภาคประชาชน เป็นผู้ริเริ่มกำหนดพื้นที่อย่างชัดเจนมักใช้คำว่า "พื้นที่สันติ/ปลอดภัย" (Zone of Peace)

เงื่อนไขของความสำเร็จ ในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยมีเงื่อนไขอย่างน้อย 7 ประเด็น

3.1 มีความเป็นหนึ่งเดียวภายในสูง ถ้ามีความเห็นแตกต่างเรื่องนี้มากก็จะทำให้การสร้างพื้นที่หยุดยิงชั่วคราว/พื้นที่ปลอดภัย ยากลำบากมาก

3.2 มีการนำร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

3.3 เขตแดนชัดเจน ต้องมีเส้นแบ่งเขตแดนที่ชัดเจนในการกำหนดพื้นที่ที่บอกว่าได้ล้ำพื้นที่หรือไม่

3.4 ห่างไกลจากพื้นที่ความขัดแย้ง เลือกพื้นที่ห่างไกลจากพื้นที่การสู้รบ

3.5 ประชาชนสนับสนุนการไม่มีความรุนแรง

3.6 ไม่มีการข่มขู่ฝ่ายต่างๆ ในการสร้างพื้นที่หยุดยิงชั่วคราว/พื้นที่ปลอดภัย คู่ขัดแย้งฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดต้องไม่เข้าไปแทรกแซง

3.7 การสนับสนุนอย่างไม่ฝักฝ่ายใดจากภายนอก ต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเท่าๆกันทั้งสองฝ่าย

4.รูปแบบอื่นๆ

เป็นรูปแบบหนึ่งของการสร้างพื้นที่ปลอดภัยที่ริเริ่มคุ้มครองจากภายนอกไม่ได้มาจากคนในประเทศนั้น เป็นความพยายามจากคนนอกที่คิดว่าต้องทำอะไรบ้าง โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ

1.) ประการแรก

พื้นที่สำหรับผู้ลี้ภัย (Zones for refugees) ในประเทศไทยเช่น พื้นที่สำหรับผู้ลี้ภัยบริเวณชายแดนไทย - เมียนมาร์

พื้นที่หยุดยิง (No fire zone) เป็นพื้นที่หยุดยิงในการปกป้องพลเรือนโดยการประกาศสื่อสารสาธารณะจากภายนอกและโลกรับรู้ร่วมกัน เช่น กรณีประเทศศรีลังกา โดยรัฐบาลศรีลังกาสัญญาว่าจะไม่ยิงในพื้นที่หนึ่งที่มีขบวนการปลดปล่อยพยัคฆ์หม้อไฟแลม

พื้นที่ที่ได้รับการคุ้มครองโดยสหประชาชาติ (ยูเอ็น)เช่นประเทศบอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา เดิมเป็นหนึ่งในสาธารณรัฐของอดีตยูโกสลาเวีย

2.) ประการที่สอง

เพื่อระงับการระดมกำลังทหาร เช่น ค่ายหรือพื้นที่ที่เปลี่ยนผ่านได้รับการคุ้มครอง เป็นการปกป้องกองกำลังติดอาวุธ เพื่อระงับการระดมกำลังทหารเป็นการปกป้องคนที่ยอมแพ้ หรือ คนที่ต้องการวางอาวุธ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาผลจากการปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซพตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการศึกษาผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผลจากการปรับตัวของประชาชนในเขตพื้นที่เซพตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา โดยมีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 10 คน คือผู้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เซพตี้โซนตั้งแต่ก่อนเหตุการณ์ความไม่สงบ จำนวน 10 คน

2. การเลือกพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้เลือกพื้นที่ศึกษาในเขตพื้นที่เซพตี้โซนถนนรวมมิตรซึ่งเป็นพื้นที่เศรษฐกิจของจังหวัดยะลาและเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้งเป็นเขตพื้นที่ที่มีการรักษาปลอดภัยอย่างเข้มงวดมีการตรวจคนเข้า-ออกอย่างเข้มข้นมีการจัดระเบียบในการจราจร ใช้ท่อซีเมนต์กั้นเป็นแนวขอบถนน และมีการจัดระเบียบให้เดินรถทางเดียว

3. เครื่องมือการวิจัย

ใช้แนวการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเกี่ยวกับการปรับตัวโดยสร้างคำถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Guidelines) โดยให้ครอบคลุมตามขอบเขตการวิจัยซึ่งอาศัยหลักการตั้งคำถามที่มีความเข้าใจง่ายเป็นคำถามปลายเปิดส่วนแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัย ซึ่งอาศัยหลักการตั้งคำถามที่มีความเข้าใจง่ายเป็นคำถามปลายเปิดโดยมีแนวคำถามเกี่ยวกับการดำรงชีวิตของผู้คนในเขตพื้นที่เซพตี้โซน เปรียบเทียบจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์ข้อมูลตั้งแต่ในการสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยได้จดประเด็นสำคัญและได้มีการทบทวนข้อมูลกับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้องการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา โดยจำแนกประเภทของข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูล อธิบายถึงความสัมพันธ์ของสาเหตุและ

ปรากฏการณ์ โดยการนำเสนอในเชิงพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ การดำรงชีวิตของผู้คนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลจากการลงพื้นที่ทำให้ได้ข้อมูลจากผู้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คน ที่อาศัยในพื้นที่เซฟตี้โซนก่อนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ ดังนี้

ประกอบอาชีพ	เพศ	สถานภาพ	นามสมมติ
ขายน้ำชา	ชาย	โสด	พล
ขายน้ำผลไม้	หญิง	สมรส	เพลิน
ขายข้าวต้ม	หญิง	โสด	แพร
ขายเสื้อผ้า	หญิง	โสด	พลอย
ขายเสื้อผ้า	หญิง	สมรส	พิณ
ร้านข้าวแกง	หญิง	สมรส	พริ้ม
ร้านข้าวต้มโต้รุ่ง	หญิง	สมรส	พราว
ร้านถ่ายรูป	หญิง	สมรส	แพรว
ร้านซัก-อบ-รีด	หญิง	สมรส	พิม
ช่างตัดผม	ชาย	สมรส	เพชร

ตาราง 1 ผู้ให้ข้อมูลที่อาศัยในพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

จากข้อมูลของผู้ที่อาศัยในพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จำนวน 10 คน มีอาชีพค้าขายเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาร้านค้าประเภทบริการ และเป็นเพศหญิงเป็นหลักในการให้ข้อมูล และจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลบริเวณเซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร ทำให้ทราบว่าประชาชนในพื้นที่มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้แบ่งการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตตามวัตถุประสงค์เป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมประจำวัน เศรษฐกิจ และด้านความปลอดภัย โดยมีข้อมูล ดังนี้

1. ด้านกิจกรรมประจำวัน

เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันเป็นปัญหายาวนานที่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ เหตุการณ์ ในส่วนของจังหวัดยะลาประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตร พื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของเทศบาล ซึ่งรวมแหล่งร้านค้าและผู้ประกอบการธุรกิจด้านต่าง ๆ ไว้ตลอดแนวยาว 950 เมตรของถนน รวมทั้ง

บ้านเรือนของประชาชน โดยกิจกรรมประจำวันของร้านค้าจากเดิมเริ่มเปิดร้านค้าตั้งแต่หัวรุ่งและปิดร้านเมื่อล่วงเวลาตีไปแล้วหรือเมื่อไม่มีลูกค้า เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปิดร้านค้าตั้งแต่เริ่มค่ำ บางร้านปิดตั้งแต่เย็น และปิดร้านค้าตอนสายของวัน ทานข้าวเย็นเร็วขึ้นและเข้านอนแต่หัวค่ำ นั้นส่งผลให้ร้านค้าในพื้นที่ต้องปรับเปลี่ยนกิจกรรมที่ต้องทำในแต่ละวันให้เร็วขึ้น ภาพอดีตของกิจกรรมต่าง ๆ บริเวณถนนรวมมิตรที่เคยมีมาต้องเปลี่ยนแปลงไป จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ลุงเพชร (นามสมมุติ) ช่างตัดผมเก่าแก่ในย่าน เล่าให้ผู้วิจัยว่าอาศัยอยู่ในพื้นที่มานานเมื่อก่อนไม่เคยกลัว แต่ปัจจุบันนี้ไม่เหมือนเมื่อก่อน ทำอะไรต้องปลอดภัยไว้ก่อน ดังคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

"ลุงอาศัยอยู่ในพื้นที่มานานกว่า 30 ปี เมื่อก่อนพื้นที่บริเวณถนนรวมมิตรค้าขายดีมีร้านค้ามาก คนที่เข้ามาซื้อของมาเที่ยวก็มาก บางร้านขายของตั้งแต่เช้าถึงเย็น บางร้านขายตั้งแต่ตอนเย็นถึงหัวรุ่ง สมัยก่อนที่เหตุการณ์ปกติค้าขายได้มีเคยกลัว"

(เพชร (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 6 มีนาคม 2559)

นอกจากกิจกรรมประจำวันของผู้ประกอบการที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ประชาชนที่มีบ้านอาศัยอยู่ในพื้นที่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงกิจวัตรและกิจกรรมที่ต้องทำในแต่ละวันไปด้วยเช่นกัน จากเดิมที่สามารถเดินทางไปไหนมาไหน และกลับบ้านได้ดึก ต้องเพิ่มความระมัดระวังมากขึ้นในการเดินทาง ตั้งแต่ออกจากบ้านและกลับเข้าบ้าน ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

"แต่ก่อนจะไปไหนมาไหนก็สะดวก กว่าจะกลับเข้าบ้านก็ดึก อย่างเมื่อก่อนลูกขอไปทำกิจกรรมบ้านเพื่อนหรือที่โรงเรียนกลับดึกก็ให้ไป ตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบก็ไม่ค่อยให้ลูกออกไปไหนกลางคืน รวมทั้งตัวเองก็เลือกที่จะอยู่บ้านมากกว่าออกไปข้างนอก"

(แพร (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 6 มีนาคม 2559)

2. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

จากการศึกษาภูมิหลังของถนนรวมมิตรจังหวัดยะลา พบว่าโดยส่วนใหญ่ประชาชนประกอบอาชีพค้าขาย เพราะเป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดยะลา เจ้าของกิจการค้าขายและบริการเป็นคนดั้งเดิมในพื้นที่ นับถือศาสนาพุทธและเป็นคนไทยเชื้อสายจีน ดังคำให้สัมภาษณ์ว่า

"จากเดิมที่บริเวณถนนรวมมิตรผู้คนที่อาศัยโดยมากเป็นคนไทยพุทธ และคนไทยเชื้อสายจีน ประกอบอาชีพค้าขายมีร้านอาหารอร่อยหลายร้าน ร้านอาหารที่อร่อยของจังหวัดยะลาจะอยู่ที่ถนนรวมมิตร"

(พล (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 5 มีนาคม 2559)

ซึ่งตรงกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณลุงซึ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่ง อาศัยบริเวณถนนรวมมิตรมากกว่า 30 ปี ว่า

"แต่เดิมนั้นบริเวณถนนรถไฟมาทางด้านรวมมิตรจะเป็นคนไทยพุทธ และคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่จะมีความคึกคักเป็นย่านเศรษฐกิจของ จังหวัดยะลาและคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจะอาศัยบริเวณถนนรถไฟไปทางทิศเหนือซึ่งเรียกกันว่าตลาดเก่า"

(พิม (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 6 มีนาคม 2559)

การดำรงชีวิตของประชาชนบริเวณถนนรวมมิตร ในอดีตมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนบ้าน ผู้ประกอบร้านค้า เจ้าหน้าที่รัฐ และบุคคลอื่น ๆ สามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติโดยไม่มี ความหวาดระแวงจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น จากการสัมภาษณ์การสัมภาษณ์พริ้ม (นามสมมุติ) เล่าว่าคนในพื้นที่ถนนรวมมิตรในอดีตมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนบ้านคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้งโดยเฉพาะพื้นที่ถนนรวมมิตรเริ่มมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ อย่างเห็นได้ชัดตั้งแต่ปี พ.ศ.2555 จนถึงปัจจุบัน การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านยังมีมากขึ้น คอยเป็นหูเป็นตา ดูแลความผิดปกติให้ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังมีคำสัมภาษณ์ของพราว(นามสมมุติ) ที่ว่า

"พอจะเดินตรวจบริเวณบ้านบ่อยขึ้นว่ามีอะไรผิดปกติหน้าบ้านบ้าง เช่นว่ารถคันนี้จอดไว้นานหรือมีถุงขยะมาวางหน้าบ้านหรือไม่"

(พราว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 6 มีนาคม 2559)

จากคำบอกเล่าข้างต้นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่อาศัยบริเวณถนนรวมมิตร ทำให้ทราบว่า ชาวบ้านในพื้นที่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของกันและกันในระดับเพื่อนบ้าน ร้านค้า และเจ้าหน้าที่รัฐ ให้มีมากขึ้นกว่าเดิมเพื่อช่วยเป็นขวัญกำลังใจซึ่งกันและกัน

3. ด้านเศรษฐกิจ

ถนนรวมมิตรในอดีตเป็นย่านที่มีความคึกคักทางเศรษฐกิจเนื่องจากเป็นย่านธุรกิจของจังหวัดยะลาที่มีกิจการหลายประเภทเปิดให้บริการทั้งกลางวันและกลางคืนจากการสัมภาษณ์พบว่า

"เมื่อก่อนก็จะมีร้านที่เปิดกลางวัน เช่น ร้านอาหาร ร้านเสื้อผ้า ร้านถ่ายรูป พอกลางวันก็จะมีในส่วนของโรงแรมที่จัดงานเลี้ยง มีร้านคาราโอเกะ สำหรับนักท่องเที่ยวกลางวันและมีข้าวต้มได้รุ่งเปิดขาย"

(พราว (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 6 มีนาคม 2559)

และบริเวณถนนรวมมิตรก็เป็นส่วนรวมของร้านต่างๆที่ขึ้นชื่อและมีความอร่อย ผู้ให้ข้อมูลชื่อพลอย (นามสมมุติ) ได้เล่าว่า

"ทุกร้านที่อร่อยก็สามารถหาได้บริเวณถนนรวมมิตรไม่ว่าจะเป็นร้านข้าวร้านขนมจีน ความอร่อยก็ทำให้คนเลือกที่จะมากินและมาเที่ยวถนนรวมมิตร เพราะมาที่เดียวก็ได้ครบทุกอย่าง"

(พลอย (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 19 มีนาคม 2559)

เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทำให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เกิดความกลัวต่ออันตรายที่จะเกิดกับตนเองและครอบครัว เหตุการณ์ความไม่สงบที่มีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ และบ่อยครั้งทำให้บางครอบครัวย้ายออกจากพื้นที่ นอกจากนี้ยังพบว่าประชาชนในพื้นที่ที่ประกอบอาชีพค้าขายบางครอบครัวตัดสินใจออกจากพื้นที่ไปเปิดกิจการที่อื่น พี่พล (นามสมมุติ) ประกอบอาชีพขายน้ำชา ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า บางคนออกจากถนนรวมมิตรไปเปิดร้านที่อื่นถึงจะไม่ใช่อ่านเศรษฐกิจแต่มีความรู้สึกปลอดภัย ส่วนคนที่อาศัยในพื้นที่ให้ข้อมูลว่าอาศัยในพื้นที่นานแล้วเคยคิดจะย้ายออกบ้างแต่ไม่ต้องการไปเริ่มต้นใหม่ซึ่งไม่รู้ว่าจะสามารถอยู่หรือเปิดกิจการได้หรือไม่ก็กลัวกับเหตุการณ์ความไม่สงบแต่คงไม่ย้ายไปไหน

หลังจากที่รัฐได้ดำเนินการจัดพื้นที่เขตต์โซนการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่มีความรู้สึกปลอดภัยในระดับหนึ่ง ผู้ประกอบการสามารถประกอบอาชีพได้ แต่ยังคงได้รับผลกระทบจากการรับผลกระทบจากการจัดพื้นที่เขตต์โซน ประชาชนเดินทางเข้ายังพื้นที่รวมมิตรยากขึ้นเนื่องจากได้มีการจัดรถเดินทางเดียวและเลือกที่จะหลีกเลี่ยงเข้าพื้นที่เขตต์โซน ลูกค้าเลือกที่จะเลี่ยงถนนรวมมิตรเพราะเดินทางเข้าลำบากและหาที่จอดรถค่อนข้างยาก ทำให้ถนนรวมมิตรไม่คึกคักเหมือนเมื่อก่อน ประชาชนที่ประกอบอาชีพค้าขายได้กำไรและรายได้ไม่ดี แต่กิจการยังอยู่ได้เพราะลูกค้าประจำ

4. ด้านความปลอดภัย

พื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตรถูกจัดให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยเนื่องจากเป็นย่านธุรกิจของจังหวัดยะลาที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้งมีระบบการจัดการเดินทางเดียว โดยกำหนดจุดเข้า-ออก และมีการตั้งด่านประจำจุดเพื่อป้องกันการเข้ามาก่อเหตุความมาสงบ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่จะดูแลประชาชนแล้วประชาชนก็ยังคอยเป็นหูเป็นตาให้เจ้าหน้าที่ ดังคำให้สัมภาษณ์

"เจ้าหน้าที่ของรัฐให้ความสำคัญกับประชาชนคอยดูแลรักษาความปลอดภัย ประชาชนเองก็คอยเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่"

(เพชร (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 6 มีนาคม 2559)

พื้นที่ถนนรวมมิตร เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนที่ต้องอยู่อย่างความหวาดระแวงต่อความไม่สงบซึ่งไม่อาจรู้ว่าจะเกิดขึ้นอีกเมื่อไหร่ ที่ผ่านมาได้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้งและหลายครั้งมีการสูญเสียชีวิต ทรัพย์สินและอาคารบ้านเรือนได้รับความเสียหาย คำสัมภาษณ์ที่ว่า

"ตอนที่เกิดเหตุคาร์บอม บ้านที่อยู่ห่างจากที่เกิดเหตุประมาณ 100 เมตร ตัวบ้านได้รับความเสียหายประตูหน้าต่างแตกพังวันนั้นทุกคนอยู่ในบ้านแต่อยู่ชั้นสองได้ยินเสียงระเบิดใกล้ๆ รู้สึกสะเทือน พอลงมาข้างล่างพบว่าหน้าต่างแตก ทีวีตกแตก ตู้ปลาร้าว แต่ทุกคนในบ้านปลอดภัย"

(แพร (นามสมมุติ), สัมภาษณ์ 19 มีนาคม 2559)

ความกลัวต่อเหตุการณ์ทำให้ประชาชนในพื้นที่ทำวิธีต่าง ๆ เพื่อป้องกันและลดความรุนแรงเมื่อเกิดเหตุความไม่สงบ พิม (นามสมมุติ)เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าตัวเองจะออกมาดูหน้าบ้านบ่อยขึ้นว่ามีอะไรผิดปกติหรือไม่นอกจากนั้นมีการติดกล้องวงจรปิดบริเวณหน้าบ้านของตนเอง มีการวางท่อปูนซีเมนต์บริเวณหน้าบ้านของตนเอง ชาวบ้านต้องซื้อท่อปูนซีเมนต์มาวางหน้าบ้านเพื่อลดแรงระเบิดและลดความรุนแรงลงได้ หากมีความไม่ปลอดภัยเกิดขึ้น การจัดเขตเซฟตี้โซนทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้สึกปลอดภัยกว่าไม่มีเซฟตี้โซน ถึงแม้จะได้รับผลกระทบต่อการประกอบอาชีพแต่ก็ดีกว่าเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ

อภิปรายผล

การเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบทำให้ประชาชนในพื้นที่ถนนรวมมิตรได้รับผลกระทบด้านการดำรงชีวิตเพราะต้องอาศัยในพื้นที่ด้วยความกลัวเนื่องจากไม่รู้ว่าจะเกิดเหตุการณ์อีกเมื่อไหร่ จนมีการกำหนดพื้นที่ถนนรวมมิตรเป็นเขตเซฟตี้โซน (พื้นที่ปลอดภัย) ทำให้ประชาชนในพื้นที่มี

รูปแบบการดำรงชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับพื้นที่อันจะส่งผลให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้ โดยพื้นฐานของมนุษย์นั้นมีความต้องการเป็นลำดับขั้นตามทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ดุจดาว บัญญัติพัฒน์, 2550) ที่ว่ามนุษย์มีความต้องการทางร่างกายซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิต ความต้องการความปลอดภัยที่ต้องการได้รับการคุ้มครองป้องกันภัยต่างๆ

พื้นที่เซฟตี้โซนเป็นพื้นที่ปลอดภัยที่อยู่ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร และภาคประชาชน คอยตรวจคนเข้าออกพื้นที่เพื่อป้องกันการเข้ามาก่อความไม่สงบซึ่งต่างจาก (สุรรา แก้วนุ้ย, 2558) ว่าพื้นที่ปลอดภัยนั้นมีความหมายกว้างและยืดหยุ่นมากกว่า "พื้นที่หยุดยิง" มีขอบเขตของการทำงานกว้าง เพราะมีการทำข้อตกลงชัดเจนและเป็นเพียงส่วนหนึ่งของพื้นที่ปลอดภัย สอดคล้องกับ (นอร์เบิร์ต โรเปอร์ส, 2558) การลดความรุนแรงโดยผู้ขัดแย้งต้องตกลงจะหยุดความรุนแรงทางการเมืองทั้งหมดในพื้นที่ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ยังไม่ทำได้ไม่หมดด้วยเงื่อนไขของเวลาจึงจำเป็นต้องค่อยๆเลือกพื้นที่ที่กำหนดถึงชั่วคราว เพื่อเป็นการลดความรุนแรงตามลำดับจนสามารถขยายเต็มพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

สำหรับแนวทางการดำรงชีวิตประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ประชาชนในพื้นที่ควรมีการรวมกลุ่มกันในการช่วยกันป้องกันความรุนแรง มีการเฝ้าระวังคอยเป็นหูเป็นตาซึ่งกันและกัน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดรูปแบบความปลอดภัยของพื้นที่ให้มีความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- ดุจดาว บุษยพิพัฒน์ . (2550). *ผลจากการทำงานในตำแหน่งพนักงานลูกค้าสัมพันธ์ต่อการดำรงชีวิตประจำวัน*. สารนิพนธ์พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2553). *การก่อการร้ายในสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ : สาเหตุสำคัญ*. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 16(6), 911-932.
- นอร์เบิร์ต โรเปอร์ส. (2558). *รู้จักพื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) ในกระบวนการสันติภาพเรียนรู้จากสนามจริงสู่ป่าตानी/ชายแดนใต้*. โรงเรียนนักข่าวชายแดนใต้ (DSJ). สืบค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2559, จาก <http://www.deepsouthwatch.org/dsj/7912984-5-57733-4>
- สำนักข่าวทีนิวส์. (2555). *ยะลาจัดเซฟตี้โซนรอบสอง*. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2559, สืบค้นจาก <http://www.tnews.co.th/html/contents/33463/>
- สุวรา แก้วนุ้ย. (2559). *พื้นที่ปลอดภัย (Safety Zone) ในมุมมองประชาชน*. สถานีวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2559, สืบค้นจาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/8354>
- อุทิศ สังข์รัตน์. (2557). *ทัศนคติและความคาดหวัง ของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ : กองทุนสนับสนุนการวิจัย.(สกว.)

ภาคผนวก ข การนำเสนอประชุมวิชาการ

การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบ
เขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

The adaptation of the people in the safety zone
"Ruammit Road" among unres

ชนันรัตน์ ชุตไธสง¹ อุทิศ สังขรัตน์²

Chananrut Chudthaisong¹, Utit Sungkharats²

¹นักศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนมานุษยและสังคม คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

²อาจารย์ ดร., สาขาวิชาพัฒนมานุษยและสังคม ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

Department of Educational Foundation, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla
University, Hatyai, Songkhla90110 E-mail: chananrut.ac@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา 3 ด้าน คือ การปรับตัวด้านสังคม การปรับตัวด้านเศรษฐกิจและการปรับตัวด้านความปลอดภัย วิธีการดำเนินการวิจัยใช้วิธีการเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยการลงพื้นที่ภาคสนามสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผลของการศึกษาพบว่า ด้านสังคม ประชาชนในพื้นที่ที่สามารถดำรงชีวิตในเหตุการณ์ความไม่สงบด้านสังคมประชาชนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนบ้าน ด้านเศรษฐกิจ มีการปรับตัวเพื่อให้สามารถค้าขายได้โดยการใช้กลยุทธ์ต่างๆ เพื่อที่จะรักษาลูกค้าประจำไว้ เช่น มีการลดราคาขายเอากำไรน้อยๆ ร้านค้าต้องปรับเปลี่ยนเวลาเปิด - ปิดร้าน คือเปิดร้านช้าลงปิดร้านเร็วขึ้นและทำการประชาสัมพันธ์มากขึ้น ด้านความปลอดภัย ประชาชนมีการติดกล้องวงจรปิดบริเวณหน้าร้านที่พักอาศัย คอยเฝ้าระวังว่ามีอะไรผิดปกติบริเวณที่ตนเองอาศัย โดยการออกมาเดินสำรวจบริเวณที่อยู่อาศัยบ่อยครั้ง สังเกตรถที่มาจอดหน้าบ้านหรือหน้าร้านค้า ไม่วางถังขยะของเทศบาลไว้หน้าบ้าน นอกจากนี้ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่มีการวางท่อปูนซีเมนต์เป็นแนวยาวตลอดถนนหน้าร้านค้าเพื่อป้องกันการความรุนแรงจากเหตุการณ์ความไม่สงบ

คำสำคัญ: การปรับตัว เขตพื้นที่เซฟตี้โซน เหตุการณ์ความไม่สงบ

Abstract

The purpose of this article is studying the adaptation of the people in the safety zone "Ruammit Road" among unrest in three fields : social adaptation , economic adaptation , and security adaptation The procedure of the research is making dept interview from citizen in the area in order to collect the data.

The study about social adaptation found that citizen in the area can live among unrest. There is a good interaction between neighbors. In the field of economy , there is the adaptation in order to trade by using various strategies to maintain regular customers , for example , making the discount , taking less profit , and changing opening - time and closing - time of the shops. In the field of security , Citizen install close circuit television (CCTV) in front of their houses in order to watch over the situation around the area. they often take a look around their houses if there is suspicious cars parking around the area or not. They don't put municipal trashes in front of the houses or shops. Moreover , municipal staff lay cement pipes along the street (in front of the store) in order to avoid violence

Keywords:Adaptability, Safety zone area, The unrest.

บทนำ

เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบันรวมเวลา 13 ปี ซึ่งมีสาเหตุหลายประการ ทั้งใน ทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางสังคมและ ทางศาสนา อาทิเช่น จากปัญหาความด้อยพัฒนาและความยากจน อิทธิพลของอุดมการณ์ทาง ศาสนา ความต้องการสถาปนารัฐปัตตานี ปัญหาอาชญากรรมจัดตั้ง การละเมิดสิทธิมนุษยชนและ การเลือกปฏิบัติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยโครงสร้างทางประวัติศาสตร์ และทางพฤติกรรมของบุคคล ส่วนสาเหตุที่สำคัญของการก่อการร้ายในพื้นที่นั้นน่าจะเกิดจากการกระทำของหลายกลุ่ม เช่น กลุ่ม แบ่งแยกดินแดน กลุ่มธุรกิจผิดกฎหมาย กลุ่มนักการเมือง ผู้นำท้องถิ่นและกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐผู้ที่มี พฤติกรรมไม่เหมาะสม ทินพันธุ์ นาคะตะ,(2553) เทศบาลนครยะลาเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่สาม จังหวัดชายภาคใต้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบอย่างต่อเนื่องทั้งในตัวเมืองซึ่งเป็น ศูนย์กลางของหน่วยงานราชการย่านธุรกิจและที่อยู่อาศัย สถานการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้งที่เกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดความเสียหายทั้งด้านทรัพย์สินของทางราชการ อาคารบ้านเรือนของประชาชน การ สูญเสียชีวิต ด้านเศรษฐกิจ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน

จากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทำให้ทางภาครัฐที่เกี่ยวข้องและเทศบาลนคร ยะลาหาวิธีป้องกันการไม่ให้เกิดสถานการณ์ความไม่สงบจึงได้เกิดการจัดเขตพื้นที่เซฟตี้โซนเกิดขึ้น โดย เขตพื้นที่เซฟตี้โซนเป็นการกำหนดพื้นที่เข้าออก ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ประจำจุดเข้าออกคอยตรวจ การจัด เขตพื้นที่เซฟตี้โซนดังกล่าวก็เพื่อที่จะทำให้ย่านธุรกิจและในสามจังหวัดภาคใต้ รวมทั้งพื้นที่อำเภอ หาดใหญ่ซึ่งเป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญได้รับการปกป้องจากเหตุการณ์ความไม่สงบ เช่น การลอบวาง ระเบิดหรือก่อเหตุการณ์อันส่งผลต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนทั้งเป็นการป้องกันพื้นที่ดังกล่าวให้ สามารถทำธุรกิจได้อย่างปลอดภัย เพราะในพื้นที่ดังกล่าวเป็นย่านการค้ามีผู้คนพลุกพล่านที่เข้ามา จับจ่ายใช้สอยจึงมีความจำเป็นที่ภาครัฐจะต้องเข้ามาใช้มาตรการคุ้มครอง ดูแล กวดขันไม่ให้เกิด เหตุการณ์ความรุนแรงขึ้นได้ อุทิศ สังขรัตน์,(2557)

มาตรการต่างๆ ที่ฝ่ายความมั่นคงนำมาใช้ในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนจึงมีความเข้มข้นมาก กว่าพื้นที่อื่นๆ ที่ไม่ได้จัดเป็นเขตเซฟตี้โซน เช่น การกวดขันการเข้าออกในพื้นที่ การตั้งด่านทั้งขาเข้าขา ออกการแสดงบัตรประจำตัวประชาชน แสดงคู่มือการจดทะเบียนรถยนต์และจักรยานยนต์ การถอด หมวกนิรภัยหรือหมวกแก๊ป การจัดให้เดินรถทางเดียวการให้จอดรถบริเวณขอบเกาะกลางเพื่อให้ ห่างไกลจากย่านร้านค้าริมถนน เป็นต้น การเข้มงวดดังกล่าวในพื้นที่จึงส่งผลกระทบต่อการทำงานโดยตรง เพราะทำให้ผู้คนที่เข้าไปจับจ่ายในย่านธุรกิจดังกล่าวมีความยุ่งยากที่จะเข้าออก อันเนื่องมาจาก การกวดขันที่เข้มงวด ซึ่งไม่มีความสะดวกเช่นเดียวกับในพื้นที่อื่นๆ ส่งผลให้การค้าขาย ค่าขายได้ น้อยลงส่งผลผู้คนในย่านธุรกิจดังกล่าวมีปัญหาในการประกอบ การ จนกระทั่งในบางพื้นที่ที่มีการออกมา ต่อต้านการจัดเขตเซฟตี้โซนของภาครัฐ และฝ่ายความมั่นคง เช่น ในกรณีถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

จนต้องฝ่าฝืนความมั่นคงต้องยกเลิก และต่อมาก็เกิดเหตุระเบิดขึ้นในเขตพื้นที่ดังกล่าวอีกจนต้องจัดเป็นเขตพื้นที่เซฟตี้โซนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้คนในพื้นที่ก็ต่างยอมรับให้มีการจัดพื้นที่ให้เป็นพื้นที่เซฟตี้โซน เพราะแม้ว่าจะค้าขายได้น้อยลงแต่ก็ดีกว่าการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน อุทิศ สังขรัตน์,(2557)

การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาการปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศึกษาการปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาศึกษาการปรับตัวของประชาชน ในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลาประกอบด้วย 3 ด้าน คือการปรับตัวด้านสังคม การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ และการปรับตัวด้านความปลอดภัย

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีการปรับตัว

ชฎาธาร สิทธิโท,(2550)การปรับตัวโดยทั่วไปมักใช้คำว่า Adaptation การปรับตัวเดิมเป็นศัพท์ที่มีที่มาจากวิชาชีววิทยาคือเน้นการทำความเข้าใจต่อการอยู่รอดของสิ่งมีชีวิตในสภาวะแวดล้อมต่างๆที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การปรับเปลี่ยนตัวมนุษย์หรือสัตว์เพื่อให้ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมเป็นความสัมพันธ์ที่เหมาะสม การปรับตัวจึงมักใช้ในความหมายของการปรับเปลี่ยนส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือหลายส่วนเพื่อให้ความสัมพันธ์ลงตัว

เบญจมาศ สุขศรีเพ็ญ,(2550)ได้ให้ความหมายทฤษฎีการปรับตัวของรอยว่ามนุษย์เป็นบุคคลเดียว ครอบคลุม กลุ่ม องค์กร และชุมชนซึ่งเป็นระบบกาปรับตัวแบบองค์รวม (Holistic Adaptation System) แสดงถึงพฤติกรรมที่มีความหมายของมนุษย์ มีความสามารถในการคิด มีสติ และมีความหมายซึ่งจะมีการพิจารณาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อที่จะทำการเปลี่ยนแปลงคนและสิ่งแวดล้อม จะมีรูปแบบและมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก

สิริวรรณ สารระนาค,(2551) กล่าวถึงการปรับตัว (Adjustment) คือกิจวัตรประจำวันในการจัดการดูแลตนเอง คนรอบตัวและสิ่งแวดล้อมผู้ที่ปรับตัวดีนั้นจะสามารถจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางข้อเรียกร้องเงื่อนไขต่างๆที่มีอยู่ แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่หลงเหลือความทุกข์ใดๆเลย เราวัดการปรับตัวจากวิธีการที่ใช้แก้ปัญหาต่างๆ ว่าสามารถทำได้เพียงใด ซึ่งการปรับตัวเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยกระบวนการย่อยๆ ต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เข้าใจตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

2. การรู้จักสร้างเป้าหมายที่มีโอกาสเป็นไปได้
3. การรู้จักจัดการกับสิ่งแวดล้อมเพื่อบรรลุเป้าหมาย
4. การรับทราบความปรารถนาของผู้อื่น เพื่อหาวิธีอยู่ร่วมกันอย่างสันติกระบวนการเรียนรู้และเข้าใจตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม หมายถึงการที่เรามีความรู้และความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์โดยคำถามพื้นฐานในเรื่องการปรับตัว คือ มนุษย์เป็นอย่างไรซึ่งเป็นที่ยั่งยืนและค้นหาคำตอบมานานแสนนานแล้วคำตอบก็ยังไม่เป็นที่ยุติและยังมีความเห็นที่แตกต่างกันโดยคำตอบเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมกรปรับของเราตอบสนองให้ตนเองสามารถดำรงชีวิตอยู่รอดในสภาพแวดล้อมนั้นอย่างมีความสุข

ความหมายของการปรับตัว

โกมินทร์ ชวานาใต้,(2531)และไพพร โปธิสุวรรณ,(2552)กล่าวถึงการเรียนรู้ของมนุษย์ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้ตนเองดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมที่จะนำมาซึ่งความสุขในการดำรงชีวิตของบุคคลนั้น การปรับตัวมีความเกี่ยวพันเป็นอันมากกับสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความต้องการและเพื่อให้ความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองตามสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่หรือเพื่อให้ตนเองมีความสุข

ความหมายของการปรับตัวทางสังคม

พรพิมล พลครบุรี,(2554) กล่าวถึงการปรับตัวทางสังคมไว้ว่าความสามารถของบุคคลที่นำไปสู่ความสำเร็จในการประพฤติตนให้เข้ากับกลุ่มต่างๆ โดยใช้ทักษะซึ่งเกิดจากการเรียนรู้และการพัฒนาขึ้นเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆได้ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลแต่ละคนในการแก้ปัญหาและสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมอันทำให้สอดคล้องกลมกลืนกันระหว่างความต้องการของตนกับสภาพแวดล้อมโดยรอบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ประสงค์เมิ่งหลิน หลี,(2556) เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงจำเป็นต้องมีการอยู่ร่วมกันมีความสัมพันธ์ระหว่างกันที่แสดงออกมาในรูปแบบของการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หรือขัดแย้งกัน นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองแล้วมนุษย์ยังจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมรอบตัวอันนำมาซึ่งความอยู่รอดในการดำเนินชีวิตด้วยความสงบสุขซึ่งสอดคล้องกับ วราภรณ์ ตระกูลสฤชติ(2545) ซึ่งกล่าวถึงสาเหตุการปรับตัวว่ามนุษย์นั้นต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชีวิตและเพื่อความสุขความราบรื่นในการดำเนินชีวิตของมนุษย์โดยมีเหตุผลสำคัญ ดังนี้

1. เพื่อความอยู่รอดซึ่งตลอดชั่วชีวิตของบุคคลคนหนึ่งนั้นย่อมผ่านช่วงของชีวิตมากมายพบกับความเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติซึ่งทุกคนต้องปรับตัวเพื่อจะอยู่รอดให้ได้ในแต่ละช่วงชีวิต

2. เพื่อความสุขการปรับตัวช่วยให้เรายอมรับสภาพที่ค่อนข้างเลวร้ายหรือสถานการณ์ที่เลวร้ายมากๆที่เกิดขึ้นกับตนเองให้บรรเทาบางเบาลงซึ่งอาจจะพยายามแก้ไขด้วยตนเองหรือมีการแสวงหาบุคคลอื่น ๆ มาช่วย สุดท้ายเมื่อปัญหาคลี่คลายมีการแก้ไขได้แล้วความคิด ความรู้สึกของเราจะดีขึ้นผ่อนคลายความตึงเครียดลงไป

การปรับตัวทางเศรษฐกิจ

เสกสรร มรุลำภังสรรค์ ,(2547) การปรับตัวทางเศรษฐกิจเป็นการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โดยการที่ประกอบอาชีพที่หลากหลายเพื่อให้ครอบครัวมีรายได้จากหลายช่องทาง

สมศักดิ์ สรีสันติสุข และคณะ,(2530) เนื่องจากเศรษฐกิจนั้นเป็นหน่วยพื้นฐานที่สำคัญของสังคมและในการดำรงชีวิต เพราะมนุษย์ต้องบำบัดความต้องการหิวและดับความกระหายอันเป็นธรรมชาติของมนุษย์จึงทำให้มนุษย์แสวงหาเครื่องอุปโภคบริโภค ความต้องการของมนุษย์นั้นมีการพัฒนาการขึ้นเรื่อยๆจนได้สร้างแบบแผน พฤติกรรม ข้อบังคับและระเบียบต่างๆ

ธวัชกร อินุอร,(2549) กล่าวว่าการปรับตัวของมนุษย์เรานั้นล้วนเกี่ยวพันเนื่องมาจากการที่สิ่งต่างๆในชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจจะเกิดขึ้นอย่างค่อยๆเป็นค่อยๆไป หรือเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การที่เรามีความสุขและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขรวมทั้งใช้ชีวิตอยู่ในสังคมเหมือนกับคนอื่นนั้นเนื่องมาจากคนเรามีการปรับตัว เช่นการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพซึ่งการดำเนินชีวิตเมื่อบุคคลที่จบการศึกษาแล้วก็ต้องเข้าสู่วัยทำงานเนื่องจากการทำงานเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากสำหรับการดำเนินชีวิตของบุคคลเพราะนอกจากงานจะเป็นเครื่องบ่งชี้สถานะทางสังคมของบุคคลแล้วงานยังเป็นแหล่งพบปะทางสังคมและบุคคลไม่ได้ให้คุณค่ากับการทำงานเพียงเพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจเท่านั้นแต่บุคคลล้วนตระหนักว่างานเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของชีวิต ซึ่งในการทำงานนั้นบุคคลจะมีความสามารถในการปรับตัวสำหรับแต่ละอาชีพแตกต่างกันไป บางคนปรับตัวได้ดี บางคนปรับตัวไม่ได้ และบางคนไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับงานได้

การปรับตัวด้านความปลอดภัย

การปรับตัวโดยใช้กลไกป้องกันตนเอง พิระกัญญ์ สุขโพธารมณ,(2533) กล่าวไว้ว่าสภาพสังคมในปัจจุบันทำให้เราต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดผลกระทบทางอารมณ์ กลายเป็นความเครียด ความวิตกกังวล ความซับซ้อนใจ ทำให้มนุษย์ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข การปรับตัวเป็นกระบวนการหนึ่งที่มนุษย์ใช้ในการปรับตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสภาพปัญหาต่างๆ

มาลินี อยู่โพธิ์ (2525) และวราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2545) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การที่บุคคลสามารถปรับตัวได้นั้นไม่ใช่ผู้ที่ปราศจากปัญหาแต่เป็นผู้ที่กล้าจะเผชิญกับปัญหาและอุปสรรครวมถึงความยุ่งยากในชีวิตอย่างมีสติและไม่หวาดหวั่น ตลอดจนเป็นผู้ที่พร้อมจะเผชิญทั้งความสุขและความทุกข์ในชีวิต ซึ่งลักษณะในการปรับตัวที่ได้นั้นเป็นบุคคลที่มีลักษณะ รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้โดยปราศจากอคติ ยอมรับในสิ่งที่ตนเองเป็น ใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มองโลกในแง่ดีมีความคิดทางบวกมากกว่าทางด้านลบ มีความเชื่อมั่นในตนเองไม่ตกอยู่ภายใต้การกดดันของคนอื่น รู้จักควบคุมอารมณ์และรู้จักจัดการกับอารมณ์อย่างเหมาะสม สามารถเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคด้วยสติและใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคในชีวิตได้และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการศึกษาผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาการปรับตัว ของประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา โดยมีการดำเนินการวิจัยดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 20 คนประกอบด้วย

1. ผู้ประกอบการที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนตั้งแต่ก่อนเหตุการณ์ความไม่สงบ จำนวน 10 คน
2. ผู้ประกอบการที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนหลังจากเหตุการณ์ความไม่สงบ จำนวน 10 คน

การเลือกพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้เลือกพื้นที่ศึกษาในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตรซึ่งเป็นพื้นที่เศรษฐกิจของจังหวัดยะลาและเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้งเป็นเขตพื้นที่ที่มีการรักษาปลอดภัยอย่างเข้มงวดมีการตรวจคนเข้า-ออกอย่างเข้มข้นมีการจัดระเบียบในการจราจร ใช้ท่อซิเมนต์กั้นเป็นแนวขอบถนนและมีการจัดระเบียบให้เดินรถทางเดียว

เครื่องมือการวิจัย

ใช้แนวการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเกี่ยวกับการปรับตัวโดยให้ครอบคลุมตามขอบเขตการวิจัยซึ่งอาศัยหลักการตั้งคำถามที่มีความเข้าใจง่ายเป็นคำถามปลายเปิดเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดและขอบเขตของการวิจัย ซึ่งอาศัยหลักการตั้งคำถามที่มีความเข้าใจง่ายเป็นคำถามปลายเปิดโดยมีแนวคำถามเกี่ยวกับ

1. ด้านสังคม : ศึกษาข้อมูลทั่วไปการดำรงชีวิตของผู้คนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนเปรียบเทียบกับจากอดีตจนถึงปัจจุบันโดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการปรับตัว
2. ด้านเศรษฐกิจ : ศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การค้าการลงทุน รวมถึงการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน
3. ด้านการรักษาความปลอดภัย : ศึกษาการรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยในเขตพื้นที่เซฟตี้โซน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์ข้อมูลตั้งแต่ในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดประเด็นสำคัญและได้มีการทบทวนข้อมูลกับผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบข้อมูลให้มีความถูกต้อง การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหา โดยจำแนกประเภทของข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูล อธิบายถึงความสัมพันธ์ของสาเหตุและปรากฏการณ์ โดยการนำเสนอในเชิงพรรณนา ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ การศึกษาการปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ การปรับตัวด้านสังคม การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ การปรับตัวด้านความปลอดภัย

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา

ด้านสังคม

ภูมิหลังของพื้นที่ถนนรวมมิตรจากการให้คำสัมภาษณ์ "จากเดิมที่บริเวณถนนรวมมิตรผู้คนที่ย้ายมาโดยมากเป็นคนไทยพุทธ และคนไทยเชื้อสายจีน ประกอบอาชีพค้าขายมีร้านอาหารอร่อยหลายร้าน ร้านอาหารที่อร่อยของจังหวัดยะลาจะอยู่ที่ถนนรวมมิตร แต่เมื่อเริ่มมีสถานการณ์ความไม่สงบร้านอาหารบางร้านได้รับผลกระทบไม่ว่าจะทรัพย์สินหรือสมาชิกในครอบครัวก็มีส่วนหนึ่งย้ายออกจากจังหวัดยะลาเลย และมีส่วนหนึ่งย้ายออกจากพื้นที่ถนนรวมมิตร หลังจากนั้นบริเวณถนนรวมมิตรเริ่มมีคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามมาเปิดร้านมากขึ้น" (ร้านขายน้ำชา, 2559) ซึ่งตรงกับคำให้สัมภาษณ์ของคุณลุงที่อาศัยบริเวณถนนรวมมิตรมากกว่า 30 ปี ว่า "แต่เดิมนั้นบริเวณถนนรถไฟมาทางด้านรวมมิตรจะเป็นคนไทยพุทธและคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่จะมีความคึกคักเป็นย่าน

เศรษฐกิจของจังหวัดยะลาและคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจะอาศัยบริเวณถนนรถไฟไปทางทิศเหนือซึ่งเรียกกันว่าตลาดเก่า"(ร้านซั๊กอบรีด,2559)การดำรงชีวิตของประชาชนในอดีตกับปัจจุบันนั้นมีความแตกต่างกันจากที่สามารถดำรงชีวิตได้ปกติต้องมีความระมัดระวังมากขึ้น ในส่วนของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านนั้นดังคำให้สัมภาษณ์ "ในอดีตเรามีปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเพื่อนบ้านเป็นปกติคอยช่วยเหลือกัน"(ร้านซั๊กอบรีด,2559) และเมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านมีมากขึ้นคอยเป็นหูเป็นตาช่วยกันดูแลความผิดปกติบริเวณบ้านใกล้เคียงดังคำให้สัมภาษณ์ "พอจะเดินตรวจบริเวณบ้านบ่อยขึ้นว่ามีอะไรผิดปกติหน้าบ้าน รถคันนี้จอดนานหรือมีถุงขยะมาวางหน้าบ้าน"(ร้านขายข้าวต้ม,2558)

ด้านเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพได้มีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นจากเดิมที่เคยค้าขายได้ดีในพื้นที่ซึ่งมีความคึกคักเนื่องจากจัดว่าเป็นย่านเศรษฐกิจที่มีทั้งร้านค้าร้านอาหาร บริษัท โรงแรมและสถานบันเทิง หลังจากถูกจัดให้เป็นพื้นที่เขตเซฟตี้โซนบริเวณดังกล่าวก็เงียบ ดังคำสัมภาษณ์ที่ค่อนข้างจะคล้ายๆกันเช่น "ในพื้นที่เงียบมากการท่องเที่ยวไม่คึกคักเหมือนเมื่อก่อน" (ร้านขายเสื้อผ้า,2558)ในส่วนของร้านตัดผมก็เล่าให้ฟังว่า "ลูกค้าลดลงเยอะมากจากอดีตที่ลูกค้ามีเยอะทั้งชาจรและขาประจำเมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบลูกค้าส่วนใหญ่ จะเป็นลูกค้าประจำเนื่องจากลูกค้าเกิดความกลัวและการเดินทางเข้าออกค่อนข้างจะลำบาก" (ร้านตัดผม,2559) และร้านซั๊กอบรีดก็ให้สัมภาษณ์ว่า " เดิมนั้นลูกค้าเยอะส่วนใหญ่เป็นลูกค้าที่รับราชการที่อาศัยในบริเวณถนนรวมมิตร แต่เมื่อมีเหตุการณ์ความไม่สงบก็ย้ายออกจากพื้นที่ไปอาศัยที่อื่นทำให้ลูกค้าในส่วนนั้นหายไปเพราะการเดินทางค่อนข้างลำบากเนื่องจากร้านอยู่ตรงทางเข้าและตรงกับเส้นขาวดงซึ่งเป็นที่ห้ามจอดลูกค้าต้องไปจอดไกลทำให้มีส่วนที่ลูกค้าไปใช้บริการที่อื่น ลูกค้าของร้านจึงลดลงเหลือเพียงแต่บุคคลที่อาศัยในบริเวณถนนรวมมิตร"(ร้านซั๊กอบรีด,2559)การค้าขายได้น้อยลงร้านค้าต้องมีการปรับเปลี่ยนเวลาเปิดปิดร้านเพื่อความปลอดภัยคือปิดร้านช้าลงและปิดร้านเร็วขึ้น ดังคำสัมภาษณ์ "ได้รับผลกระทบขายของได้น้อยลงส่วนร้านค้าปิดเร็วขึ้นสองทุ่มก็ปิดร้าน " (ร้านขายเสื้อผ้า,2558)ร้านขายอาหารก็มีการปรับตัวในเรื่องของเวลาเนื่องทางร้านเคยโดนวางระเบิดทำให้เสียขวัญโดยให้สัมภาษณ์ว่า "เดิมขายของได้ดีมากมีรายได้สามารถผ่อนบ้านผ่อนรถเนื่องจากเป็นย่านเศรษฐกิจปัจจุบันทางร้านเปิด-ปิดเป็นเวลาและปิดร้านเร็วขึ้นปิดก่อนห้าโมงเย็น" ร้านขายข้าวแกง,2558) และนอกจากนี้ร้านค้ายังมีการทำประชาสัมพันธ์ร้านมากขึ้น "ปรับตัวเยอะมากทางธุรกิจทางร้านมีการทำประชาสัมพันธ์เยอะ ทำงานเร็วขึ้นลูกค้าเข้าออกพื้นที่ลำบาก และอดทนหารูปแบบการทำธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา" (ร้านถ้ำรูป,2558)

ภาพที่ 1 การกำหนดเวลาเปิด-ปิดของร้านค้า

ด้านความปลอดภัย

ประชาชนในพื้นที่ที่มีการติดกล้องวงจรปิดบริเวณหน้าร้านที่พักอาศัย คอยเฝ้าระวังว่ามีอะไรผิดปกติบริเวณที่ตนเองอาศัยอยู่บ้างโดยการออกมาเดินสำรวจบริเวณที่อยู่อาศัยบ่อยครั้งว่ามีรถขยะมาวางหรือมีรถคันไหนมาจอดบริเวณที่พักอาศัยนาน และมีการวางท่อปูนซีเมนต์บริเวณหน้าร้านเพื่อป้องกันการความรุนแรงจากเหตุการณ์ความไม่สงบ นอกจากนี้ที่กล่าวมาประชาชนยังสามารถปฏิบัติตนได้ถูกเมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้นคือเมื่อเกิดเหตุระเบิดก็จะหมอบต่ำ เพื่อไม่ให้โดนสะเก็ดระเบิดและจะไม่ออกมาอยู่ในที่เกิดเหตุเพราะอาจจะเกิดเหตุระเบิดอีกครั้งดังคำให้สัมภาษณ์ "เมื่อพอได้ยินเสียงระเบิดใกล้ๆ ก็หมอบต่ำ หรือไม่ก็หลบใต้โต๊ะเพื่อไม่ให้โดนสะเก็ดระเบิด หรือเศษกระจกหน้าต่างบ้านที่แตกเพราะแรงระเบิด" (ร้านข้าวต้ม, 2558) มาตรการที่ทางจังหวัดยะลาจะดำเนินการดูแลรักษาความปลอดภัยบนเส้นทางถนนสายรวมมิตรที่เรียกว่า "เซฟตี้โซน" ยังไม่แน่ใจในความปลอดภัยในชีวิตเท่าที่ควร เบื้องต้นทราบว่ามีการทำการเดินรถเป็นเดินรถทางเดียว หรือวันเวย์ (one way) รวมทั้งจำกัดเส้นทางเข้าและออก มองว่าก็เป็นเรื่องที่ดีในส่วนมาตรการรักษาความปลอดภัย แผนปิดกั้นเส้นทางจราจรในถนนสายรวมมิตรนี้ จะจำกัดทางเข้าเหลือเพียง 5 ช่องทาง และทางออก 11 ช่องทาง จะใช้กำลังทั้งเจ้าหน้าที่ทหาร อส. ตำรวจ ภาคประชาชน ร่วมกันตั้งจุดตรวจค้นทั้ง 5 จุด มีการตรวจค้นทั้ง 24 ชั่วโมง และเพิ่มกล้องวงจรปิด เพื่อตรวจสอบบุคคลที่จะเข้ามาในพื้นที่ นอกจากเจ้าหน้าที่จะดูแลประชาชนแล้วประชาชนก็ยังคอยเป็นหูเป็นตาให้เจ้าหน้าที่ ดังคำให้สัมภาษณ์ "เจ้าหน้าที่ของรัฐให้ความสำคัญกับประชาชนคอยดูแลรักษาความปลอดภัยประชาชนเองก็คอยเป็นหูเป็นตาให้กับเจ้าหน้าที่" (ร้านตัดผม, 2559)

ภาพที่ 2 แห่งปูซีเซนต์หน้าร้านค้าในพื้นที่เซฟตี้โซน ถนนรวมมิตร

อภิปรายผลการวิจัย

การปรับตัวด้านสังคม

จากผลการวิเคราะห์พบว่าประชาชนในพื้นที่ที่สามารถปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้ภายใต้เหตุการณ์ความไม่สงบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ สุขศรีเพ็ง, (2550) สิริวรรณ สารนานาค, (2551) มนุษย์มีระบบการป้องกันตัวเองแบบองค์รวมซึ่งแสดงถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความสามารถในการคิด มีสติมีการพิจารณาอย่างมีประสิทธิภาพในการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมและสามารถจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพท่ามกลางเงื่อนไขต่างๆ เช่นเดียวกับประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนที่มีการปรับเปลี่ยนกิจวัตรประจำวันในการดำรงชีวิตเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม เมื่อพบเจอเหตุการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้งก็เกิดการเรียนรู้และรู้จักวิธีการป้องกันตัวจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเช่นเมื่อเกิดเหตุการณ์จะไม่เข้าไปในบริเวณที่เกิดเหตุเพราะอาจจะเกิดเหตุซ้ำและส่งผลกระทบต่อความปลอดภัย นอกจากนี้ประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนยังมีการตั้งหอบริเวณหน้าอาคารที่พักอาศัยร้านค้าเพื่อลดความรุนแรงจากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นและสอดคล้องกับงานของโกมินทร์ ชาวนาใต้, (2531) และไพพร โพธิ์สุวรรณ, (2552) กล่าวถึงการเรียนรู้ของมนุษย์ ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้ตนเองดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมที่จะนำมาซึ่งความสุขในการดำรงชีวิตของบุคคลนั้น การปรับตัวมีความเกี่ยวพันเป็นอันมากกับสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดความต้องการและเพื่อให้ความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองตามสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่หรือเพื่อให้ตนเองมีความสุขประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนนั้นมีการเรียนรู้เพื่อที่จะให้ตนเองสามารถดำรงชีวิตได้ มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ีระหว่างเพื่อนบ้าน มีการช่วยเหลือเป็นหูเป็นตาให้กันในการสอดส่องความผิดปกติบริเวณบ้านตนเองและเพื่อนบ้าน

การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ

จากผลการวิเคราะห์พบว่าประชาชนในพื้นที่ที่สามารถปรับตัวเพื่อให้สามารถค้าขายได้ภายใต้เหตุการณ์ความไม่สงบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ตรีกุลสุษติ(2545) การปรับตัวว่ามนุษย์นั้นต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชีวิตซึ่งตลอดชั่วชีวิตของบุคคลคนหนึ่งนั้นย่อมผ่านช่วงของชีวิตมากมายพบกับความเปลี่ยนแปลงทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติซึ่งทุกคนต้องปรับตัวเพื่อจะอยู่รอดให้ได้ในแต่ละ ช่วงชีวิต โดยประชาชนในพื้นที่เรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นคือการปรับเปลี่ยนเวลาเปิดปิดร้านมีการเปิดร้านช้าลงและมีการปิดร้านเร็วขึ้น และรู้จักที่จะใช้ช่องทางอื่นเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ร้านมากขึ้นนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัย ธวัลกร อินอุตร,(2549) การปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งการดำเนินชีวิตเมื่อบุคคลที่จบการศึกษาแล้วก็ต้องเข้าสู่การทำงานเนื่องจากการทำงานเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากสำหรับการดำเนินชีวิตของบุคคล เพราะนอกจากงานจะเป็นเครื่องบ่งชี้สถานะทางสังคมของบุคคลแล้วงานยังเป็นแหล่งพบปะทางสังคมและบุคคลไม่ได้ให้คุณค่ากับการทำงานเพียงเพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจเท่านั้นแต่บุคคลล้วนตระหนักว่างานเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของชีวิต ซึ่งในการทำงานนั้นบุคคลจะมีความสามารถในการปรับตัวสำหรับแต่ละอาชีพแตกต่างกันไปบางคนปรับตัวได้ดี บางคนปรับตัวไม่ได้ และบางคนไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับงานได้ แม้ว่าจะมีสถานการณ์ความไม่สงบบ่อยครั้งแต่หลายคนยังเลือกที่จะอาศัยในพื้นที่โดยให้เหตุผลว่าอาศัยอยู่ที่นี้ประกอบกิจการมานานแล้ว และพื้นที่ก็เป็นย่านธุรกิจที่เคยทำมาหากินเลี้ยงดูครอบครัวได้มาจนทุกวันนี้

การปรับตัวด้านความปลอดภัย

จากผลการศึกษาพบว่าประชาชนในเขตเซฟตี้โซนสามารถปรับตัวเพื่อให้ตนเองปลอดภัยได้สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลินี อยุธยา (2525)และงานวิจัยของวราภรณ์ ตรีกุลสุษติ (2545) การที่บุคคลสามารถปรับตัวได้นั้นไม่ใช่ผู้ที่ปราศจากปัญหาแต่เป็นผู้ที่กล้าจะเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคความยุ่งยากในชีวิตได้อย่างมีสติและไม่หวาดหวั่น ตลอดจนเป็นผู้ที่พร้อมจะเผชิญทั้งความสุขและทุกข์ในชีวิตและใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคในชีวิตได้และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของเม็งหลิน หลี,(2556) มนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงจำเป็นต้องมีการอยู่ร่วมกันมีความสัมพันธ์ระหว่างกันที่แสดงออกมาในรูปแบบของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันหรือขัดแย้งกัน นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองแล้วมนุษย์ยังจำเป็นต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมรอบตัวอันนำมาซึ่งความอยู่รอดในการดำเนินชีวิตด้วยความสงบสุข โดยประชาชนในเขตพื้นที่เซฟตี้โซนเรียนรู้ที่จะอาศัยในพื้นที่คือการหาวิธีการที่จะลดความเสี่ยงที่จะเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบนอกจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐแล้วประชาชนยังไม่การช่วยเหลือตัวเองเช่น การติดกล้องวงจรปิดหน้าร้าน ไม่วาง

ถึงขยะบริเวณหน้าที่พักอาศัยหน้าร้านค้า มีการวางท่อปูนซีเมนต์เพื่อลดความรุนแรงหากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบเขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลาประชาชนในพื้นที่มีการปรับตัวด้านสังคม ในด้านการปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเพื่อนบ้านมีการช่วยเหลือเป็นหูเป็นตาให้กันในการสอดส่องความผิดปกติบริเวณบ้านตนเองและเพื่อนบ้าน ด้านเศรษฐกิจเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นคือการปรับเปลี่ยนเวลาเปิดปิดร้านมีการเปิดร้านช้าลง และมีการปิดร้านเร็วขึ้น และรู้จักที่จะใช้ช่องทางอื่นเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ร้านมากขึ้น และการปรับตัวด้านความปลอดภัยประชาชนมีการช่วยเหลือตัวเองเช่นการติดกล้องวงจรปิดหน้าร้านไม่วางถังขยะบริเวณหน้าที่พักอาศัยหน้าร้านค้า มีการวางท่อปูนซีเมนต์เพื่อลดความรุนแรงหากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ

การศึกษาข้างต้นเป็นการศึกษามองผ่านปรากฏการณ์ทางสังคม การดำเนินชีวิต สภาพเศรษฐกิจและการปรับตัวด้านความปลอดภัย ทำให้มองเห็นวิธีการดำเนินชีวิตและลักษณะการปรับตัวในด้านต่างๆทางสังคม สภาพเศรษฐกิจ ประชาชนในพื้นที่มีการเรียนรู้ให้เกิดการปรับตัวตลอดเวลาเพื่อความอยู่รอดท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีกิจกรรมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาการปรับตัวของประชาชนในเขตเซฟตี้โซนอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- โกมินทร์ ชานนาใต้. (2531). การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ สังคม และจิตใจ ของลูกจ้างพิการที่ได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน: ศึกษาเฉพาะกรณีลูกจ้างพิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพจากศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน กรมแรงงาน. สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชญาธาร สิทธิโท. (2550). การศึกษาทฤษฎีการปรับตัวของเกษตรกรผู้ปลูกสับประรดพันธุ์นางแลที่สามารถดำรงคงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ. ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2553). การก่อการร้ายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : สาเหตุสำคัญ. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 16(6), 911-932.
- เบญจมาศ สุขศรีเพ็ง. (2550). ทฤษฎีการปรับตัวของรอย Roy's adaptation model. GotoKnow.
- พรพิมล พลกรบุรี. (2554). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนที่มาจากครอบครัวหย่าร้างโรงเรียนไทยรัฐวิทยา๕๕(วัดโบสถ์ดอนพรหม)นนทบุรี. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิธิ์กัญญ์ สุขโพธิ์ธรรมณ์. (2533). การปรับตัวโดยการใช้อกลไกป้องกันตนเอง. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- ไพพร โพธิ์สุวรรณ. (2552). การปรับตัวของผู้ประกอบการค้าภายใต้ตลาดนัดจตุจักร. พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหาบัณฑิตคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มาลี อยู่โพธิ์. (2525). การทดลองการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาการปรับตัวทางสังคมด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน. วิทยานิพนธ์จิตวิทยาการแนะแนว การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เมิ่งหลิน หลี. (2556). วิถีการดำรงชีวิตของชาวจีนที่มาจากมณฑลยูนนานในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา)มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรารณ ตระกูลสถิตย์. (2545). จิตวิทยาการปรับตัว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สิริวรรณ สารระนาค. (2551.). การปรับตัวด้วยความเข้าใจตนเองและผู้อื่น. วารสารรามคำแหง , 16(4), 218-227.
- เสกสรร มรุลากรังสรรค์ . “องค์กรแห่งการเรียนรู้,” อินไซด์ มจธ. 4 ,12 (2547) : 16 – 17.

อุทิศ สังขรัตน์. (2557). *ทัศนคติและความคาดหวังของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ : กองทุนสนับสนุนการวิจัย.(สกว.)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล	นางสาวชนันรัตน์ ชุตไธสง	
รหัสประจำตัวนักศึกษา	5611121006	
วุฒิการศึกษา		
วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
เศรษฐศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2556

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ตำแหน่ง	สถานที่ทำงาน	ระยะเวลา
ลูกจ้างปฏิบัติการทดแทน 2-7	ธนาคารออมสินสาขาสุข สำราญ จังหวัดระนอง	1 สิงหาคม 2557 – ปัจจุบัน

รายงานผลงานการตีพิมพ์และนำเสนอบทความ

ชนันรัตน์ ชุตไธสง และอุทิศ สังข์รัตน์. (2559). การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในเขต “พื้นที่เซฟตี้โซน” ถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา. วารสาร *HR intelligence - TU-OSS*. (อยู่ระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ)

ชนันรัตน์ ชุตไธสง และอุทิศ สังข์รัตน์. (2559). การปรับตัวของประชาชนในเหตุการณ์ความไม่สงบ เขตพื้นที่เซฟตี้โซนถนนรวมมิตร จังหวัดยะลา. ในการประชุมวิชาการด้านการระดับชาติ “วลัยลักษณ์วิจัยทางการจัดการครั้งที่ 5”. วันที่ 27 พฤษภาคม 2559. ณ โรงแรมทวินโลตัส จังหวัดนครศรีธรรมราช. (หน้า 317-326). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.